

Reetta Koivula ja Jukka Ruhkala

Asiakastyytyväisyyskysely ProAgria Satakunnan maittilaneuvonnan palveluista

Opinnäytetyö

Kevät 2012

Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Maa- ja metsätalouden yksikkö, Ilmajoki

Koulutusohjelma: Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto:

Tekijä: Reetta Koivula ja Jukka Ruhkala

Työn nimi: Asiakastyytyväisyyskysely ProAgria Satakunnan maitotilaneuvonnan palveluista

Ohjaaja: Juhani Suojaranta

Vuosi: 2012

Sivumäärä: 104

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyömme käsittelee ProAgria Satakunnan maitotiloille suunnattuja palveluita. Käymme läpi palveluiden sisältöä ja sitä, kuinka ne toteutetaan käytännössä tiloilla.

Työmme pääpaino on kyselyssä, jonka teimme ProAgria Satakunnan alueella oleville tuotosseurantaan kuuluville maitotiloille. Kyselystä rajattiin pois karjat, joissa keskilehmäluku oli alle 12. Kysely lähetettiin 321 maitotilalle, joista 98 tilaa vastasi. Kyselyn pääasiallinen tarkoitus oli selvittää maitotiloille suunnattujen palveluiden tarpeellisuutta ja toimivuutta sekä kehittää maitotilapalveluita kyselyn pohjalta siihen suuntaan, johon vastaajat toivovat niiden kehittyvän.

Suurin osa kyselyyn vastanneista piti käyttämiään palveluita toimivina ja tarpeellisina. Kriittikkiä saivat palveluiden hinnat, joita jotkut pitivät kalliina suhteessa palveluista saatuihin hyötyihin. Toiset taas olivat tyytyväisiä nykyiseen palvelutarjontaan eivätkä löytäneet moitittavaa palveluiden sisällöstä tai hinatasosta.

ProAgrian palvelut ovat muuttumassa entistä yhtenäisimmiksi koko Suomessa uuden Karjakompassi-palvelukokonaisuuden ansiosta. Osassa ProAgria-keskuksista on jo otettu Karjakompassi käyttöön, mutta ProAgria Satakunta siirtyy sen käyttämiseen vasta vuonna 2013.

Avainsanat: maitotilaneuvonta, kysely, lypsykarjatilat, palvelut, kehittäminen

SEINÄJOKIUNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Agriculture and Forestry

Degree programme: Agriculture and Rural Enterprises

Specialisation:

Author/s: ReettaKoivula and JukkaRuhkala

Title of thesis: Customer satisfaction survey on ProAgria dairy farm services

Supervisor(s):JuhaniSuojaranta

Year: 2012

Number of pages: 104 Number of appendices: 1

Our thesis deals with the services offered to dairy farms by ProAgriaSatakunta. We will cover the contents of the services and how they are put into practise at the farms.

The main focus of our study is on a questionnaire we sent to the dairy farms in the ProAgriaSatakunta region which are involved in dairy production recording. Farms in which the mean herd size was less than twelve were excluded from the inquiry. The questionnaire was sent to 321 dairy farms of which 98 replied to it. The main function of the inquiry was to find out how necessary and efficient the services are, as well as to improve them according to the wishes of the respondents.

Majority of the respondents considered the services they had used efficient and necessary. Some people criticized the price of the services which they considered expensive in relation to their benefits. Others, on the other hand, were satisfied with the present services and found nothing to complain about the contents or the price of the services.

In Finland the services provided by ProAgria are becoming more and more united with the implementation of new Karjakompassi services. Some of the ProAgria centers have already started to use it but ProAgriaSatakunta will not start using it until in 2013.

Keywords: milk recording, inquiry, dairy farms, services , improvement

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ	2
THESIS ABSTRACT	3
SISÄLTÖ	4
KUVIOLUETTELO.....	6
1 JOHDANTO	10
2 MAANVILJELYSSEURAN HISTORIAA JA PROAGRIAN	
RAKENNE	11
2.1 Porin maanviljelysseura	12
2.2 Porin maanviljelysseurasta ProAgria Satakunnaksi	13
2.3 ProAgrian rakenne	13
2.4 ProAgria Keskusten Liiton organisaatio	14
2.5 ProAgria-yhtymän kompassi	15
3 MAITOTILAN PALVELUT	16
3.1 ProTuotos	16
3.2 ProRehustus	17
3.2.1 Suunnittelu	18
3.2.2 Strategia.....	18
3.2.3 Seuranta	19
3.3 ProTerveys.....	20
3.3.1 Terveystuottoa tukeva tilakäynti	20
3.3.2 Kuntoluokitus	20
3.3.3 Karjakunto.....	22
3.4 Talouspalvelut.....	23
3.4.1 Maidontuotannon suppea tuotantokustannuslaskelma	23
3.4.2 Maidontuotannon tuloslaskelma.....	24
3.4.3 Tulosanalyysi	24
3.5 Viljelysuunnittelu	25
3.5.1 TalousWisu	25

3.6 Tukineuvonta.....	26
3.6.1 Täydentävien ehtojen tilaneuvonta	26
3.7 Karjakompassi.....	27
3.8 Verkkopalvelut.....	29
4 KYSELY MAITOTILOILLE	33
4.1 Kyselyn johdanto.....	33
4.2 Lähtötiedot	33
4.3 Ruokintakysymykset	41
4.4 Tuotosseurantakysymykset.....	57
4.5 Terveysthuollon kysymykset.....	70
4.6 Rehuntuotannon ja peltoviljelyn kysymykset.....	78
4.7 Yleisiä kysymyksiä	85
4.8 Hankekoulutuskysymykset.....	91
4.9 Vapaa sana -osion vastausten analysointi	96
5 POHDINTA	98
LÄHTEET	100
LIITTEET	104

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. ProAgria Keskusten Liiton organisaatio	14
Kuvio 2. ProAgria-yhtymän kompassi	15
Kuvio 3. Lehmien kuntoluokituksen arvostelukohdat	21
Kuvio 4. Lypsylehmien kuntoluokat.....	22
Kuvio 5. Vastaajan ikä.	34
Kuvio 6. Vastaajan koulutus.....	35
Kuvio 7. Karjanhoidosta vastaavien työntekijöiden lukumäärä.	36
Kuvio 8. Keskimääräinen lypsylehmien lukumäärä.....	37
Kuvio 9. Navettatyyppi.	38
Kuvio 10. Tilan maidontuotannon suunnitelmat 5 vuoden sisällä.....	39
Kuvio 11. Kuinka usein maitotilaneuvoja käy tilalla vuodessa?.....	40
Kuvio 12. Pääasiallinen säilörehun korjuumenetelmä.....	42
Kuvio 13. Montako kertaa tilan säilörehusta tehdään analyseja?.....	43
Kuvio 14. Kuka tekee tilalle ruokintasuunnitelman?	44
Kuvio 15. Ruokinnan suunnittelu.....	46

Kuvio 16. Nuorkarjan ja vasikoiden ruokinnan suunnittelu.	47
Kuvio 17. Seosrehusuunnittelu.	49
Kuvio 18. Ostorehujen vertailu ja valinta.	50
Kuvio 19. Rehumäärien budjetointi.	51
Kuvio 20. Rehu- ja varastokirjanpito.	52
Kuvio 21. Kuntoluokitus ja/tai elopainojen mittaus.	53
Kuvio 22. Maidontuotannon suppea tuotantokustannuslaskelma.	54
Kuvio 23. Maitotilan talousanalyysi.	55
Kuvio 24. Ruokintapalveluiden kehitystarve.	56
Kuvio 25. Tuotantotuloksien analysointi.	58
Kuvio 26. Maidon laadun neuvonta.	59
Kuvio 27. Koelypsyjen lähettäminen.	60
Kuvio 28. Mittalypsy ja maitonäytteiden ottaminen.	61
Kuvio 29. Korvamerkkien kiinnitys.	62
Kuvio 30. Navettakirjan täyttäminen.	63
Kuvio 31. Huomio- ja tuotoslistojen tulostaminen neuvontakäynnillä.	64

Kuvio 32. Syntymien, poistojen ym. ilmoitus rekisteriin.	65
Kuvio 33. Hoitotietojen kirjaaminen rekisteriin.	66
Kuvio 34. Neuvonta ja avustaminen esimerkiksi virheiden korjauksessa eläin- ja tuotostietoihin liittyen.	67
Kuvio 35. Tuotosseurantapalveluiden kehitystarve.	68
Kuvio 36. Ovatko mittalypsyt hankalia?	69
Kuvio 37. Terveystuella tukeva tilakäynti.	71
Kuvio 38. Karjakunto.	72
Kuvio 39. Lehmähavainnointiopastus.	73
Kuvio 40. Lääkekirjanpito.	75
Kuvio 41. Utareterveyden kartoitus.	76
Kuvio 42. Hedelmällisyysneuvonta.	77
Kuvio 43. Terveystuotopalveluiden kehitystarve.	78
Kuvio 44. Viljely- ja lannoitus suunnitelma.	79
Kuvio 45. Kasvinviljelyn tuotantokustannusten laskenta.	80
Kuvio 46. Hyvän säilörehun tekemiseen liittyvä neuvonta.	81

Kuvio 47. Rehuntuotannon onnistumisen seuranta.....	82
Kuvio 48. Kasvukauden aikainen konsultointi.	83
Kuvio 49. Rehuntuotannon koneisiin liittyvä neuvonta.	84
Kuvio 50. Rehuntuotanto- ja peltoviljelypalveluiden kehitystarve.	85
Kuvio 51. Mitä kotieläinpuolen tietokoneohjelmia käytätte?	86
Kuvio 52. Verkkopalvelujen arviointi.	87
Kuvio 53. Onko neuvoja opastanut tarpeeksi Internet-palveluiden käyttöön?	88
Kuvio 54. Käykö neuvoja navetassa neuvontakäyntien yhteydessä?	89
Kuvio 55. Onko tilalla käynyt eri maitotilaneuvoja viimeisen vuoden aikana?	90
Kuvio 56. Miten suhtaudutte maitotilaneuvojan vaihtumiseen?	91
Kuvio 57. Oletko osallistunut Maatilavalmentaja-hankkeen koulutuksiin?	92
Kuvio 58. Saatko tarpeeksi informaatiota koulutusten järjestämisestä?	93
Kuvio 59. Minkä aiheen hankekoulutus kiinnostaa?	94
Kuvio 60. Millaiseen hankekoulutukseen haluat osallistua?	95
Kuvio 61. Olisitko kiinnostunut hiehon kasvatuksen ulkoistamiseen liittyvästä koulutuksesta?	96

1 JOHDANTO

Lähetimme osalle ProAgria Satakunnan maitotiloista vuoden 2010 keväällä kyselyn, jonka pääasiallinen tarkoitus oli selvittää maitotiloille suunnattujen palveluiden tarpeellisuutta ja toimivuutta. Kysely lähetettiin 321 maitotilalle, ja alle 12 lehmän karjat rajattiin kyselystä pois. Tällaisia tiloja oli kyselyn lähettämisen aikaan 44. Kyselyyn oli mahdollista vastata joko suoraan kyselylomakkeella tai Internetissä. Muutama kysely tehtiin myös puhelinhaastatteluna. Maitotilapalveluita on tarkoitus kehittää kyselyn pohjalta siihen suuntaan, mihin vastaajat toivovat niiden kehittyvän. Kyselyyn vastasi kaiken kaikkiaan 98 maitotilallista.

Suomalaisilla maatiloilla oli keväällä 2010 noin 285 000 lehmää, joista tuotosseurannassa mukana oli noin 82 %, eli 234 000 lehmää. Tuotosseurantatiloilla oli keskimäärin 29,2 lehmää/karja ja keskituotos oli 8886 kg maitoa/lehmä. Satakunnassa lehmiä oli keskimäärin 25,4 kpl/karja ja keskituotos oli 8714 kg maitoa/lehmä.(Pietilä 2012.) Satakunnassa keskilehmäluku/karja on koko maahan verraten siis pienempi, mutta suunta on kuitenkin sama kuin muuallakin Suomessa, eli keskilehmäluku/karja kasvaa vuosi vuodelta. Lopettavien tilojen määrä on viime vuosina ollut melko suuri, mutta keskilehmäluku/karja ei ole laskenut. Tämä johtuu luultavasti siitä, että pienet tilat lopettavat isoja herkemmin, varsinkin jos tilalla ei ole jatkajaa. Viime vuosina Suomeen on rakennettu myös isoja yksiköitä, mikä nostattaa keskilehmälukua.

Aluksi kerromme ProAgrian historiasta ja rakenteesta. Sen jälkeen esittelemme ProAgria Satakunnan tarjoamia palveluita maitotiloille. ProAgrian palvelut ovat muuttumassa entistä yhtenäisimmiksi koko Suomessa uuden Karjakompassi palvelukokonaisuuden ansiosta. Kyselyssä esillä olevista palveluista osa on jäämässä pois ja palveluita pyritään kehittämään enemmän tilojen tarpeita vastaaviksi. Viimeisessä osassa analysoimme kyselyämme ja käymme osaa palveluista läpi vielä tarkemmin.

2 MAANVILJELYSSEURAN HISTORIAA JA PROAGRIAN RAKENNE

Maataloudellinen järjestötoiminta on katsottu alkaneen siitä, kun Turkuun perustettiin vuonna 1797 Suomen talousseura. Tämän seuran tarkoitus oli ”levittää hyödyllisiä tietoja taloudesta ja varsinkin elähdyttää rahvasta suurempaan toimeen ja ahkeruuteen”. Seuran asiamiehiksi kutsuttiin eri paikkakunnilta vaikutusvaltaisia ihmisiä, kuten maaherroja ja pappeja, jotka levittivät väestön keskuuteen seuran julkaisemia kansantajuisia kirjasia ja jotka toimitivat seuralle tietoja paikallisista oloista. Ajan tavan mukaisesti em. virkamiehet viljelivät myös itse maata. Heidän tiloistaan muodostui esikuvatiloja, joiden viljelytavoista ja -välineistä ympäristön talonpojat saivat uusia herätteitä. (Lähdeoja 1961, 41.)

Seuran johtomiehille oli pitkään vieras ajatus se, että maakuntiin perustettiin paikallisia maamiesseuroja. Vuoden 1821 vuosikertomuksesta kuitenkin jo selviää, että eri puolille maata toivottiin jonkinlaista yhdistystoimintaa. Tosin Ilmajoen pitäjään syntyi jo vuonna 1803 maan ensimmäinen maamiesseura paikallisten omasta aloitteesta. Näihin aikoihin talousseura alkoi vieraantua varsinaisesta tehtävästään uudistusten suunnittelijana sekä oma-aloitteisesta valistuksen levittämisestä ja se toimi pikemminkin hallituksen taholta annettujen määräysten toimeenpanijana. Ja koska järjestö oli ruotsinkielinen, ei se päässyt koskaan välittömään kosketukseen suomalaisen talonpoikaisväestön kanssa. (Lähdeoja 1961, 42.)

1850-luvun lopussa ryhdyttiin valtaistuimelle nousseen keisari Aleksanteri II:n tahdosta toimenpiteisiin Suomen vaurastuttamiseksi. Tämä sisälsi maatalouden osalta mm. sellaisia toimenpiteitä, että maatalousopetus uudistettaisiin ja talousseuroja muodostettaisiin. Koska taustalla oli keisarin tahto, ryhdyttiin näitä toimenpiteitä toteuttamaan melkein välittömästi. Senaattiin perustettiin vuonna 1869 toimituskunta maanviljelysasioita varten, mikä helpotti välttämättömiksi käyneiden uudistusten toteuttamista maatalouden edistämisto-

minnan eri aloilla. Näistä tärkeimpiin lukeutui kestävän pohjan luominen vaapaata neuvontajärjestöä varten. (Lähdeoja 1961, 43.)

Suomen talousseura säilytti tämänkin jälkeen asemansa maatalouden edistämistoiminnan keskusseurana. Sen tehtävänä oli nimittäin mm. edustaa maanviljelysseuroja viranomaisiin päin ja järjestää yleisiä maanviljelyskokouksia. Useimmat läänit saivat kuitenkin vuosisadan loppuun mennessä omat maanviljelysseuransa, joiden yhteistoiminta alkoi aluksi edusmieskokouksilla ja tiivistyi Maatalousseurojen keskusliiton puitteissa vuodesta 1907. Näin yhteys Suomen talousseuraan heikentyi vähitellen, ja lopulta ruotsinkielisenä järjestönä se jäi Lounais-Suomen rannikko- ja saaristoseudun maanviljelysseuran asemaan. (Lähdeoja 1961, 43.)

2.1 Porin maanviljelysseura

Maanviljelysseurojen perustamisesta annettua kehotusta lähti nykyisen Satakunnan alueella (entinen Turun ja Porin lääni) toteuttamaan läänin silloinen v.t. kuvernööri kenraalimajuri Joh. Axel Cedercreutz. Hän toimi Suomen talousseuran puheenjohtajana vuosina 1859–1860. Maanviljelysseuran arkistossa olevassa kirjeessä Cedercreutz esittää Anolan kartanon omistajalle varatuomari A. F. Järnefeltille, että Poriin perustettaisiin talous- ja maanviljelysseura ja että varatuomari asettuisi ainakin aluksi sen toiminnan johtoon ja vaikuttaisi sen järjestäytymiseen ja kehitykseen. Syy seuran perustamiseen kerrottiin myös kirjeessä:

Kun Keisarillisen Talousseuran vaikutusalan laajuus ja sen pääpaikan asema ei salli voimakkaalla ja tehokkaalla tavalla välittömästi vaikuttaa tarkoituksiensa ajamiseksi läänin etäisissä osissa, näyttää maanviljelyksen ja sen sivuelinkeinojen kehittämisen kannalta välttämättömältä, että innostuneet ja halukkaat miehet perustavat talous- ja maanviljelysseuran työskennelläkseen siten itsenäisesti, muista seuroista riippumatta, tämän elinkeinon edistämiseksi.

Varatuomari Järnefelt ryhtyi toimenpiteisiin hänelle annetun luottamustehtävän suorittamiseksi, ja ensimmäinen kokous järjestettiin vuonna 1860 joulukuun 21. pnä Porissa, Hotelli Otavassa, jossa mukana oli mm. kauppiaita ja ratsutilallisia. Perustava kokous päätettiin pitää samassa paikassa helmikuun 19. päivä 1861, jolloin kokous nimesi yksimielisesti perustetun uuden maanviljelysseuran ”Porin Maanviljelysseuraksi”. (Lähdeoja 1961, 43–46.)

2.2 Porin maanviljelysseurasta ProAgria Satakunnaksi

ProAgria Satakunnan kehittämistyö Satakunnan maatalouden eteen on alkanut siis vuonna 1861 ja organisaatio täytti vuonna 2010 kunnioitettavat 150 vuotta. Nimi on tosin vaihtunut vuosien saatossa. Alkuperäinen nimi Porin Maanviljelysseuravaihtui Satakunnan Maanviljelysseuraksi vuonna 1867, kun seuran alue vakiintui nykyisen Länsi-Suomen lääniin kuuluvan Satakunnan maakuntaan. (Lähdeoja 1961, 43–53.) Nimi vaihtui seuraavan kerran vasta vuonna 1970 Satakunnan Maatalouskeskukseksi, minkä jälkeen nimi täsmennettiin vuonna 1993 Satakunnan Maaseutukeskukseksi. Tänä päivänä moni puhuttelee organisaatiota edelleen tällä nimellä, vaikka maaseutukeskus jäi historiaan vuonna 2006 nimen vaihduttua nykyiseen ProAgria Satakuntaan. (Pietilä 2011.)

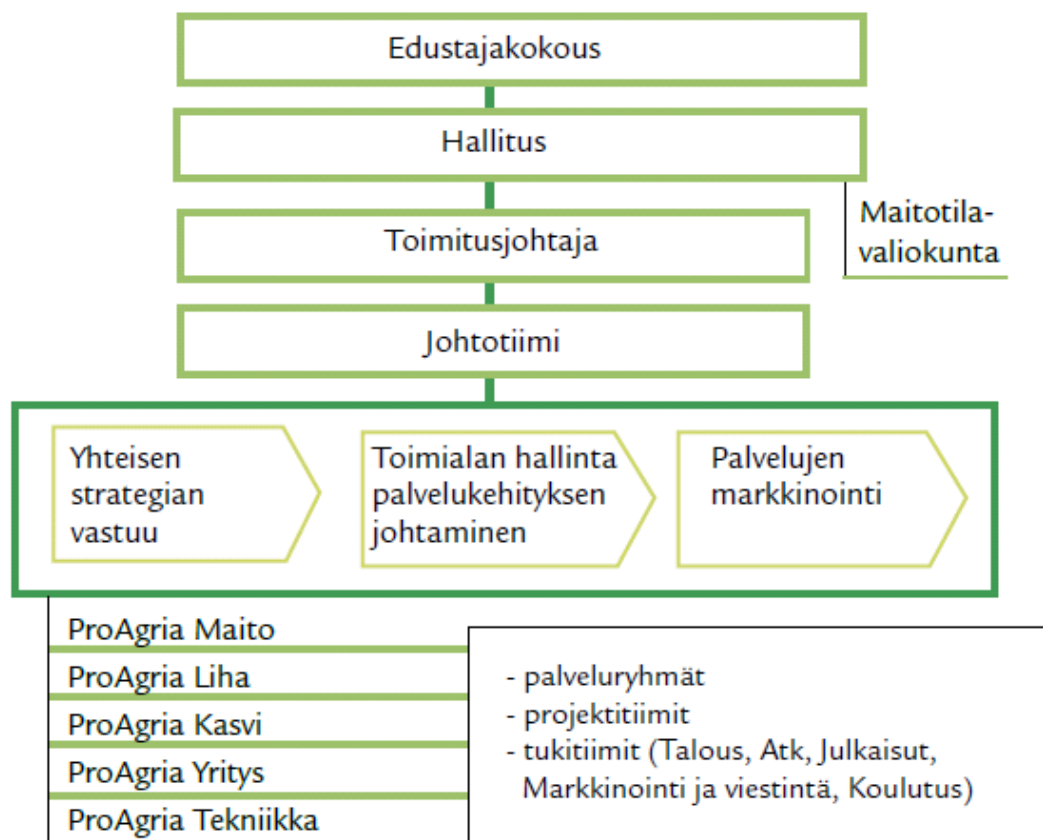
2.3 ProAgrian rakenne

ProAgria Keskusten Liitto on osa ProAgria-ryhmää. Ryhmässä ovat mukana ProAgria keskuksset, ProAgriaLantbruks- ja hushållningssällskap, Faba, ProAgria Maatalouden Laskentakeskus Oy, ProAgria Svenska LantbrukssällskapensFörbund, Valio Oy Alkutuotanto ja ProAgria Keskusten Liitto. ProAgria omistaa AracConsulting Oy:n ja on osakkaana ProAgria Maatalouden Laskentakeskus Oy:ssä, ProAgriaRussia Oy:ssä, Osuuskunta ProAgria Palvelukeskuksessa, Viljavuuspalvelu Oy:ssä sekä Käytännön Maamies -lehdessä. Lisäksi Liitossa toimii valtakunnallinen ProAgria Liha Osaamiskeskus. (Vuosikertomus 2010, 5.)

Yhtymän erikoisyhdistyksiin kuuluvat seuraavat yhdistykset: Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Faba, Puutarhaliitto, Ruokatieto Yhdistys, Kalatalouden keskusliitto, Luonnonmukaisen Viljelyn Liitto, Salaojayhdistys, Suomen Hippos, Hevostietokeskus, Suomen Siipikarjaliitto, Suomen Turkiseläinten Kasvattajien Liitto, Suomen Mehiläishoitajien Liitto ja Työtehoseura TTS. (Vuosikertomus 2010, 5.)

2.4 ProAgria Keskusten Liiton organisaatio

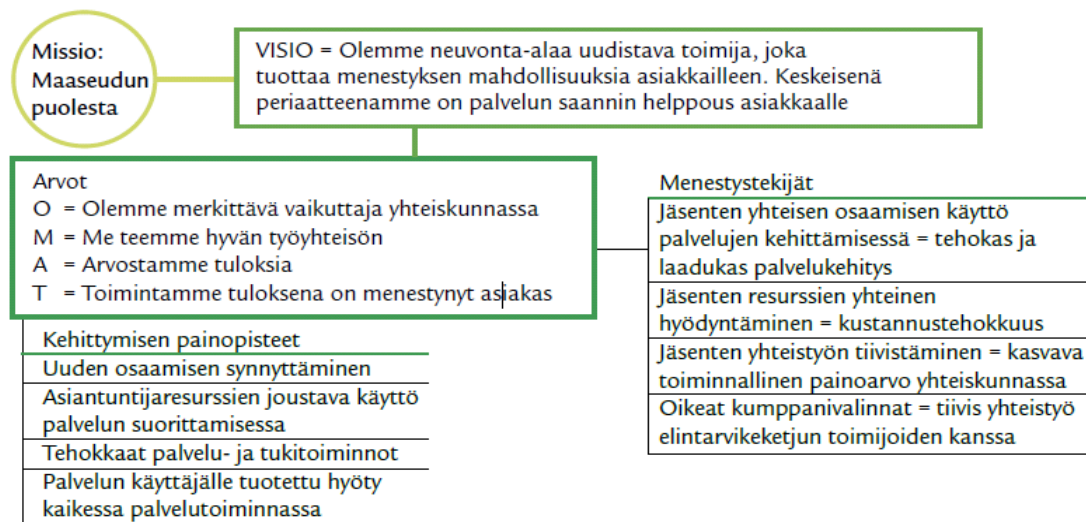
Alla olevasta kuviosta hahmottaa ProAgria Keskusten Liiton organisaation.

Kuvio 1. ProAgria Keskusten Liiton organisaatio (Vuosikertomus 2010, 5).

2.5 ProAgria-yhtymän kompassi

Alla oleva kuvio esittää ProAgria-yhtymän ns. kompassia. Tässä ovat pähkinän kuoressa yhtymän tehtävä, tavoitteet, arvot ja osaaminen.

Kuvio 2. ProAgria-yhtymän kompassi (Vuosikertomus 2010, 6).

3 MAITOTILAN PALVELUT

Esittelemme seuraavaksi ne ProAgria Maito -palvelut, jotka olivat esillä kyse-lyssä. Keskitymme siis maitotiloille suunnattuihin palveluihin. Lisäksi kerromme uudesta Karjakompassi palvelukokonaisuudesta.

3.1 ProTuotos

Tuotosseurantaan kuului vuonna 2010 70 % Suomen maitotiloista ja 83 % lehmistä (Vuosikertomus 2010, 15). Tuotosseuranta antaa lähtökohdat tuotannon kehittämiseen. Siitä saatavat lehmäkohtaiset tiedot auttavat tilan maidontuotannon ja talouden suunnittelua ja ovat perustana maidon laadun hallinnalle, jalostussuunnittelulle ja eläinaineksen valinnalle. Oman tilan tuloksia voi verrata muiden tilojen tuloksiin tilastojen kautta, jolloin voi arvioida oman tilan kehittymistä ja asettaa päämääriä. Erilaiset tuotos- ja työlistaukset ovat oivia johtamisen työkaluja. (Nokka 2009.)

Tuotosseurantavuosi on kalenterivuosi. Jotta tuotantotiedot pysyvät virallisina, koelypsyt, eli lehmäkohtaisten maitomäärien mittaaminen, tulee tehdä 12 kertaa vuodessa maksimissaan 42 päivän välein. Maitonäytteet, joista selviää maidon koostumus (rasva-, valkuais- ja solupitoisuudet), pitää ottaa lehmäkohtaisesti vähintään viisi kertaa vuodessa korkeintaan 110 päivän välein. Maito mitataan jokaiselta lypsävältä lehmältä, jonka poikimisesta on kulunut vähintään kaksi päivää poikimispäivän lisäksi. Kansainvälinen tuotostarkkailuorganisaatio ICAR, jonka jäsenenä myös ProAgria Keskusten Liitto on, hyväksyy mittaukseen käytettävät punnitus- ja mittalaitteet. Laitteet on tarkastettava vähintään kolmen vuoden välein testaukseen hyväksytyssä paikassa. Tuotosseurannassa noudatetaan valtakunnallista ProAgria Keskusten Liiton hyväksymää tuotosseurannan ja maitotilojen sopimusneuvonnan ohjesääntöä. (Tuotosseurannan ja maitotilojen sopimusneuvonnan ohjesääntö 2007, 1–6.)

Tuotostietojen virallisena pysymiseen vaikuttavat koelypsyjen ja näytteiden oton säännöllisen mittauksen lisäksi tulosten vertaaminen meijeriin lähetettyyn maitoon. Puhutaan siis meijerivertailusta. Paitsi määrän, myös valkuais- ja rasvapitoisuuksien pitäisi täsmätä. Jos meijerin ja tuotostietojen välinen ero maidon pitoisuuksissa on yli 0,5 prosenttiyksikköä, menevät tuotostiedot epävirallisiksi. Samoin käy, jos meijeriin menevän maidon ja tilakäyttömaidon välinen ero on yli seitsemän prosenttia tai yli 3 litraa/lehmä/päivä. Tilakäyttömaito tarkoittaa tilalla ”käytettyä” maitoa, eli maitoa joka menee mm. kotitalouteen, vasikoille tai viemäriin (utaretulehdusmaito). Tuotostiedot ja muut tapahtumat lähetetään tiloilta ProAgria Maatalouden Laskentakeskuksen tietokantaan, joissa tiedoista tehdään myös varmuuskopio. (Tuotosseurannan ja maitotilojen sopimusneuvonnan ohjesääntö 2007, 5–6.)

Tuotosseurannassa olevat tilat saavat alennusta siemennyspalveluista ja siemenannoksista ja tilat voivat myydä jalostuseläimiä. Lisäksi tilat voivat käyttää nuorsonneja, joiden annoshinta on halvempi kuin esimerkiksi valiosonnien. (Säynäjärvi 2012, 3.) Tilat jotka eivät kuulu tuotosseurantaan, eivät voi käyttää nuorsonnia. Tämä johtuu siitä, että jälkeläisiltä ei saada tuotostietoja, eikä nuorsonni saa indeksejä ja arvosteluvarmuutta mahdollista valiosonniksi pääsyä varten.

3.2 ProRehustus

Ruokintaan liittyvät ProRehustus-palvelut on jaettu kolmeen toiminnalliseen osaan. Näitä ovat suunnittelu, seuranta ja strategia. Neuvojan työnkuvaan kuuluvat suunnittelu ja seuranta, mutta tarvittaessa näissä voidaan käyttää myös erityisasiantuntijaa (esimerkiksi lihanauta- tai luomuasiantuntija). Strategia kuuluu ainoastaan asiantuntijalle tai tiimille. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.)

3.2.1 Suunnittelu

ProRehustus Suunnittelussa nautojen ruokinta suunnitellaan pellolta ruokintapöydälle. Palvelussa tilan rehuvarastot arvioidaan ja tiedot kirjataan ylös. Lisäksi arvioidaan tuotantoennuste. Ruokinnan toimivuuteen tutustutaan ennen kaikkea navetassa, jolloin nähdään kuinka ruokinta onnistuu käytännössä. Suunnitteluun saadaan pohjatietoja myös teuraseläinten kasvu- ja laaturaporteista. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.)

Rehutarve budjetoidaan eri eläinryhmille ja laaditaan sitten ruokintasuunnitelmat ja niitä päivitetään tarpeen mukaan, kun esimerkiksi säilörehuerä vaihtuu. Tarkoituksena on saada asiakkaan tavoitteiden mukainen tuottavin ja taloudellisin täydennysuunnitelma kotoisille rehuille. On siis tärkeää, että kotoisista rehuista tehdään analyyssejä, jotta tiedetään, mitä täydennystä ruokinta vaatii. Täydennysrehujen valinnassa työkaluina ovat Rehuvaste ja Rehukunto. Rehuvasteessa vertaillaan erilaisten ruokintojen kannattavuutta. Rehukunto on apuna, kun vertaillaan rehujen hintoja. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.)

Lisäpalveluina on saatavilla mm. nuorkarjan elopainojen mittaus, rehunäytteiden otto ja rehuvarastojen mittaus. Lisäpalveluina on myös ostorehujen kilpailuttaminen ja rehuannosten päivittäminen navetan ruokintalaitteisiin. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.)

3.2.2 Strategia

ProRehustus Strategia -palvelussa asiantuntijat ja tiimit auttavat tilaa ruokinnan ja rehu tuotannon vaihtoehtojen vertailussa. Palvelu sopii erityisesti investoiville tiloille. Palvelussa arvioidaan eläinten määrän kehitys ja lisäämistarve, lantamäärät ja lannan levitysala. Lisäksi tehdään oman rehun tuotantostrategia ja suunnitellaan rehun- ja varastojentarve ja tietenkin tarvittava rehuala. Ennen kaikkea tilalle suunnitellaan tuotantoon sopivimmat tekniset

ja toiminnalliset ratkaisut eri koneketjuissa (rehu- ja lantalogistiikka) ja mietitään ruokintateknologiaa. Tavoitteena on parantaa kotoisten rehujen laatua ja järkeistää työtapoja ja työhön käytettävää aikaa. Lisäpalveluina on saatavilla esimerkiksi kehittämis- tai elinkeinosuunnitelma, taloussuunnitelma, viljely- ja viljelykiertosuunnitelma ja nuorkarjan kasvatuserämenetelmien vertailu. Lisäksi voidaan arvioida navetan toiminnallisuus. Lisäpalveluna toteutetaan myös rakennussuunnitelma. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.)

3.2.3 Seuranta

ProRehustus Seuranta-palvelun tavoitteena on eläinten terveyden, tuotoksen ja maidon koostumuksen parantaminen. Tässä oleellista on navettakäynti, jossa maitotilaneuvoja arvioi Karjakunto-palvelun avulla eläinten hyvinvointia ja kuntoa, navetan olosuhteita sekä rehunlaatua ja määrää niin ruokintapöydällä kuin siiloissakin. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.) Kerromme Karjakunto-palvelusta tarkemmin terveydenhuoltopalveluiden esittelyssä.

Ruokinnan taloudellista ja tuotannollista onnistumista voidaan seurata ja analysoida erilaisten raporttien perusteella. Tällaisia raportteja ovat esimerkiksi kausi- ja vuosiraportit, tilan lypsy- ja ruokintajärjestelmien raportit, sorkkaterveysraportit ja meijerimaidon analyysitulokset niin tankkimaidosta kuin koe-lypsyistä. Myös rehunkulutuksen ja-kustannuksen ja maitotuotto miinus rehu-kustannuksen laskenta niin lyhyellä aikajaksolla kuin vuositasollakin, kuuluvat Seuranta -palveluun. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.)

Lisäpalveluina on saatavilla mm. kuntoluokitus, nuorkarjan elopainojen mittaaminen ja kasvun seuranta, rehunkulutus kirjanpito, ruokintalaitteiden kalibrointi ja rehuannosten mittaaminen. Lisäpalveluita on myös ruokinnan ravinnetaseen laskenta, kotoisen rehun tuotantokustannuslaskelma, tulosanalyysi ja maidon tuotantokustannuslaskelma. (ProRehustus-palvelut maitotiloille 2009.)

3.3 ProTerveys

Eläinten hyvinvointiin on aina hyvä kiinnittää huomiota, sillä terve ja hyvinvoiva eläin kasvaa ja tuottaa paremmin. Kun olosuhteet ovat kunnossa ja eläimen terveyteen kiinnitetään huomiota, säästöä tulee myös pienempien eläinlääkärikustannusten kautta. Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto vähentää karjassa esiintyviä sairauksia ja nostaa tuotosta.

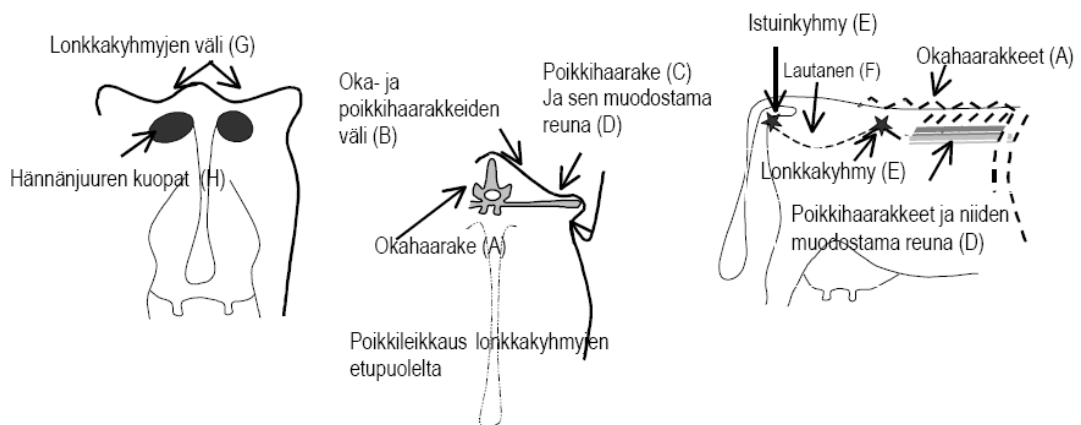
3.3.1 Terveydenhuoltoa tukeva tilakäynti

Kun eläinlääkäri on tulossa tilalle tekemään terveydenhuoltosuunnitelmaa, voi maitotilaneuvoja tilan niin halutessaan käydä tätä ennen koostamassa tarpeelliset tiedot yhteen. Maitotilaneuvojan käynnin tarkoitus on helpottaa terveydenhuoltosuunnitelmaa varten tarvittavien tietojen keruuvastuuta niin eläinlääkäriin kuin tilanväenkin osalta. Käytännössä maitotilaneuvoja tulee navettakäynnille, jossa koostetaan asioita, joita tuotantotiedoista ei suoraan nähdä. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi eläinten ruokinta- ja hoitokäytännöt. Maitotilaneuvoja voi myös tarvittaessa kuntoluokitaa karjan tai tarkastaa lypsylehmien vetimenpäät. (Saastamoinen 2006, 4.)

3.3.2 Kuntoluokitus

Nautojen kuntoluokittaminen on merkittävä ja yksinkertainen työkalu ruokinnan onnistumisen seurannassa. Lisäksi se on hyvä apuväline myös terveydenhuollossa. Lehmän tulisi olla sopivan kokoinen, ei siis liian laiha eikä liian lihava. Lihava lehmä altistuu sopivan kokoista lehmää herkemmin poikimisen aikaisiin ongelmiin, kuten poikimahalvaukseen, utaretulehdukseen tai juoksumahahäiriöihin. Lihavalle lehmälle voi tulla poikimisen jälkeen syöntiongelmia, asetonitauti, sorkkakuume, ja myöhemmin tiineyttämisen aikaan voi olla hedelmällisyysongelmia. Jos lehmä on taas liian laiha tai laihtuu nopeasti, johtuu se yleensä syömisongelmista, jotka taas voivat johtua sairaudesta

tai ruokinnallisista syistä (huonot rehut, veden puute jne.). Yleisessä käytössä olevan lypsylehmien kuntoluokitusmenetelmän avulla määritellään lehmän ja karjan ravitsemuksellinen kunto pisteyttämällä kukin lehmä asteikolla 1–5, jossa yksi piste tarkoittaa laihaa ja 5 pistettä lihavaa. Monesti annetaan myös puolikkaita (esim. 3,5) tai neljäsosapisteitä (+ tai -), sillä kokonaisten pisteiden väli on melko suuri. Kuntoluokkien suositusarvot ovat lehmillä ja hiehoilla 3–3,5 riippuen esimerkiksi siitä, missä tuotantovaiheessa ne ovat. Umpeen mennessä ja poikiessa lehmän ja hiehon kuntoluokka saisi olla 3,5. Siemennysvaiheessa kuntoluokan olisi hyvä olla 3. Kuntoluokituksessa määritellään se, paljonko lehmällä on rasvaa luiden ja nahan välissä. Arvostelussa tarkastellaan selän ja lantion seutua, ja arviointikohdat A–H näkyvät alla olevassa kuviossa. (Lypsylehmien kuntoluokitus, [Viitattu 1.4.2012].)

Kuvio 3. Lehmien kuntoluokituksen arvostelukohdat (Lypsylehmien kuntoluokitus, [Viitattu 1.4.2012]).

Kuntoluokitus olisi hyvä tehdä koko karjan osalta säännöllisesti ruokinnan onnistumisen ja lehmien terveyden seuraamiseksi. Yksittäinen lehmä olisi hyvä kuntoluokitaa ainakin siemennys- ja umpeenpanovaiheessa sekä poikimisen yhteydessä. Lehmän tulisi seistä kuntoluokitusta tehdessä suorana tasaisella alustalla, etteivät tulokset vääristyisi. ProAgrian verkkopalvelussa

on Lehmäkunto-palvelu, jonne kuntoluokitustiedot voidaan tallentaa ja josta näkee edelliset kuntoluokitukset. Alla olevasta kuviosta näkee kuntoluokituksen arviointikohdat ”pähkinän kuoressa”.

Kuntoluokka	1 Kuitunut	2 Laiha	3 Hyvä	4 Pyörästynyt	5 Ylilihava
Arviointikohta					
Okahaarakkeet (selkälinja) (A)	selvästi esillä, terävät, selkälinja sahamainen	yksittäin näkyvissä, terävähköt	pyöreät, selvästi näkyvä selkälinja	eivät tunnu, selkälinja tasainen	rasvan peittämät
Oka- ja poikkihaarakkeiden väli (B)	painunut, luunmyötäinen	selvä kuoppa	lievästi kovera	lähes vaakasuora	pyörästynyt
Poikkihaarakkeet (C)	yli puolet näkyvissä, terävät	1/2-1/3 näkyvissä, pyöreät	alle 1/4 näkyvissä, tuntuu painettaessa	ei havaittavissa, sileä pyöreä reuna	kadonnut rasvakerrokseen
Poikkihaarakkeiden muod. reuna (D)	terävä kieleke	selvä kieleke	vähäinen kieleke	suora, ei esillä	peittyneet
Lonkka- ja istuinkyhmyt (E)	terävät, vain nahka päällä, kova	selvästi esillä	pehmeä, sileä	pyörästynyt	rasvan sisällä
Lautanen (F)	syvä kuoppa, V-kuvio, lihaketon	voimakkaasti kuopalla, V-kuvio	painunut, U-kuvio	lievästi painunut, loiva U	pyörästynyt
Lonkkakyhmyjen väli (G)	syvät kuopat	selvästi painunut	jonkin verran painunut	tasainen	pyörästynyt
Hännänjuuren kuoppa (H)	syvä kolo, luut täysin esillä	selvä kolo	vähäinen kolo, luut pehmeät	täyttyneet, luut pyörästyneet	täyttyneet rasvalla

Kuvio 4. Lypsylehmien kuntoluokat (Aho ym. 2003, sivu 19).

3.3.3 Karjakunto

Karjakunto-palvelussa maitotilaneuvoja arvioi ja pisteyttää navettakäynnillä seuraavat aihealueet:

- eläinten terveys
- eläinten hyvinvointi

- ruokinta ja vesi
- olosuhteet ja ilma
- karjan uudistus
- yhteiskuntavastuu

Aihealueet pisteytetään välille 1–5. Arvioinnin kohteina ovat esimerkiksi veden ja rehun laatu, kinnervauriot, makuupaikat, vasikoiden kasvuolosuhteet ja juotto. Arvioinnissa otetaan huomioon 12 kk:n aikana tehdyt hoidot ja poistot. Nämä tiedot saadaan siis jo valmiiksi pisteytettynä karjakuntolomakkeeseen, niin kuin myös maidon koostumustiedot. Aihealueen pisteet määräytyvät esimerkiksi meijerimaidon soluluvussa niin, että täydet 5 pistettä saa, jos solulukku on alle 150 000, ja huonoimman 1 pisteen, jos solulukku on yli 350 000. Neuvojan arvioimat aihealueiden tiedot tallennetaan tietokantaan. (Nokka 2008.)

Arvioinnista saadut pisteet kertovat siitä, ovatko tilan tuotanto-olosuhteet kunnossa. Neuvojan kanssa voi pohtia mitkä asiat ovat kunnossa, ja sitä, mitkä kaipaavat kehittämistä. Tilan saamia pisteitä voi verrata myös muiden tilojen tuloksiin verkkopalveluiden kautta nähtävästä Tilakunto-palvelusta ja saada omista tuloksista yksityiskohtaisempaa tietoa. (Karjakunto 2011.)

3.4 Talouspalvelut

3.4.1 Maidontuotannon suppea tuotantokustannuslaskelma

Maidontuotannon suppea tuotantokustannuslaskelma on laskelma maidon, eloon- ja teurasmyyntien ja rehujen määrien ja hintojen yhteenlasketusta tuloksesta. Laskelmasta saatava tärkein tieto on maitotuotto miinus rehukus-

tannus. Maidontuotannon suppea tuotantokustannuslaskelma on poistumassa, ja tilalle tulee päivälaskelma.

3.4.2 Maidontuotannon tuloslaskelma

Maidontuotannon tuloslaskelma tuottaa tilan tuotannon tehokkuutta ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja. Laskelman lähtötiedoissa lasketaan tilan rehukustannus. Rehukustannus on maidon tuotantokustannuksista keskimäärin puolet. Maidontuotannon kannattavuuteen vaikuttavat erittäin paljon rehunkulutus tuotettua maitokiloa kohden ja käytettyjen rehujen hinta. Kotoisten rehujen hinta saadaan laskettua viljojen ja nurmien tuotantokustannuslaskelmalla. Tuloslaskelman kautta saatuja tilan tunnuslukuja on mahdollista verrata oman tukialueen, maaseutukeskusalueen tai koko maan tilojen vastaaviin tunnuslukuihin. Tunnuslukuja voidaan seurata eri laajuudessa. Suppeimmillaan voidaan seurata rehunkulutusta ja laajimmillaan voidaan tarkkailla maidon tuotantokustannusta, jossa on huomioitu kaikki maidontuotannon kustannukset. Tuloksien avulla voidaan havaita tilan kehittymiskohteet ja samalla voidaan havaita tilan vahvuuksia. Tuloksia tarkastellessa kannattaa huomioida usean vuoden tunnuslukuja, jotta saadaan tehtyä luotettavampia johtopäätöksiä. (Enroth ym. 2003, 63–66.)

3.4.3 Tulosanalyysi

Maatilan tulosanalyysi korvaa maidontuotannon tuloslaskelman. Tulosanalyysi laaditaan verokirjanpidon tietoja täydentäen taseen laskemiseen liittyvillä tiedoilla, yrittäjäperheen työtunneilla ja omaisuuden käyvän arvon mukaan lasketuilla poistoilla. Tulosanalyysistä selviää maatilan taseen, tuloslaskelman, työtuloslaskelman sekä kannattavuuden ja rahoituksen tunnuslukuja. Tilan tuloksien analysoinnissa käytetään apuna taloustietopankkia, josta voidaan valita sopiva vertailuryhmä tuloksien analysointiin. Apuna voidaan käyt-

tää myös MTT:n Taloustohtoria. Maatilan tulosanalyysi on hyvä apuväline yrittäjille, jotka ovat kiinnostuneet tarkemmasta talouden seurannasta. (Enroth 2008, 34–36.)

3.5 Viljelysuunnittelu

ProAgria käyttää viljelysuunnittelussa ja lohkokirjanpidossa Wisu-ohjelmaa. Ympäristötuen perustoimenpiteissä viljelijältä vaaditaan viljelysuunnitelma ja lohkokohtaisten muistiinpanojen tekeminen. Viljelysuunnitelmassa esitetään jokaisen peruslohkon kasvulohkoille suunnitellut kasvilajit sekä lannoitusmäärät ja -lajit. Lohkokohtaisista muistiinpanoista tulee ilmetä lohkon perustiedot ja tiedot vuosittaisista viljelytoimenpiteistä. Muistiinpanoista tulee siis selvittää lohkon tunnus ja pinta-ala, muokkauspäivä ja -tapa, kylvöpäivä, kasvilaji, siemenmäärä, lannoituspäivä, väkilannoitteiden ja orgaanisten lannoitteiden lajit ja määrät, fosforin ja typen määrä, fosforintasauksen alkaminen ja aloitusvuosi (mikäli fosforintasausta käytetty), kasvinsuojelutoimenpiteet, sadonkorjuun päivämäärä ja satotaso. (Maatalouden ympäristötuen sitomusehdot 2011, 9.)

3.5.1 TalousWisu

TalousWisun avulla saadaan selvitettyä, paljonko tilalla viljeltävien kasvien tuotanto maksaa. TalousWisun avulla voidaan laskea kotoisten rehujen todelliset tuotantokustannukset kasveittain eriteltynä. Tuotantokustannuksia voidaan tarkastella koko tilan mittakaavassa, josta selviää kaikkien kasvien peltoviljelyn tuotot ja kustannukset. Tietoja voidaan tarkastella myös kasvikohtaisesti, jolloin saadaan tarkempi erittely tiedoista. Lohkotietopankista saadaan vertailutietoja muilta tiloilta. Lisäksi laskelman avulla voidaan selvittää, onko suunniteltu konehankinta kannattava, vai olisiko kannattavampaa käyttää urakoitsijan palvelua. (Koskela 2012, 8.)

3.6 Tukineuvonta

Maataloudessa tukien merkitys on suuri. Maataloustuotteiden myyntitulot eivät riitä kattamaan kaikkia tuotantokustannuksia. Maatalouspolitiikka on kovin lyhytjänteistä, joten tukimuodoilla ja -ehdoilla on ollut tapana muuttua hyvin nopeasti. Maatalousyrittäjillä voi olla todella vaikeaa pysyä tukiviidakossa ajan tasalla. ProAgrialta saa tukihakuneuvontaa. Tukihakuneuvontaa tekevät lähes kaikki maitotilaneuvojat. Neuvojat täyttävät tarvittaessa tukihakemukset ja tukiin liittyvät ilmoitukset. Näin maatalousyrittäjän ei tarvitse tuskailia itse tukihakemuksien kanssa ja voi olla varma, että hakemukset on oikein täytetty.

3.6.1 Täydentävien ehtojen tilaneuvonta

Täydentävien ehtojen noudattaminen on edellytyksenä EU:n kokonaan ja osittain rahoittamien sekä eräiden kansallisten viljelijätukien saamiseksi. Täydentävien ehtojen yhtenä tärkeänä tavoitteena on lisätä kuluttajien luottamusta maatalouteen. Tilatuen saaminen ei edellytä sadon tuottamista. Täydentävien ehtojen tarkoituksena on erityisesti varmistaa, että tuotannon ulkopuolelle jäävät pellot pysyvät ympäristön ja viljelyn kannalta hyvässä kunnossa. Elintarvikkeiden turvallisuus ja eläinten hyvinvointi on myös täydentävien ehtojen tavoitteena. (Täydentävät ehdot ja niiden neuvontatuki 2011, 68.)

ProAgrialla on tilaneuvontapalvelu, jossa käydään läpi lainsäädännölliset ehdot, niiden perusteet ja toteutuminen tilalla (Tukineuvonta, [viitattu 6.3.2012]). Täydentävät ehdot on jaettu tilaneuvontajärjestelmässä neuvontaosioihin. Neuvontaosiot, joihin tilaneuvontaa voi saada, ovat:

- 1) hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimus (sisältää maaperän suojelun ja ympäristön ylläpidon vähimmäistason)

- 2) ympäristösäädökset (sisältää lintujen, pohjavesien, vesien, luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelun)
- 3) eläinten tunnistus ja rekisteröinti
- 4) kasvinsuojeluaineet
- 5) elintarvikkeet (sisältää mm. navettahygienian, salmonellavalvonnan ja kielletyt aineet)
- 6) rehut
- 7) eläinten hyvinvointi ja eläintaudeista ilmoittaminen

Neuvontakäynnillä neuvoja täyttää paikan päällä kohteissa listan, josta ilmenee, ovatko asiat kunnossa vai eivät. Mikäli asiat eivät ole kunnossa ja neuvoja toteaa, että jossakin olisi parannettavaa, neuvoja opastaa viljelijää suullisesti ja kirjaa toimenpide- ja kehittämissuositukset havaintolistaan. Neuvontakäynnit ovat aina luottamuksellisia. Neuvontakäyntiin on mahdollista saada tukea neuvonnan arvonalisäverottomista kustannuksista. Tukea voi saada korkeintaan 165 euroa neuvontaosiolta. Tukea voi saada kalenterivuoden aikana annetusta neuvonnasta korkeintaan kahdesta eri neuvontaosioista. Tuki on haettava kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselta 60 kalenteripäivän kuluessa neuvontaosion neuvonnan päättymisestä. (Täydentävät ehdot ja niiden neuvontatuki 2011, 81–82.)

3.7 Karjakompassi

Karjakompassi on ProAgrian uusi maitotilojen palvelukokonaisuus. Karjakompassilla suunnitellaan ja seurataan ruokintaa, maidon- ja rehuntuotantoa ja sen taloutta. Karjakompassi muuttaa totuttuja palveluja. Sen tavoitteena on, että neuvojat tekevät laskelmia enenevässä määrin etukäteen toimistolla. Tilakäynnillä neuvojat tulevat tekemään vain niitä asioita, joita ei voi muuten hoitaa. Näin varsinainen tilakäyntiaika lyhenee. Karjakompassin laskelmat

tallentuvat ProAgrian verkkopalveluun, josta ne ovat nopeasti saatavilla. (Huhtamäki 2012.)

Ruokinnan suunnittelu tehdään painottaen karjan ruokintaa kokonaisuutena. Tämän tarkemmasta jaottelusta ei ole laskennallisten tarkasteluiden mukaan saatu hyötyä. Tällainen ajatusmalli sopii erityisen hyvin seosrehutiloille. Ruokinnan suunnittelu aloitetaan lähtötilanteen tarkastelulla ruokinnan seurannan päivälaskelman avulla. Samalla määritetään lehmien tuotantopotentiaali eli vakiotuotos. Toteutuneella ruokinnalla ja sillä saavutetulla maitotuotoksella määräytyy vakiotuotos. Vakiotuotos kertoo maitotuotoksen vakioruokinnalla. Eri karjoilla on yleensä hyvin erilainen ruokinnan voimaperäisyys. Vakiotuotoksen avulla eri karjat saadaan samalle viivalle voimaperäisyyden suhteen. Havaittua tuotosta ja vakiotuotosta vertailemalla voidaan havaita, onko parannettavaa karjan hoidossa vai ruokinnassa, perimässä, olosuhteissa vai terveydessä. Ruokinnan suunnittelu ja seuranta ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Yhdessä nämä muodostavat ruokinnanohjauspalvelun, jossa analysoidaan laskelmien tulokset ja havainnoidaan toiminnan mahdollisia ongelmakohtia tilatasolla. (Hallivuori ym. 2012, 3.)

Ruokinnan suunnitteluun kuuluu ruokinnan talouden optimointi. Siinä havainnoidaan maidon määrän ja koostumuksen muutoksien taloudelliset vaikutukset rahatuloihin. Siten pystytään laskemaan myös ruokinnan taloudellisuus maitotuotto miinus rehukustannus-menetelmällä. Muutokset eli tuotosvasteet täytyy tietää tarkasti, jotta voidaan optimoida ruokinta taloudellisesti parhaiten kannattavaksi. Haluttaessa voidaan käyttää muitakin optimointiperusteita. Tämä on tärkeää, koska tuotantopanosten ja tuotteiden hinnat vaihtelevat nopeasti ja muutoksiin pitää pystyä tilatasolla reagoimaan. Ruokinnan suunnittelun taustatiedoiksi täytyy olla tarkat tiedot olemassa olevista rehuista ja niiden rehuarvoista. Talouden optimoinnin taustatiedoiksi täytyy rehujen hinta tiedot olla ajan tasalla. Pienetkin hintamuutokset vaikuttavat suuresti talouden optimointiin. (Rinne ym. 2009.)

Rehuvasteen avulla voidaan ennustaa eri väkirehujen vaikutusta maitotuotokseen ja sitä kautta tilan talouteen. Rehuvasteen avulla voidaan verrata nykyistä ruokintaa ja esimerkiksi kolmea eri vaihtoehtoista ruokintaa. Sen avulla voidaan selvittää, onko taloudellista lisätä esimerkiksi valkuaisrehua vai viljaa. Samalla voidaan tarkastella hintasuhteiden vaikutusta. (Mäkinen 2009.)

Tuottoennusteesta saadaan ennuste tilan tuotannosta, eläinmääristä ja maidon pitoisuuksista. Tuottoennustetta laskettaessa käytetään Pohjoismaisen jalostusarvostelun tilastollisen mallin ratkaisuja. Mallissa otetaan huomioon kaikki Suomessa tehdyt mittalypsyhavainnot vuodesta 1988 alkaen. Tuottoennusteella voidaan arvioida lehmien tuotosta ja rahallista tuottoa. Ennusteen avulla voidaan kehittää tuotantokapasiteetti tasapainoon ja miettiä lehmämäärän kehittymistä. Tämä helpottaa suunnittelua erityisesti investointitalanteissa. (Hallivuori ym. 2012, 6.)

Karjakompassin myötä tuotantokustannusten laskenta yksinkertaistuu. Kotoisten rehujen ja maidontuotannonkustannusten laskenta on jatkossa virtaviivaisempaa. Parempaa tuotannon kannattavuutta on tulevaisuudessa helpompaa etsiä laskelmien avulla. (Kyntäjä, [Viitattu 7.3.2012].)

3.8 Verkkopalvelut

Karjakunto. Karjakunnosta näkee karjakuntoarvioinnin tulokset eri aihealueissa. Näitä ovat eläinten terveys ja hyvinvointi, ruokinta ja vesi, olosuhteet ja ilma, karjan uudistus ja yhteiskuntavastuu. Eri osa-alueet pisteytetään yhdeksi viiteen karjan tilanteen mukaan.

Raportit. Raporteista saa kausi- ja vuosiraportteja. Kausiraportteja saa lehmille sekä nuorkarjalle. Kausiraportteista saa myös yhteenvetoja muutaman kuukauden välein. Lehmien kausiraportista näkee kymmenen edellisen mittalypsyn tulokset, viimeisen koelypsyn tulokset, tuotoksen tähän asti tänä

vuonna, 12 viimeisen kuukauden tuotoksen, viimeisen poikimisen ja viimeisen siemennyksen tiedot ja tapahtumatiedot. Vuosiraportteja saa lehmille. Vuosiraportista saa yhteenvedon, josta näkee karjan keskituotoksen, elinikäistuotoksen, hedelmällisyys- ja poikimistiedot, poistojen syyt, hoidot ja meijerimaidon solutiedot. Keskituotos on jaoteltu roduittain, mikäli haluaa tarkastella keskituotosta tarkemmin. Myös ensikoiden keskituotoksen näkee erikseen. Vuosiraportin tietoja voi keskituotosta lukuun ottamatta verrata oman alueensa tilojen tietoihin.

Raportit-osiossa on myös Lehmätaulu, josta näkee kootusti lehmän tuotostietoja, polveutumistietoja, siemennystietoja, odotetun poikimispäivän ja kokonaisjalostusarvon eli NTM:n.

Sorkkaterveysraportista selviää yhteenvetona karjan sorkkaterveystietoja. Tietojen näkyminen vaatii, että neuvoja tai tuottaja itse on syöttänyt hoitotiedot tietokantaan. Raportista näkee sairauksien prosenttiosuudet sorkkahoitajan hoitamilla eläimillä. Eläinlääkäriin hoitamat sorkkasairaudet voi nähdä prosenttiosuutena keskilehmäluvusta. Sorkkaterveyttä voi seurata kolmen viimeisen vuoden yhteenvedolla. Tarkempaa tarkastelua varten jaottelun voi tehdä roduittain eriteltynä.

Lehmätieto. Lehmätiedosta näkee lehmien perustietoja, kuten korvanumeron ja nimen, EU-tunnuksen, kantakirjanumeron, viimeisimpiä tuotos- ja hoitotietoja, kokonaisjalostusarvon ja polveutumistietoja.

ProTuotos Netti. ProTuotos Netin avulla voi lähettää koelypsyjen maitomäärät Maatalouden laskentakeskukseen. ProTuotos Netin avulla voi myös ilmoittaa umpeen panon päivämäärän ja maidon tilakäytön.

Lehmäkunto. Lehmäkunto-palvelusta voi tulostaa valmiin eläinlistan kuntuoluokitusta varten navetalle mukaan. Kun tallentaa eläinten kuntuoluokitukset tietokantaan, saa kuntuoluokkakeskiarvon koko karjalle ja eläinryhmittäin. Lehmäkunnon tietoja voi käyttää ruokintasuunnittelussa apuna. Kuntuoluokkakeskiarvosta näkee, onko lehmien ruokinta keskimäärin tuotosvaihetta vas-

taavaa, vai onko jossakin tietyssä tuotosvaiheessa olevan lehmän ruokintaan kiinnitettävä huomiota. Kuntoluokituksen tietoja käytetään myös Karjakunto palvelun pisteytykseen.

Maitoisa.Maitoisalla pystyy seuraamaan maitotuotoksen, maidon pitoisuuksien ja solujen kehittymistä vuosittain. Maitoisan avulla pystyy helposti toteamaan, miten esimerkiksi ruokinnan muutokset ovat vaikuttaneet tuloksiin. Valittavia tarkasteluryhmiä ovat ensikot ja useamman kerran poikineet. Tuotosseurantatiedot menevät Maitoisaan automaattisesti.

Maitomittarit.Maitomittarit-osiosta näkee tilalle rekisteröidyt maitomittarit. Maitomittari-listasta näkee mittareiden merkin, testauspäivän, hankintavuoden, mittarien käyttötavan ja sen, milloin mittarit on testattava viimeistään.

ProTerveys.ProTerveys-osiosta saa ajan tasalla olevan esitetytyn terveydenhuoltosuunnittelulomakkeen. Lomakkeella on valmiiksi koottuna tietoja tuotosseurannasta ja terveystarkkailusta karjan tuotokseen ja terveyden tilaan liittyen.

Raporttitilaus. Raporttitilaus-osiosta pystyy määrittelemään, haluaako tuotosseurantatietojen raportteja paperitulosteena kotiin vai käykö tietoja katsomassa verkkopalvelujen Raportit-osiassa. Raporttitilaus-osiosta pystyy tilaamaan tarvittaessa ylimääräiset maitonäytetarrat.

Rehukunto. Rehukuntopalvelussa voi verrata ostorehujen hintoja. Palvelusta näkee rehun nimen, ostopäivämäärän, eräkoon sekä rehun ja rahdin hinnan. Rehun ja rahdin hinta ilmoitetaan €/tonni alv 0 %. Hintavertailua voi tehdä koko maahan, tukialueeseen tai ProAgrian alueeseen. Vertailuun voidaan ottaa myös rehusta vuosisopimuksella ostaneiden, ilman vuosisopimusta tai sitten kaikki hinnat mukaan lukien. Hintatietoja voidaan tarkastella taaksepäin yhdestä kuukaudesta aina puoleen vuoteen asti. Vertailua voidaan tehdä rehuryhmittäin. Hakua voidaan tarkentaa yksittäiseen tuotteeseen asti rehun nimellä hakien. Vielä tarkempaa hakua varten voidaan valita eräkoon mukaan tapahtuva hintatiedon etsintä.

Rehulato. Rehuladosta voi hakea kalenterivuositain tilan säilörehuanalyysit. Valion laboratoriossa analysoidut rehunäytteet tallentuvat automaattisesti ProAgria Maatalouden Laskentakeskuksen tietokoneelle. Rehuladossa voi tarkastella yhden kalenterivuoden näytteitä vuosikoosteena tai valita yhden rehun analyysin tarkasteluun.

Tilakunto. Tilakunnossa pääsee tarkastelemaan tuotannon ja talouden tunnuslukuja. Oman tilan tunnuslukuja voi verrata vertailutilojen tunnuslukuihin. Tarkasteluun voidaan ottaa esimerkiksi saman karjakoon, saman navettatyyppin tai saman tukialueen tiloja. Tilakunnan tunnusluvut saadaan talous- ja lohkotietopankeista sekä MLOY:n tietokannasta. Tulokset pohjautuvat ruokinnan seurantaan, tuotosseurantaan, rehun tuotantokustannuslaskelmiin, tulosanalyysiin ja jalostukseen.

Tonkka. Tonkka-palveluun kerätään perustietoja tilan tuotantorakennuksista, ruokinta- ja hoitokäytännöistä. Tietoja voi päivittää itse. Palvelusta saa yhteenvetoraportin, jossa voi verrata oman tilan tietoja kahden valitsemansa alueen tilojen tietoihin. Tonkan tietojen ajan tasalla pitäminen varmistaa Tilakunnan vertailutiedon määrän.

4 KYSELY MAITOTILOILLE

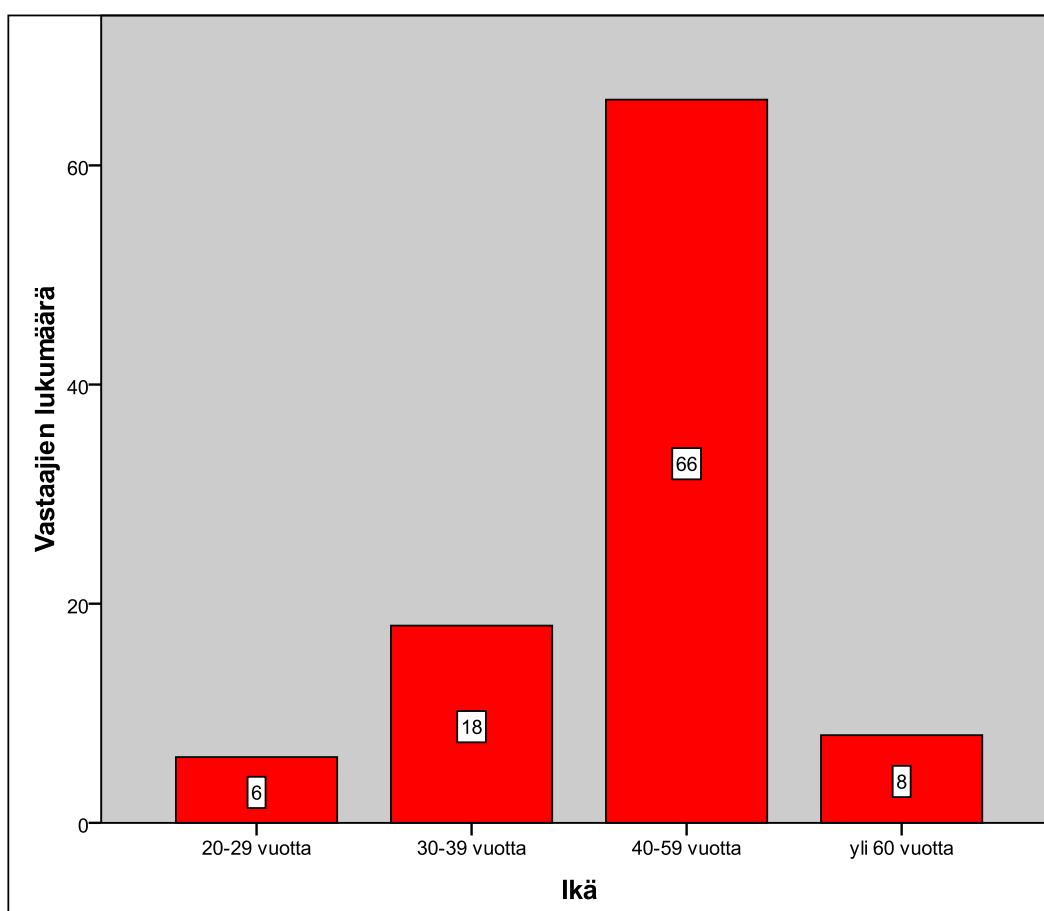
4.1 Kyselyn johdanto

Kysely lähetettiin 321:lle ProAgria Satakunnan maitotilalle keväällä 2010. Kyselyyn toivottiin vastauksia erityisesti kehittäviltilta. Kyselystä rajattiinkin alle 12 lehmän tilat, joita oli 44 kpl. Kyselyyn vastasi 98 tilaa. Vastausprosentti oli 30,5. Kyselylomakkeessa oli mukana myös arvontalomake. Arvonassa oli palkintona yksi ProAgria Satakunnan maitotilaneuvonnan puolen päivän tilakäynti, Lehmähavaintoja-kirja sekä 3 kappaletta kahden hengen lippupaketteja Karvian kesäteatteriin.

4.2 Lähtötiedot

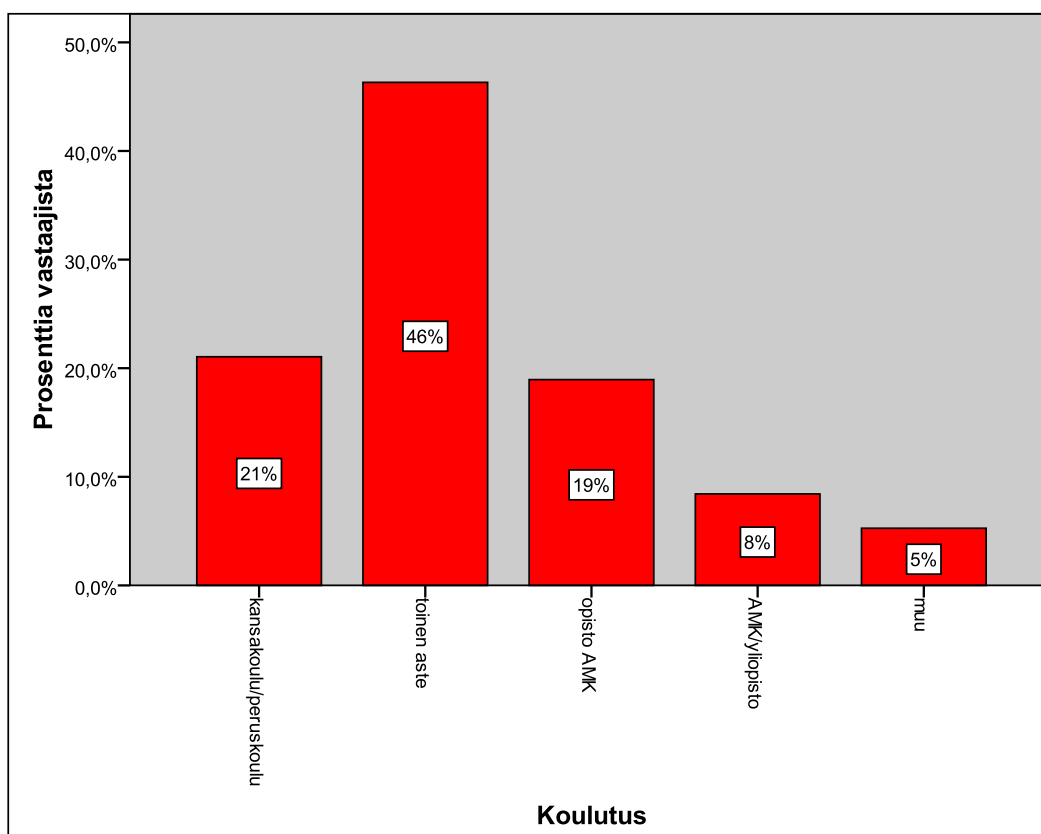
Lähtötiedoissa kysyimme perustietoja tilasta: selvitimme mm. vastaajan koulutuksen ja iän. Kysyimme myös perustietoja tilan navetasta ja eläimistä sekä sen, kuinka usein maitotilaneuvoja käy tilalla vuodessa.

Ensimmäisessä kysymyksessä kysyimme vastaajan ikää (kuvio 5). Suurin osa (66 kpl) vastaajista oli iältään 40–59-vuotiaita. Seuraavaksi eniten (18 kpl) vastaajien ikä osui luokkaan 30–39-vuotiaat. Yli 60-vuotiaita vastaajia oli kahdeksan kappaletta. Ainoastaan kuusi kappaletta vastaajista oli iältään 20–29-vuotiaita. Toivoimme vastauksia erityisesti kehittäviltiloilta. Voisi ajatella, että nimenomaan nuoret tilalliset kehittävät tilaansa, mutta toki vanhemmissakin ikäluokissa kehitystä tapahtuu, varsinkin jos tilalle on jatkaja. Nuorten (alle 40-vuotiaiden) viljelijöiden vastauksia tuli ihan mukavasti, mutta toki-kin vastaajien iästä näkee yleensä ottaen sen, että viljelijöiden keski-ikä on melko korkea. Vuonna 2010 lypsykarjataloudessa (koko maassa) viljelijöiden keski-ikä yksityishenkilöiden omistamilla maatiloilla oli 49,1 vuotta. (Viljelijöiden lukumäärä, [viitattu 17.3.2012].)

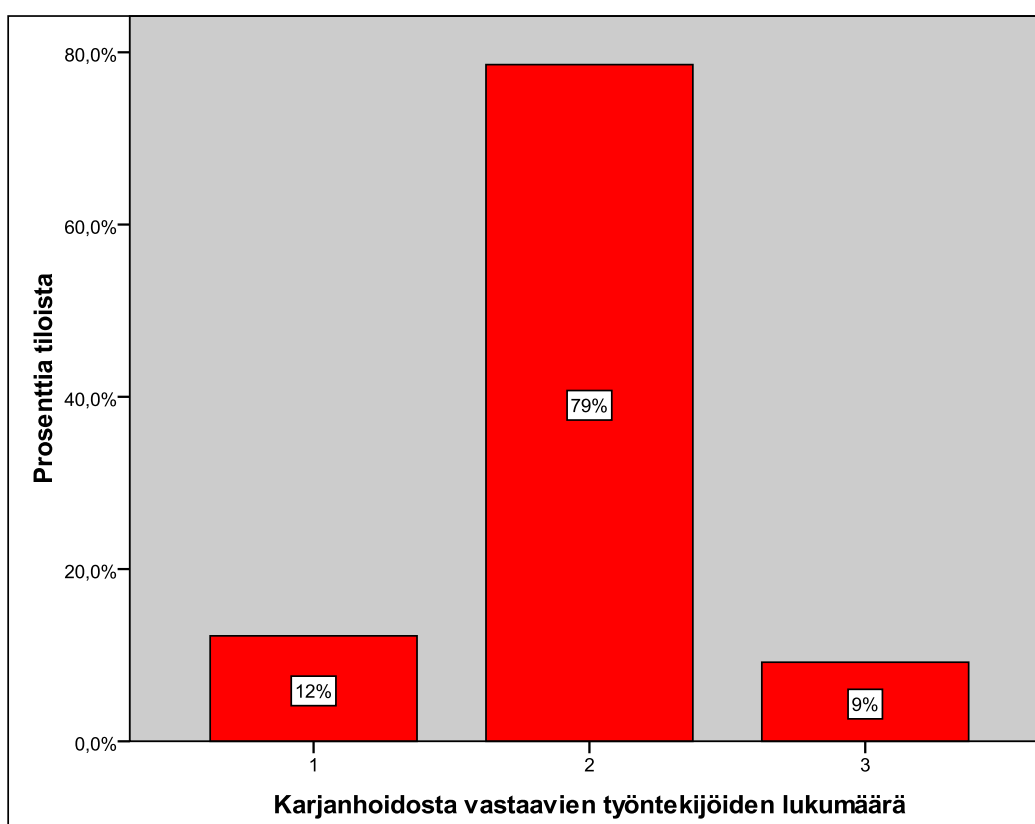
Kuvio 5. Vastaajan ikä.

Koulutukseltaan vastaajista melkein puolella (46 %) oli koulutuksena toinen aste (kuvio 6). Toiseksi yleisin koulutustaso oli kansakoulu/peruskoulu. Opisto-AMK:n käyneitä vastaajia oli vajaa viidennes (19 %). Yllättävää oli AMK:n tai yliopiston käyneiden vastaajien määrä, joita ei ollut kuin kahdeksan prosenttia. Toisaalta näitä lukuja voi verrata edelliseen kysymykseen, jossa vastaajien ikä oli melko korkea. Voisi ajatella, että viljelijät eivät ole ”ennen vanhaan” kouluttautuneet niin pitkälle kuin nykyään. Muun koulutuksen saaneita vastaajia oli viisi prosenttia. Kolme prosenttia vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen.

Kuvio 6. Vastaajan koulutus.

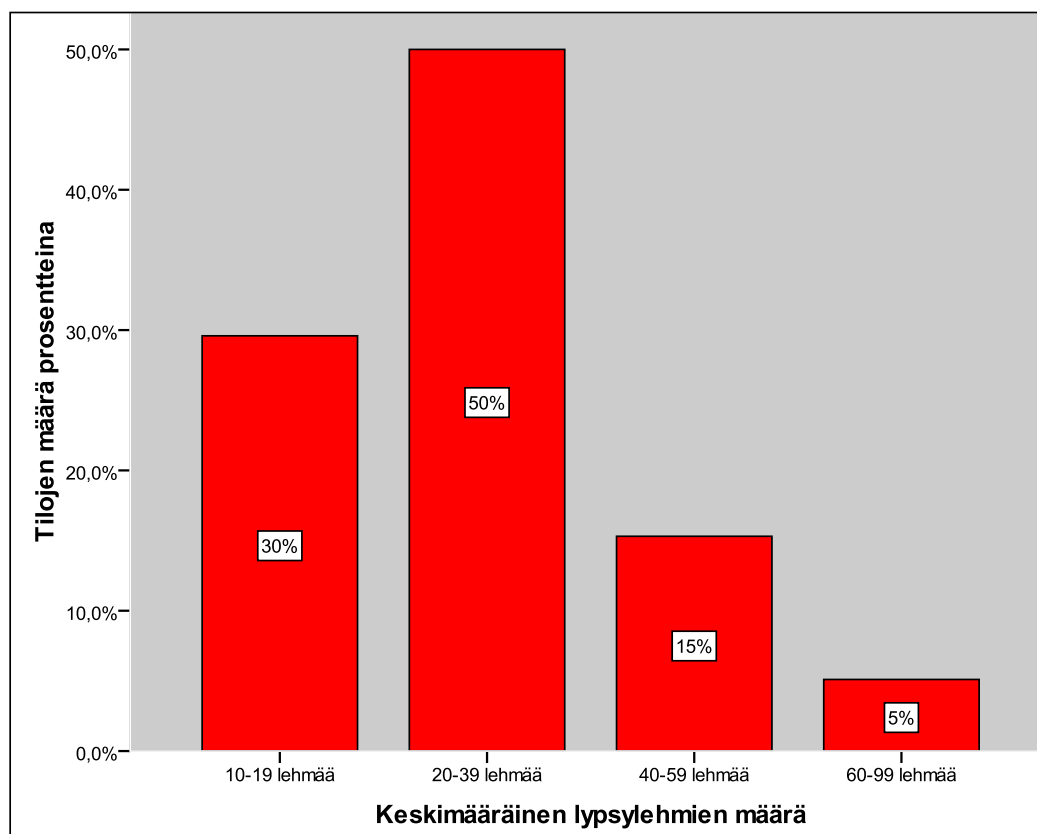
Kolmantena kysymyksenä kysyimme karjanhoidosta vastaavien työntekijöiden lukumäärää tilalla. Vaihtoehtoja oli useampikin, mutta vastauksissa tilalla työskenteli korkeimmillaan kolme henkilöä karjanhoidossa. Työntekijöiksi pyydettiin laskemaan myös itse maatalousyrittäjä. Suurimmalla osalla (79 %) tiloista karjanhoidosta vastaa kaksi työntekijää (kuvio 7). Yhdeksällä prosentilla tiloista karjanhoidosta vastaa kolme työntekijää, 12 prosentilla tiloista karjanhoidosta vastaa yksi työntekijä.

Kuvio 7. Karjanhoidosta vastaavien työntekijöiden lukumäärä.

Kysyimme lähtötiedoissa myös tilan lypsylehmien määrää. Vastaajista tasan puolella oli keskimäärin 20–39 lehmää (kuvio 8). Tämä onkin keskimäärin yleisin karjakoko Satakunnassa, sillä vuonna 2010 lehmiä oli keskimäärin 25,4 kpl/karja (Pietilä 2012). Toiseksi innokkaimmin (30 %) kyselyyn vastasivat 10–19 lehmän tilat. 40–59 lehmän tiloja vastaajista oli 15 %. Viidellä prosentilla vastaajista oli 60–99 lehmää. Vaihtoehtoja oli myös isommalle lehmämäärälle, mutta tiloja, joilla on sata lehmää tai yli sata lehmää, ei vastaan-

nut kyselyyn lainkaan. Kysyimme myös käytössä olevien lehmäpaikkojen määrää, koska halusimme tietää, onko tiloilla koko kapasiteetti käytössä. Tiloilla oli lehmäpaikkoja käytössä keskimäärin 32 kpl.

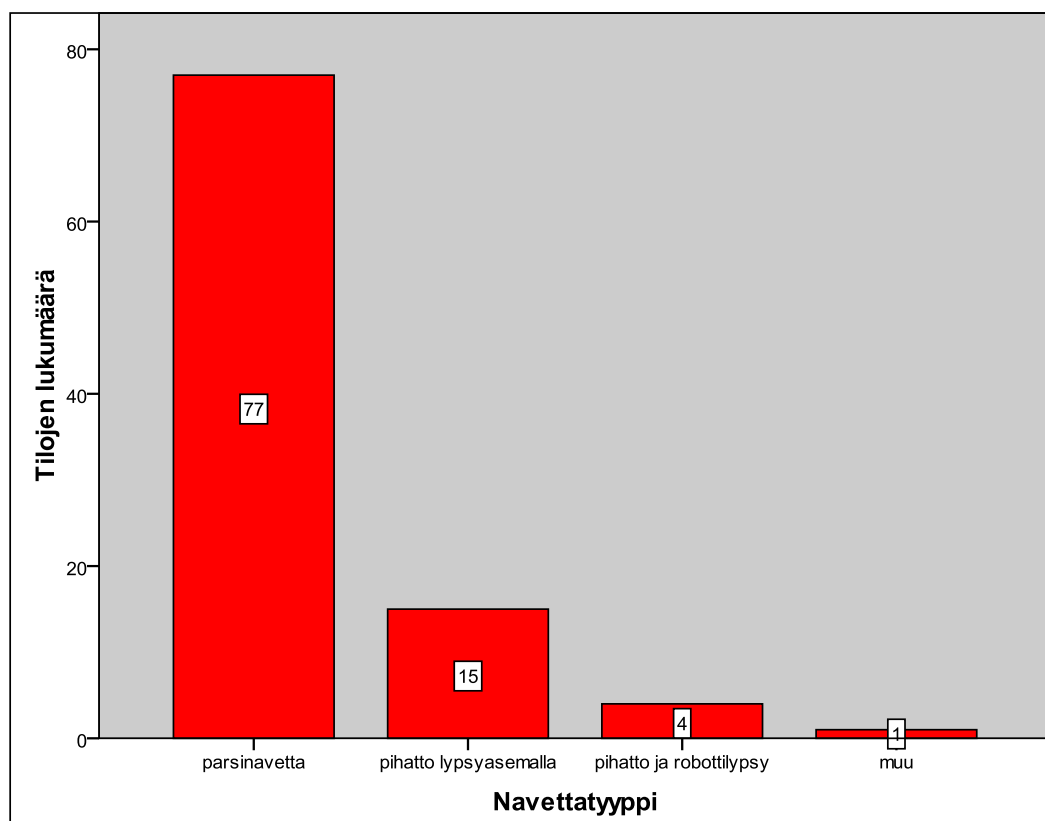

Kuvio 8. Keskimääräinen lypsylehmien lukumäärä.

Selvitimme myös sen, paljonko peltoalaa tiloilla on käytössään. Mukaan laskettiin viljelijän omistama peltoala ja vuokramaat. Tiloilla oli keskimääräisesti käytössään 55,7 hehtaaria peltoa, vaihteluvälillä 11–162 hehtaaria. Satakunnan ELY-keskuksen alueella olevien maatilojen keskimääräinen peltoala oli vuonna 2010 36,38 hehtaaria. (Maatilojen keskimääräinen peltoala 2010.) Kyselyyn vastanneiden tilojen keskimääräinen peltoala on siis selvästi suurempi kuin Satakunnan alueella keskimäärin.

Navettatyyppiä kysyttäessä selvisi, että ylivoimaisesti suurimmalla osalla vastaajista navettatyyppinä oli parsinavetta (77 tilaa) (kuvio 9). Vastanneista 19 tilalla oli pihatto. Kohtaan *muu* vastanneella tilalla oli kylmäpihatto, mutta lyp-

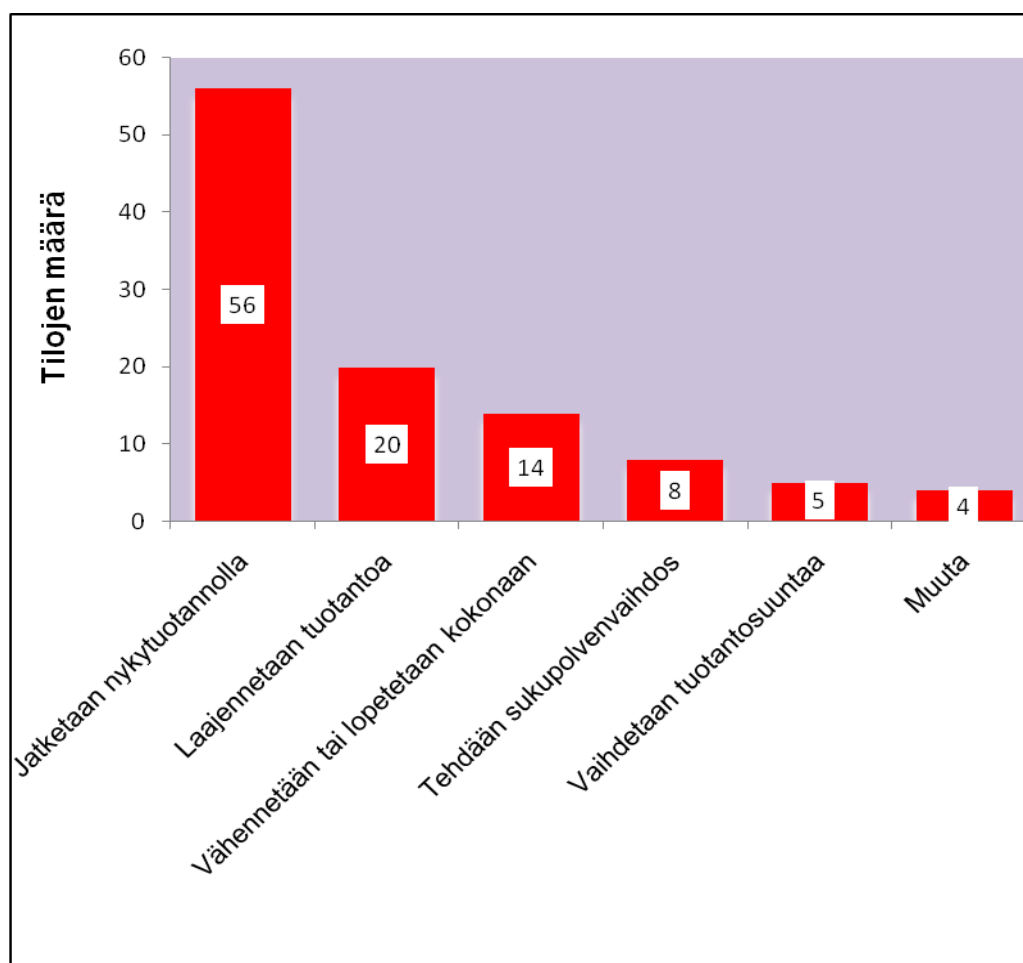
sy hoidettiin vanhassa parsinavetassa. Vastauksista huomaa, että parsinavetojen osuus on vielä suuri. Mediassa annetaankin mielestämme väärää kuvitelmaa navetoista ja lypsämisestä, sillä monesti kerrotaan vain uusista isoista pihatoista ja robottilypsystä. Olemme törmänneet usein keskusteluissa siihen, että ihmiset, jotka eivät tunne maatalousalaa, kuvittelevat robotin hoitavan lypsyn joka tilalla. Täytyy muistaa, että uusia parsinavetoitakin rakennetaan vielä.

Kuvio 9. Navettatyyppi.

Suurin osa tiloista (56 tilaa) suunnittelee jatkavansa nykytuotannolla (kuvio 10). 20 tilaa suunnittelee laajentavansa tuotantoa. Tuotannon vähentämistä tai lopettamista kokonaan suunnitteli 14 tilaa. Sukupolvenvaihdoksen suunnittelee tekevänsä 8 tilaa. Vaikka kysymyksessä toivottiin vastaajien valitsevan yhden kohdan, yhdeksän tilaa oli valinnut kysymykseen kaksi kohtaa. Tämä tekee kysymyksen tuloksista hieman epätarkan, sillä emme voi suo-

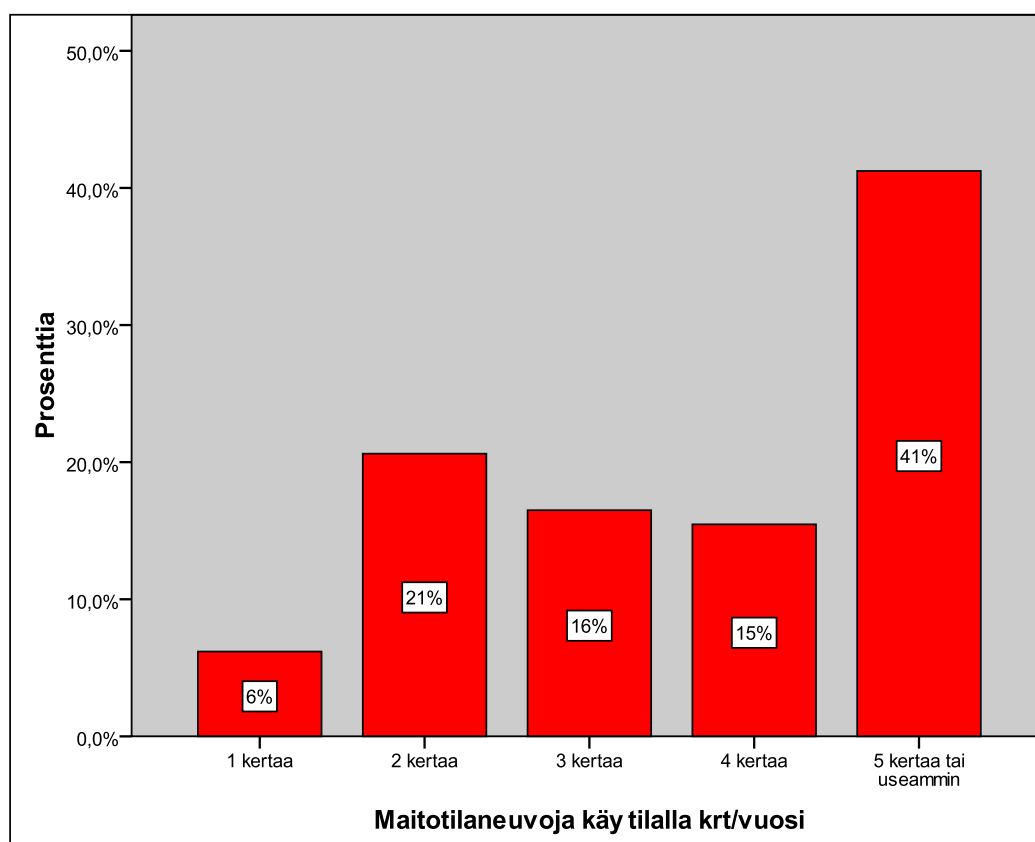
raan sanoa, että esimerkiksi 14 tilaa suunnittelee vähentävänsä tai lopettavansa, jos sama vastaaja on valinnut kohdan *tehdään sukupolvenvaihdos*. Tällaisella tilalla suunnitelmat jatkuvuudesta ovat ilmeisestikin vielä epäselvät. Yleensä ottaen tämä kysymys antaa vain jonkinlaista suuntaa tilan tulevaisuuden suunnitelmista, sillä suunnitelmat ja elämäntilanteet muuttuvat tiloilla joskus hyvin äkkiäisesti.

Kuvio 10. Tilan maidontuotannon suunnitelmat 5 vuoden sisällä.

Lisäkysymyksenä edelliseen oli, että jos tila oli laajentamassa tuotantoa, millä tavalla ja kuinka paljon laajennetaan. Yleisesti suunnitelmissa oli rakentaa uusi pihatto, mutta yhdellä tilalla oli tarkoitus rakentaa uusi parsinavetta. Varsinaisista kokoluokista ei vastauksissa tullut selvyttä.

Lähtötietokysymyksenä kysyimme myös maitotilaneuvojan käyntikerroista tiloilla. Kun tila kuuluu tuotosseurantaan, pitää maitotilaneuvojan käydä vähintään kerran vuodessa tilalla. Tiloja, joissa neuvoja käy vain kerran vuodessa, oli kyselyn mukaan 6 % (kuvio 11). Tällaiset tilat ovat yleensä melko omatoimisia. Suurimmalla osalla, 94 %, tiloista, neuvoja käy kuitenkin useammin. Se, montako kertaa vuodessa neuvoja käy tilalla, riippuu siitä, mitä tila haluaa ja mitä palveluja tila käyttää. Esimerkiksi maitotilaneuvoja voi käydä tilalla mittalypsyillä, kiinnittämässä korvamerkkejä, tehdä tilalle viljelysuunnitelman ja täyttää tukihakupaperit, jolloin käyntikertoja tulee, ja ne näkyvät tässä taulukossa. Toki suurimmalla osalla tiloista halutaan, että neuvoja käy useammin, sillä neuvoja pitää huolen esimerkiksi siitä, että ”paperiasiat” pysyvät ajan tasalla. Myös silloin, kun karjakoko kasvaa, kasvaa tilan työmääräkin, jolloin moni haluaa ulkoistaa tiettyjä töitä neuvojalle.

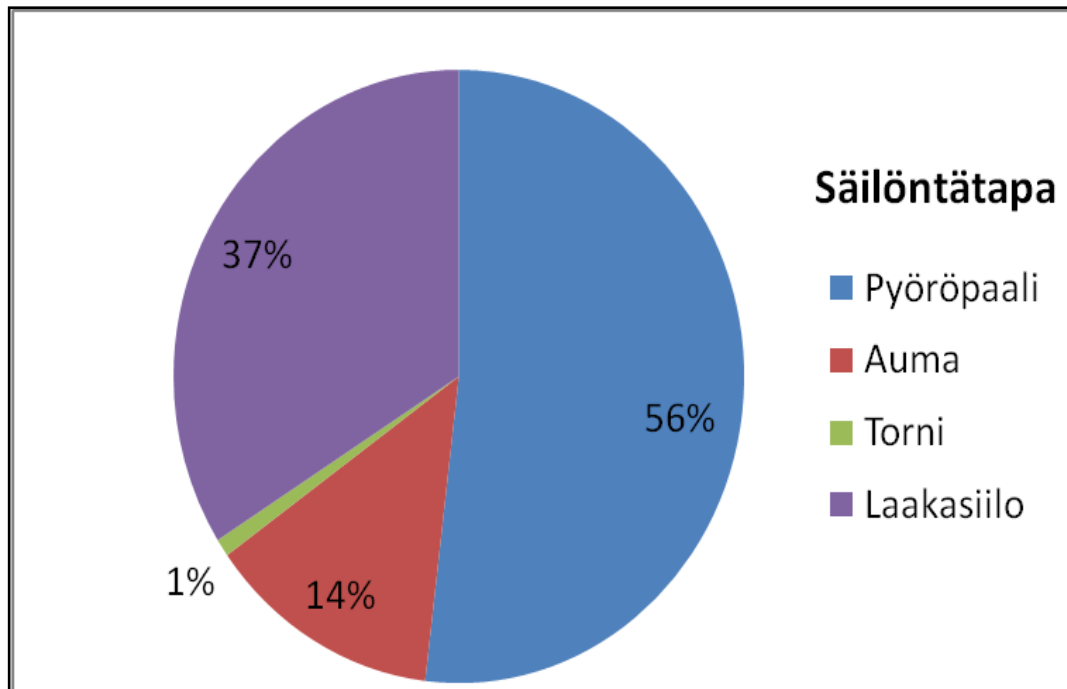

Kuvio 11. Kuinka usein maitotilaneuvoja käy tilalla vuodessa?

4.3 Ruokintakysymykset

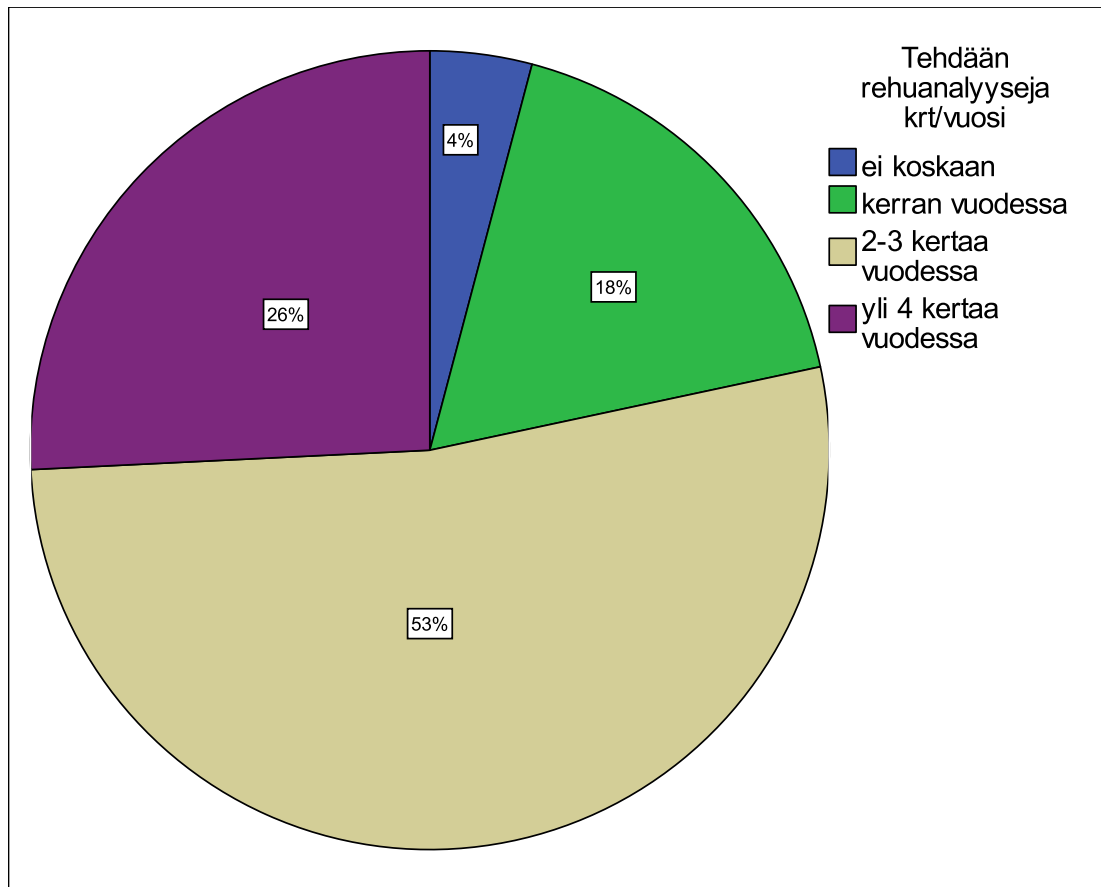
Ruokintaan liittyvät palvelut koskevat pitkälti ruokinnan suunnittelua ja seuranta sekä ruokinnan kannattavuutta. Tässä osiossa kysyimme muutaman lähtökysymyksen koskien mm. rehuanalyysien tekoa tilalla ja rehunkorjumenetelmää. Varsinaiset kysymykset koskivat ruokintaan liittyviä palveluita, joita ProAgria tarjoaa maitotiloille. Palveluiden toimivuutta ja tarpeellisuutta sai arvioida kutakin erikseen, ja lopulta sai antaa kehitysehdotuksia, mikäli palveluihin ei ole ollut tyytyväinen. Ruokintaan liittyvät palvelut saivat kaikista osioista (tuotosseuranta, terveydenhuolto, rehuotanto ja peltoviljely) eniten kritiikkiä, ja lähes joka kolmas vastaaja totesi, että palveluita pitäisi kehittää. Ruokinnan suunnittelu -palvelua käytettiin kaikista kyselyssä esillä olevista palveluista eniten.

Ensimmäisessä ruokintaosion kysymyksessä selvitimme tilalla käytössä olevan säilörehun korjumenetelmän. Yli puolet (56 %) kyselyyn vastanneista tiloista säilöo rehun pyöröpaaleissa (kuvio 12). Noin kolmannes tekee rehun laakasiilon. 14 prosenttia tiloista säilöo rehun aumassa. Vain yksi prosentti säilöo rehun tornissa. Kysymykseen tuo epätarkkuutta sellainen asia, että kyselylomakkeeseen ei huomioitu antaa vaihtoehdoksi *laakasiiloa*. Kuitenkin kohtaan *muu, mikä?* vastanneet olivat laittaneet säilöntätavaksi ainoastaan laakasiilon, josta saimme kyseisen kohdan seuraavaan kuvioon. Tämä voi siis tarkoittaa sitä että, jotkut ovat saattaneet valita kohdan *auma*, vaikka säilöntätapa olisikin *laakasiilo*.

Kuvio 12. Pääasiallinen säilörehun korjuumenetelmä.

Jotta ruokintasuunnitelmista saataisiin mahdollisimman tarkat, kotoisista rehuista tulisi tehdä rehuanalyseja. Kyselyn mukaan noin puolella tiloista tehdään säilörehuanalyseja 2–3 kertaa vuodessa (kuvio 13). Noin 25 prosentilla tiloista analyyseja tehdään yli neljä kertaa vuodessa. Neljällä prosentilla tiloista säilörehuanalyseja ei tehdä koskaan.

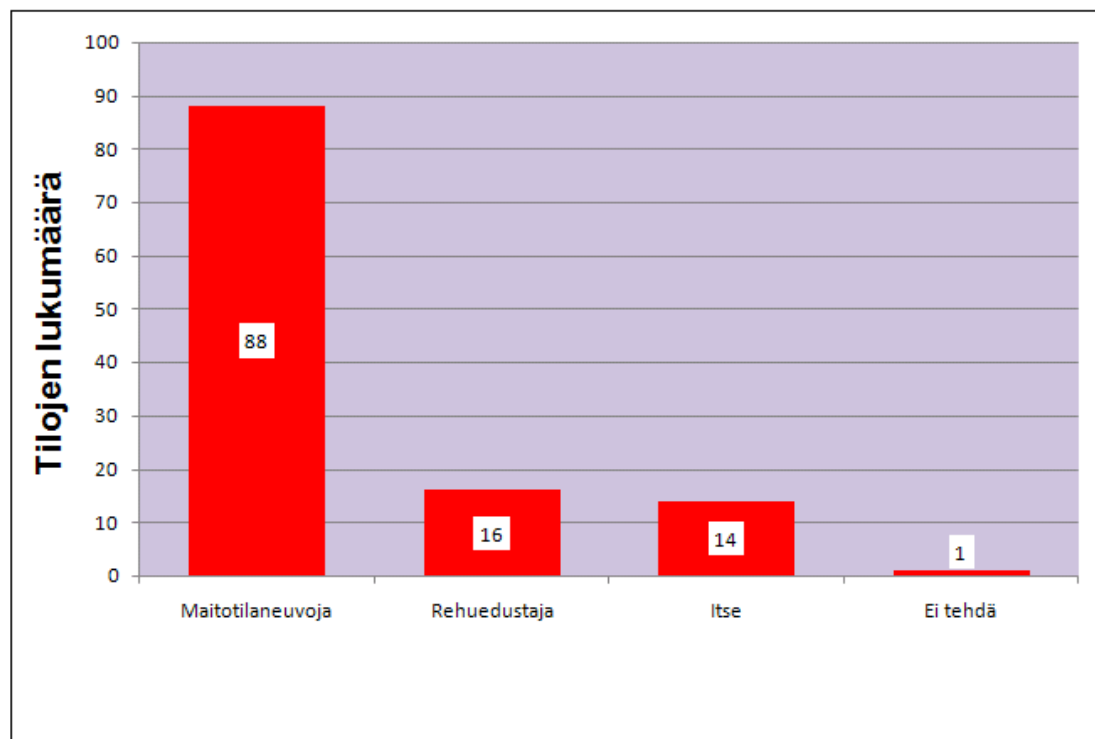

Kuvio 13. Montako kertaa tilan säilörehusta tehdään analyyseja?

Säilörehuanalyseja tehdään Satakunnan alueella tämän kyselyn perusteella melko hyvin. Tokikin toivomisen varaa on aina, että analyyseja tehtäisiin joka tilalla. Jos verrataan kuviota 12 rehun säilöntätavasta (käytetyin menetelmä oli pyöröpaali) yllä olevaan kuvioon, voisi ajatella, että analyyseja pitäisi tehdä enemmän. Pyöröpaaleista kun pitäisi ottaa lohko kohtaisia näytteitä. Näytteitä olisi hyvä ottaa myös eri sadoista, sillä niiden välillä erot ovat yleensä suuria. Käytännössä ongelmaksi voi muodostua kuitenkin lohkojen koko, joka vaihtelee alle hehtaarin ja monen kymmenen hehtaarin välillä. Jos lohko on hyvin pieni ja siitä on tullut vain muutama pyöröpaali, ei ole välttämättä järkevää ottaa siitä erikseen näytettä. ProAgria Satakunta on kannustanut tiloja analyysien ottoon, sillä on erittäin tärkeää tuottavuuden kannalta tietää, millaista säilörehua lehmille syötetään. Ruokintasuunnitelmat laaditaan analyysien pohjalta, ja jos analyyseja ei ole, pitää käyttää keskiarvoja. Tällöin on

vaarana, että väkirehua syötetään joko liian vähän tai liian paljon. Tätä kautta se vaikuttaa oleellisesti ostorehujen menekkiin ja edelleen rehulaskujen suuruuteen. Mitä suurempi karja on kyseessä, sen suurempi merkitys asialla on tilan tulokseen. Oikealla ruokinnalla päästään parhaaseen maitotuotokseen ja parhaaseen taloudelliseen tulokseen.

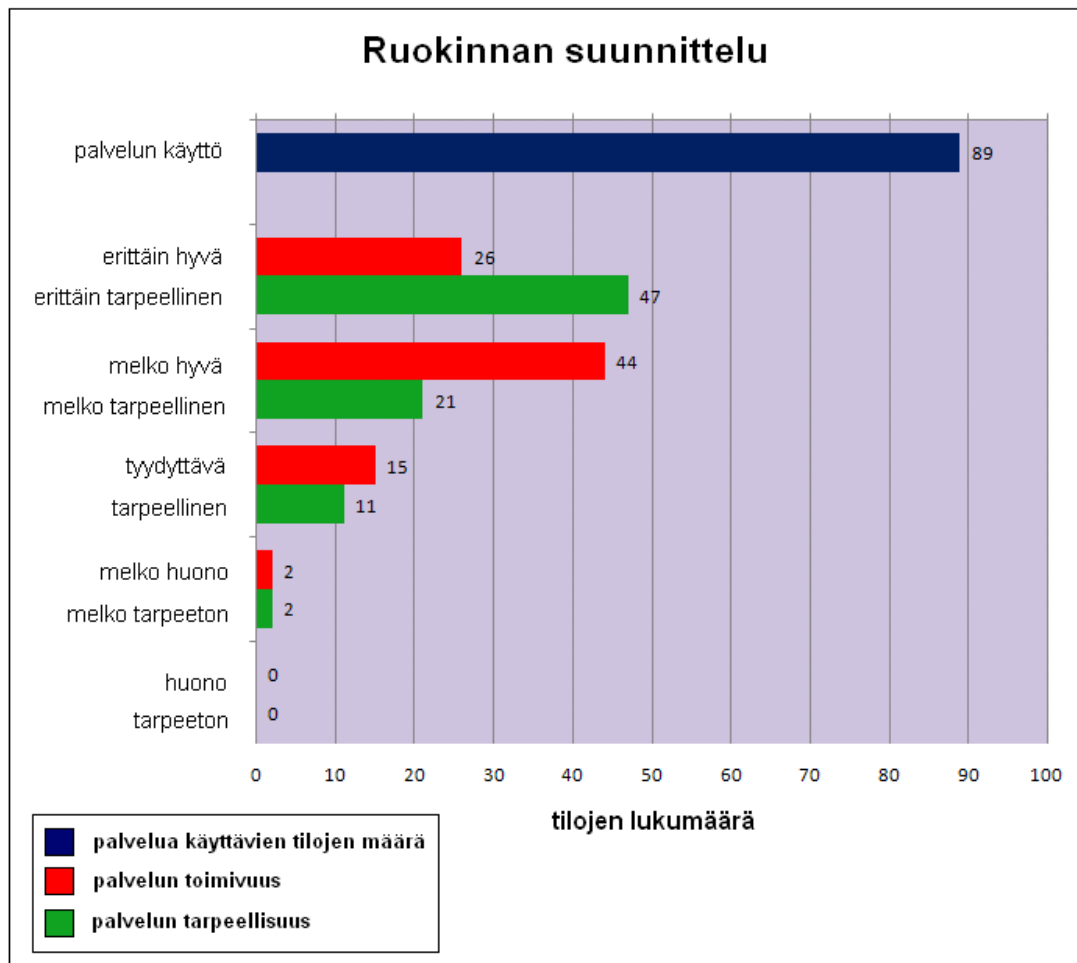
Ruokintasuunnitelmien teko on kyselyyn vastanneille tiloille hyvin merkittävä palvelu, ja se kuuluikin käytetyimpiin ProAgrian palveluihin maitotiloilla (kuvio 14). Kysymykseen sai vastata useita vaihtoehtoja. Suurimmalla osalla tiloista (88 tilaa) ruokintasuunnitelman tekee maitotilaneuvoja, mutta melko monelle (16 tilaa) suunnitelman tekee rehuedustaja. Tosin rehuedustajan tekemä suunnitelma voidaan tehdä esimerkiksi automaattisesti sellaiselle tilalle, jolle ostetaan sellaisten firmojen rehuja, jotka tarjoavat ruokintasuunnitelmien tekoa. Ruokintasuunnitelma tehdään itse 14 tilalla, ja yhdellä tilalla suunnitelmaa ei tehdä lainkaan.

Kuvio 14. Kuka tekee tilalle ruokintasuunnitelman?

Seuraava ja tulevat samankaltaiset kuviot ovat hyvin informatiivisia. Kyselyssä haluttiin selvittää kunkin palvelun tarpeellisuutta ja toimivuutta. Kaavioissa näkee palvelua käyttäneiden tilojen määrän ja tilojen arvioinnit palveluiden toimivuudesta ja tarpeellisuudesta. Jotkut tilat olivat käyttäneet palveluita mutta eivät olleet arvioineet palveluita. Tästä johtuu se, ettei palvelua käyttäneiden tilojen määrä ole sama kuin arviointien määrä.

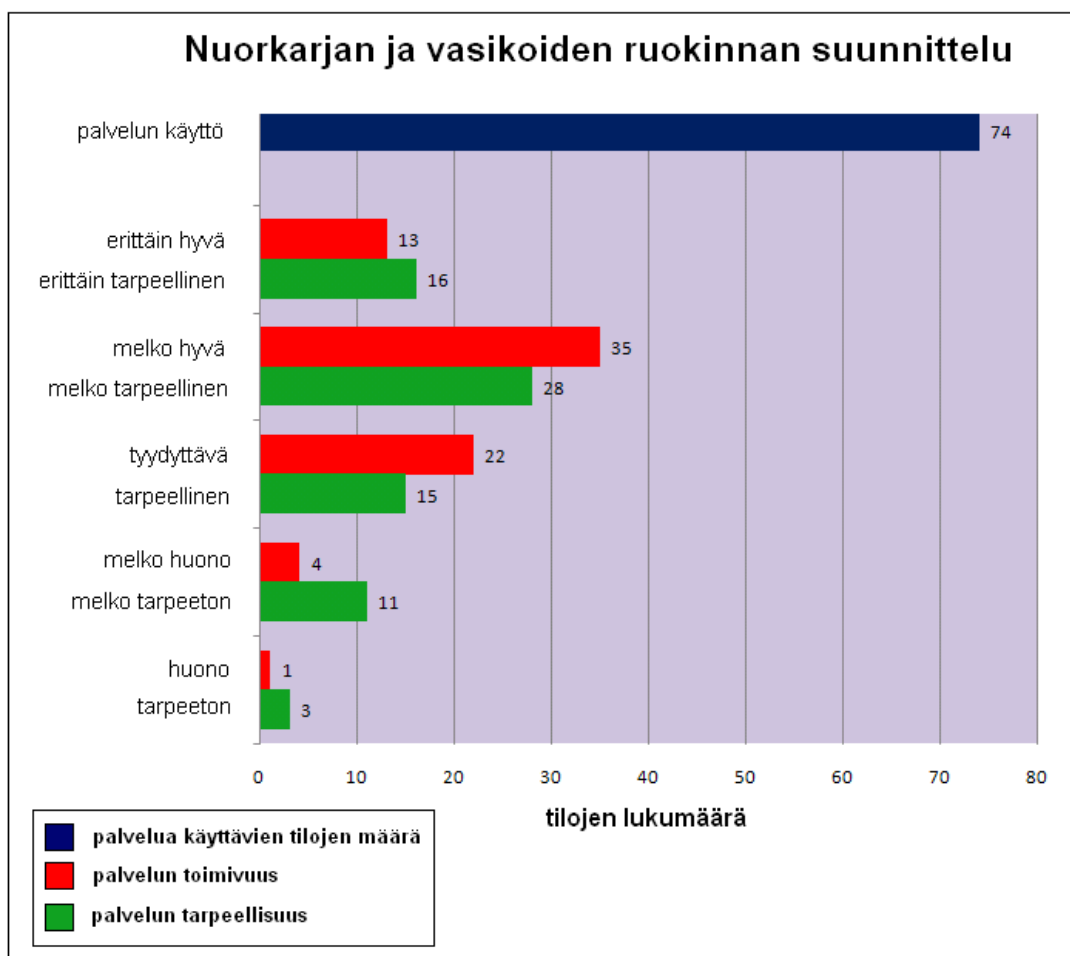
Vaikka edellisessä kysymyksessä selvisi, että maitotilaneuvoja tekee ruokintasuunnitelman 88 tilalla, tämän kysymyksen mukaan ruokinnan suunnittelu- palvelua on käyttänyt 89 tilaa. Tämä voi esimerkiksi johtua siitä, että joku vastaajista on ennen käyttänyt kyseistä palvelua, mutta tällä hetkellä suunnitelman tekee joku muu. Alla olevasta kuviosta voi kuitenkin nähdä, että ruokinnan suunnittelupalvelu on tiloille tärkeä. Ainoastaan kaksi vastanneista on sitä mieltä, että palvelu on melko tarpeeton (kuvio 15). Yksikään vastaaja ei ollut arvioinut palvelua täysin tarpeettomaksi. Vastaajista 79 oli sitä mieltä, että palvelu on tarpeellinen, melko tarpeellinen tai erittäin tarpeellinen. Suurin osa vastaajista oli tyytyväinen myös palvelun toimivuuteen, sillä 85 vastaajaa kertoi palvelun toimivan tyydyttävästi, melko hyvin tai erittäin hyvin. Vain kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että palvelun toimivuus on melko huono.

Kuvio 15. Ruokinnan suunnittelu.

Nuorkarjan ja vasikoiden ruokinnan suunnittelupalvelua käyttää kiittävän moni tila. Vaikka suurin osa kokee palvelun tarpeelliseksi ja toimivaksi, on 14 tilaa kertonut sen olevan melko tarpeeton tai tarpeeton (kuvio 16). Vasikoiden ja nuorkarjan ruokinnan suunnittelu on tärkeää, jotta ne kasvaisivat normaalisti eivätkä olisi liian laihoja tai lihavia. Jos nuorkarjan tai vasikoiden ruokintaa ei suunnitella, vaan esimerkiksi hiehoille annetaan lehmiltä jäävät rehunlopun, siitä voi seurata ongelmia. Esimerkiksi siemennysikään tulleille hiehoille väärästä ruokinnasta voi seurata liikalihavuus, joka vaikuttaa mm. tiinehtyvyyteen. Viime vuosina on paljon puhuttu siitä, kuinka tärkeää vasikoiden hoito ja ruokinta on, sillä vasikan hyvinvointi määrää pitkälti sen, millainen lehmä siitä aikoinaan tulee.

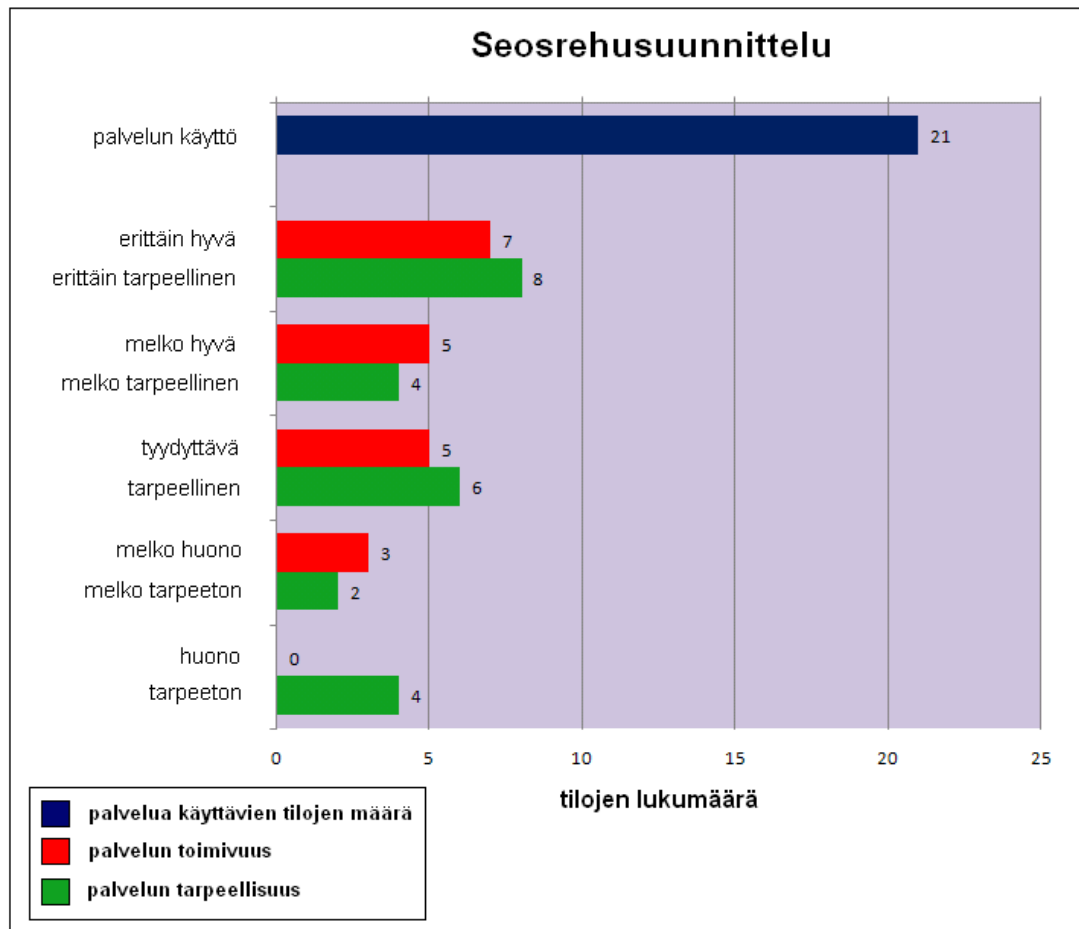
Vuoden 2011 teemana olikin Katse vasikkaan!, jonka puitteissa ProAgria keskuksissa järjestettiin useita koulutuksia, jotka liittyivät vasikoiden ja nuorkarjan hoitoon ja ruokintaan. Teemavuoden tavoitteena oli parantaa mm. vasikoiden hyvinvointia ja vähentää vasikkakuolleisuutta. Navettakäynneillä maitotilaneuvojat ottivat entistä tarkemmin huomioon myös vasikat ja nuorkarjan. (Katse vasikkaan -teemavuosi 2011.)

Kuvio 16. Nuorkarjan ja vasikoiden ruokinnan suunnittelu.

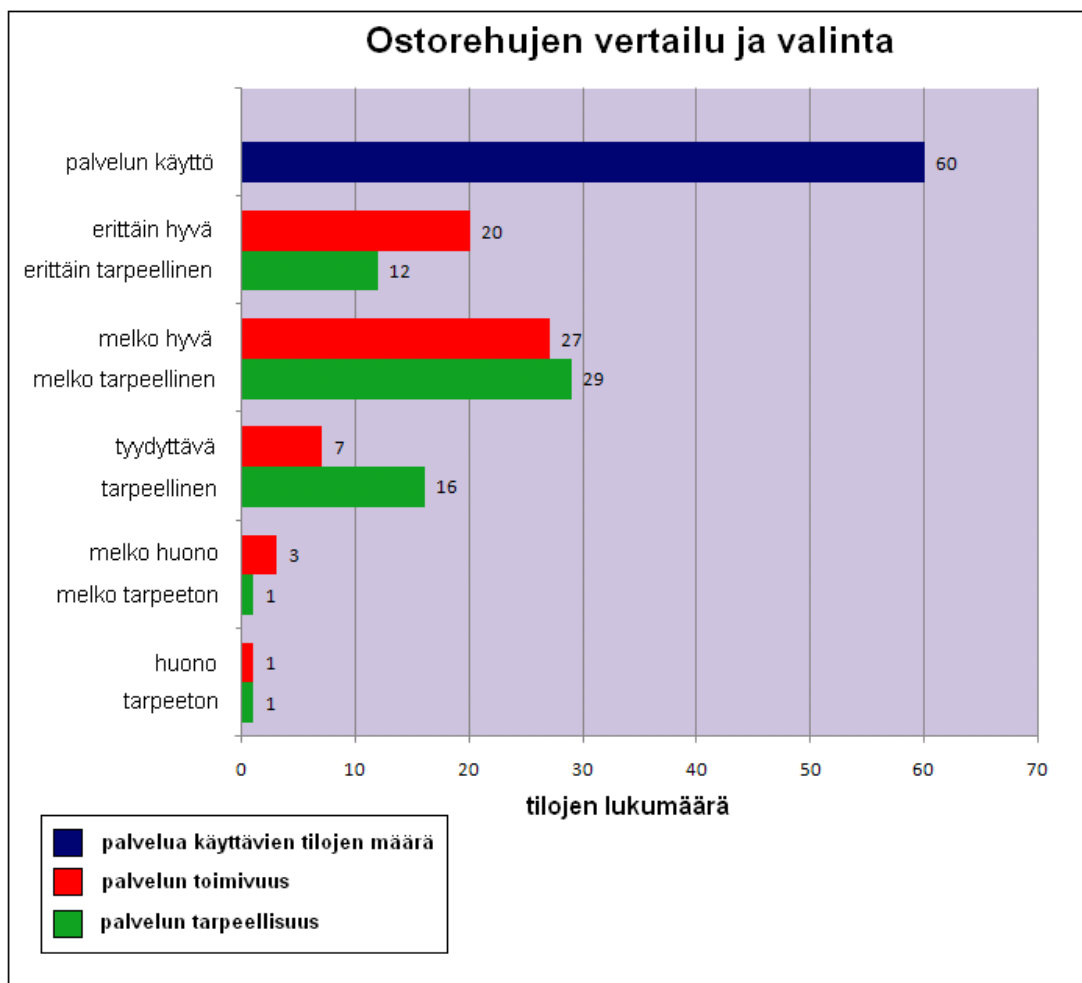
Seosrehusuunnittelupalvelua käytetään tiloilla melko laajasti (kuvio 17). Vastanneista 21 tilaa kertoi käyttäneensä kyseistä palvelua, mikä ei ole toisaalta ihmeellistä, sillä seosrehuruokinta on yleistynyt viime vuosina. Edellisessä kysymyksessä kysyttiin ruokinnan suunnittelusta, ja toki seosrehusuunnittelu on myös ruokinnan suunnittelua. Halusimme kuitenkin selvittää nimenomaan

sen, kuinka monella tilalla seosrehusuunnittelupalvelua käytetään, ja ollaanko siihen tyytyväisiä. Seuraavasta kuviosta voi nähdä, että suurin osa palvelua käyttäneistä on tyytyväisiä palveluun ja että tilat pitävät palvelua tarpeellisenä. Kuusi tilaa oli kuitenkin vastannut palvelun olevan melko tarpeeton tai tarpeeton. Tämä voi johtua juurikin siitä, että tällaisille tiloille suunnitelman tekee joku muu. Palvelun toimivuus oli kolmen tilan mielestä melko huono, mikä vastaajien määrään suhteutettuna on melko paljon. Tilat, jotka eivät ole tyytyväisiä palveluun, saattavat painia erilaisten ongelmien kanssa, jotka liittyvät seosrehuruokintaan. Seosrehuruokinta voi olla haasteellinen ruokintatapa. Ongelmana saattaa olla esimerkiksi loppulypsykaudella olevien lehmien lihominen. Lihomista voi tapahtua, mikäli tällaiset lehmät saavat yhtä väkevää seosrehua kuin muutkin lypsissä olevat. Lehmät olisikin hyvä jakaa eri ruokintaryhmiin, mutta käytännössä tämä ei ole aina mahdollista. Tässä voi tulla ongelmaksi esimerkiksi eläinten pieni määrä, jolloin käytännössä ei ole järkevää tehdä montaa eri seosta lypsylehmille. Seosrehuruokinnan ideanaahan on myös nopeuttaa ja helpottaa ruokintaa, jolloin pienten rehuerien valmistaminen eri ryhmille voi olla työläämpää kuin jokin muu ruokintatapa. Ruokinnan suunnittelussa on tärkeää tietää, millaista rehua lehmille syötetään. Kotoisista rehuista onkin hyvä tehdä analyyseja, kuten aiemmin mainittiin. Kun analyysit on otettu, on todennäköisempää saada ruokinta onnistumaan.

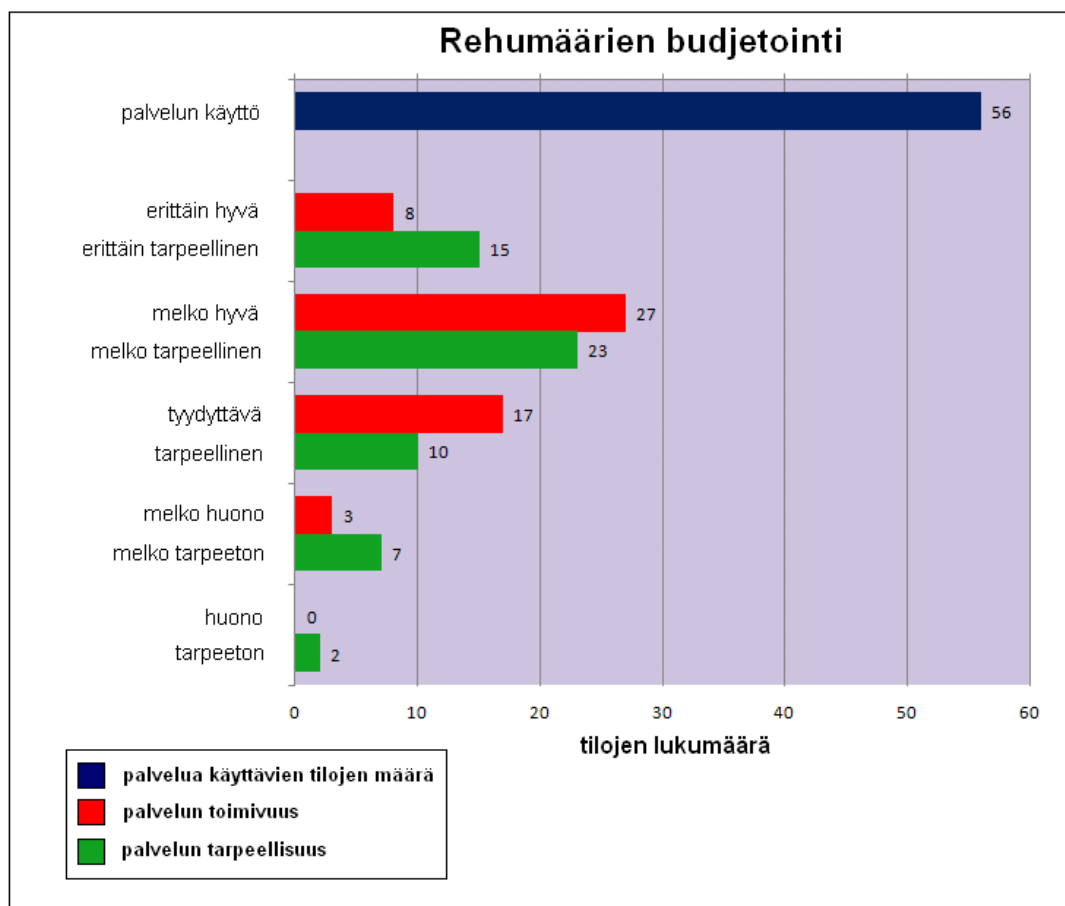
Kuvio 17. Seosrehusuunnittelu.

Ostorehujen vertailu- ja valintapalvelua käyttää 60 tilaa, ja suurin osa pitää palvelua tarpeellisena ja toimivana (kuvio 18). Tietenkin aina pitää pohtia, mitä voidaan tehdä toisin, että kaikki palvelua käyttävät olisivat tyytyväisiä palveluun. Melko tarpeettomana tai tarpeettomana palvelua piti vain kaksi tilaa. Tällaiset tilat ovat luultavasti omatoimisia eivätkä koe tarpeelliseksi käyttää kyseistä palvelua.

Kuvio 18. Ostorehujen vertailu ja valinta.

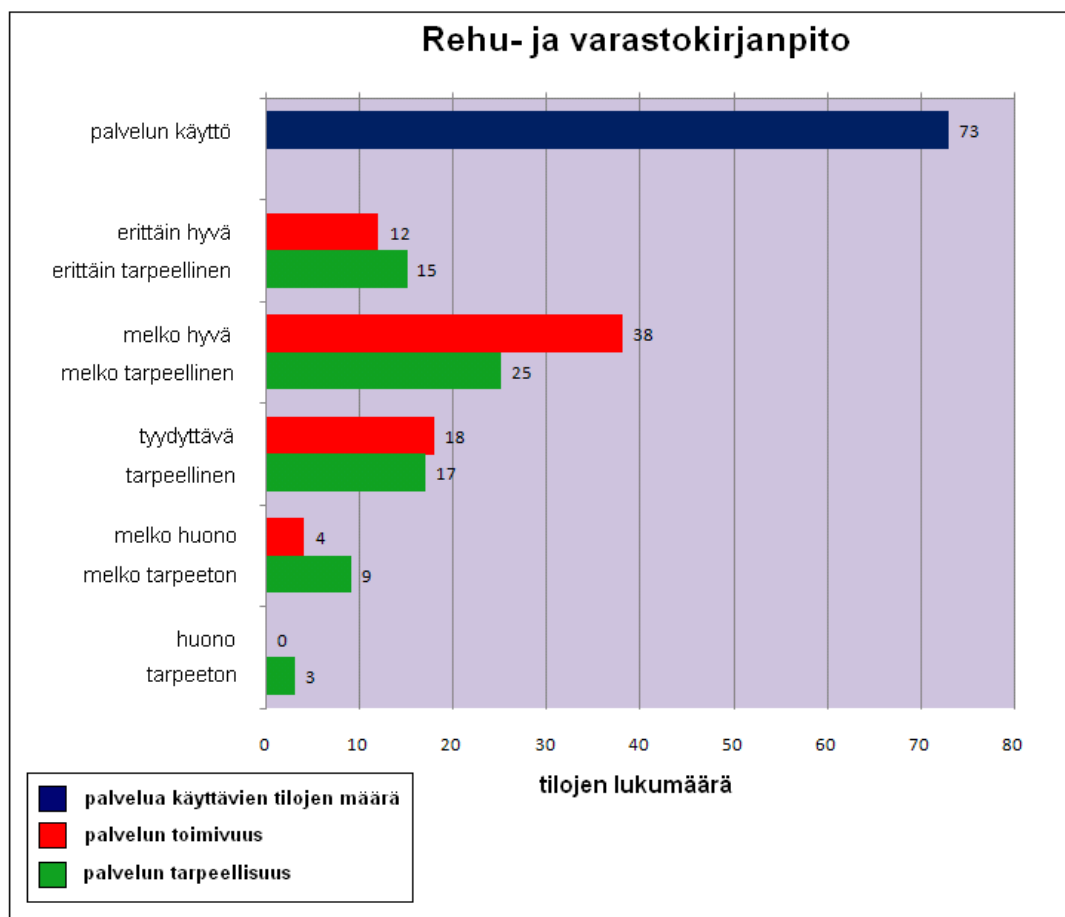
Rehumäärien budjetointipalvelua käyttää 56 tilaa, ja suurin osa pitää tätäkin palvelua tarpeellisena ja toimivana (kuvio 19). Rehumäärien budjetointi tarkoittaa ruokinnassa tarvittavien rehujen määrien arviointia.

Kuvio 19. Rehumäärien budjetointi.

Seuraavasta kuviosta näkee, että rehu- ja varastokirjanpidon tiloilla hoitaa usein maitotilaneuvoja (kuvio 20). Peräti 73 tilaa käyttää tätä palvelua. Suurin osa tiloista kokee jälleen, että palvelu on tarpeellinen ja toimiva. Alkutuotannon kirjanpito vaatimuksista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston antamassa elintarvikehygieniasetuksessa, sekä maa- ja metsätalousministeriön alkutuotannolle elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi asetettavista vaatimuksista annetussa asetuksessa. Eläimille syötetyistä rehuista, mukaan luettuna itse tuotetut rehut, tulee pitää asetuksen mukaan kirjanpitoa. Kirjanpito velvoite koskee tilalla harjoitettavaa alkutuotantoa, jota maidontuotantokin siis on. Kirjaa tulee pitää käytetyistä rehuista ja valmistajista, rehun toimitus-

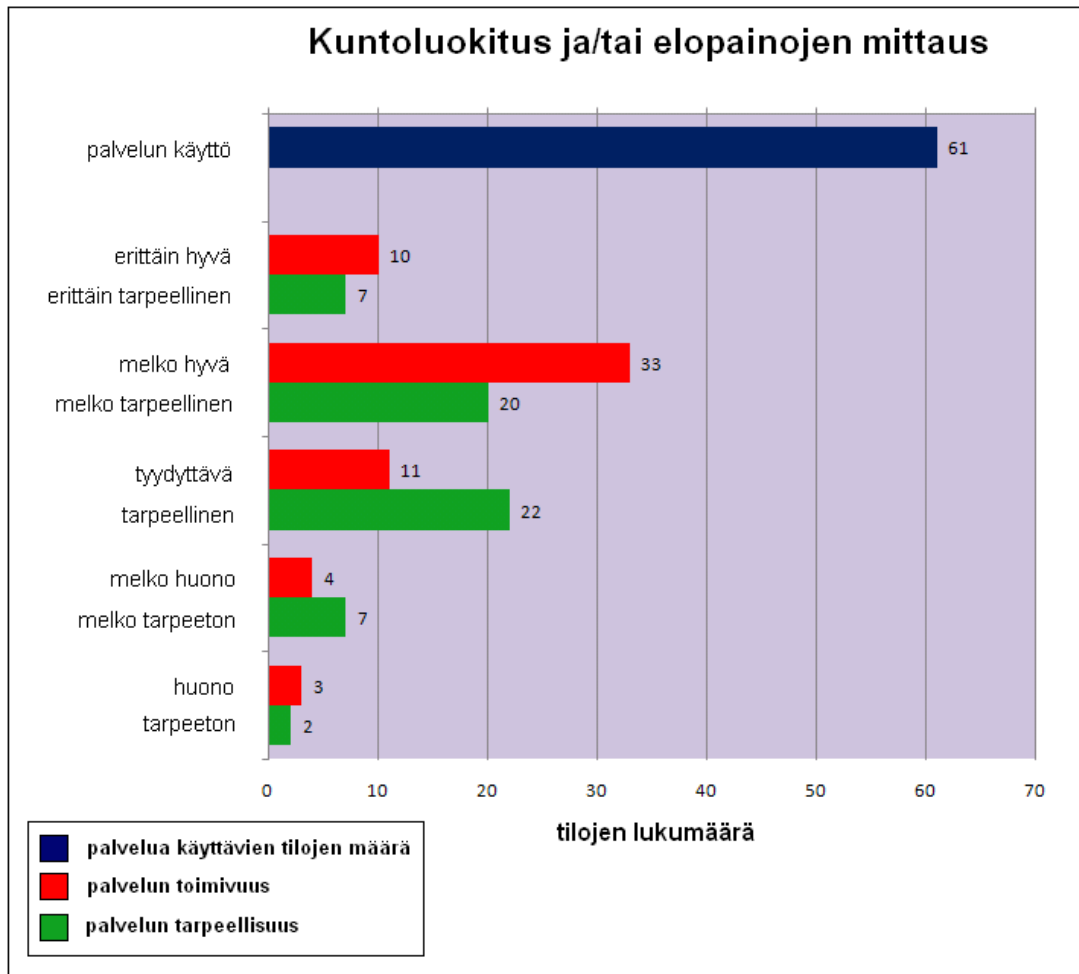
päivämääristä ja toimittajista sekä rehunkäytön lopettamisajankohdista silloin, kun rehulla on varoaika (lääkerekhut). Rehukirjanpitoa on säilytettävä viisi vuotta. (Alkutuotannon kirjanpito vaatimukset 2010.)

Kuvio 20. Rehu- ja varastokirjanpito.

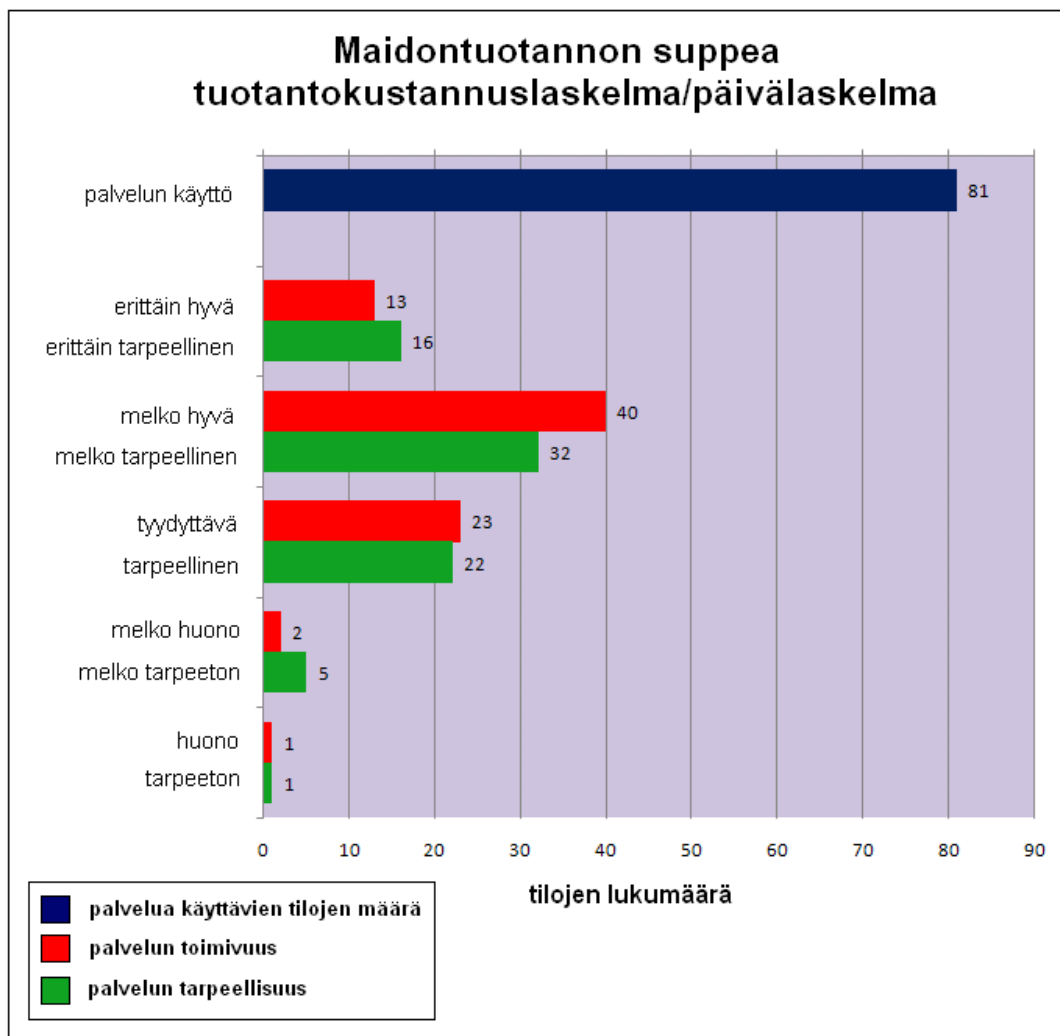
Kuntoluokitusta ja elopainojen mittauspalvelua käyttää 61 tilaa (kuvio 21). Jälleen suurin osa vastaajista pitää palvelua tarpeellisena ja hyvin toimivana. Melko tarpeettomana tai tarpeettomana palvelua piti 9 tilaa, mikä on mielestämme melko paljon, sillä kuntoluokituksen avulla pystyy seuraamaan ruokinnan onnistumista (kuten aiemmin mainittiin). Palvelun tarpeettomana pitäminen ei tarkoita kuitenkaan välttämättä sitä, ettei tiloilla kuntoluokitusta tehtäisi, vaan tällaiset tilat voivat osata itse kuntoluokittamisen eivätkä siis käyttää kyseistä palvelua. Nykyään elopainojen mittausta ei tarvitse välttämättä tehdä itse, jos tilalla on esimerkiksi lypsyrobotti. Joissain lypsyroboteissa on

nimittäin vaaka, jonka avulla lypsyrobotti seuraa lehmien elopainoja automaattisesti. Seitsemän tilaa kertoi palvelun toimivan melko huonosti tai huonosti. Ongelmana käytännössä voi olla esimerkiksi sellaiset olosuhteet, joissa eläintä ei saada kiinni tai kiinni saaminen on hyvin työlästä ja eläimet ovat rauhattomia, jolloin elopainon mittaaminen voi olla vaikeaa.

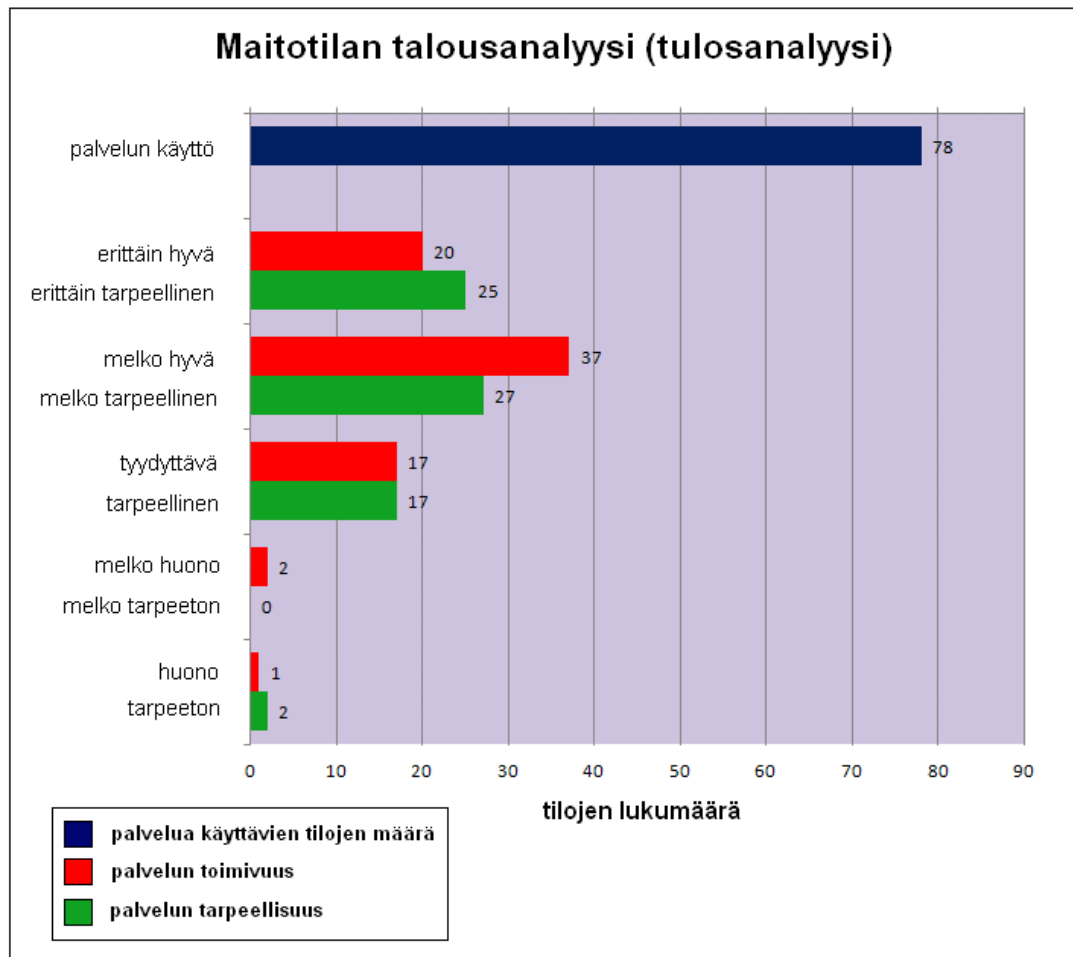
Kuvio 21. Kuntoluokitus ja/tai elopainojen mittaus.

Maidontuotannon suppea tuotantokustannuslaskelma/päivälaskelma-palvelua oli käyttänyt 81 tilaa (kuvio 22). Palvelu tehdään yleensä automaattisesti tuotosseurantaan kuuluville tiloille. Laskelman mielenkiintoisin tieto on yleensä maitotuotto miinus rehukustannus. Suurin osa vastaajista pitää palvelua melko hyvänä ja melko tarpeellisenä.

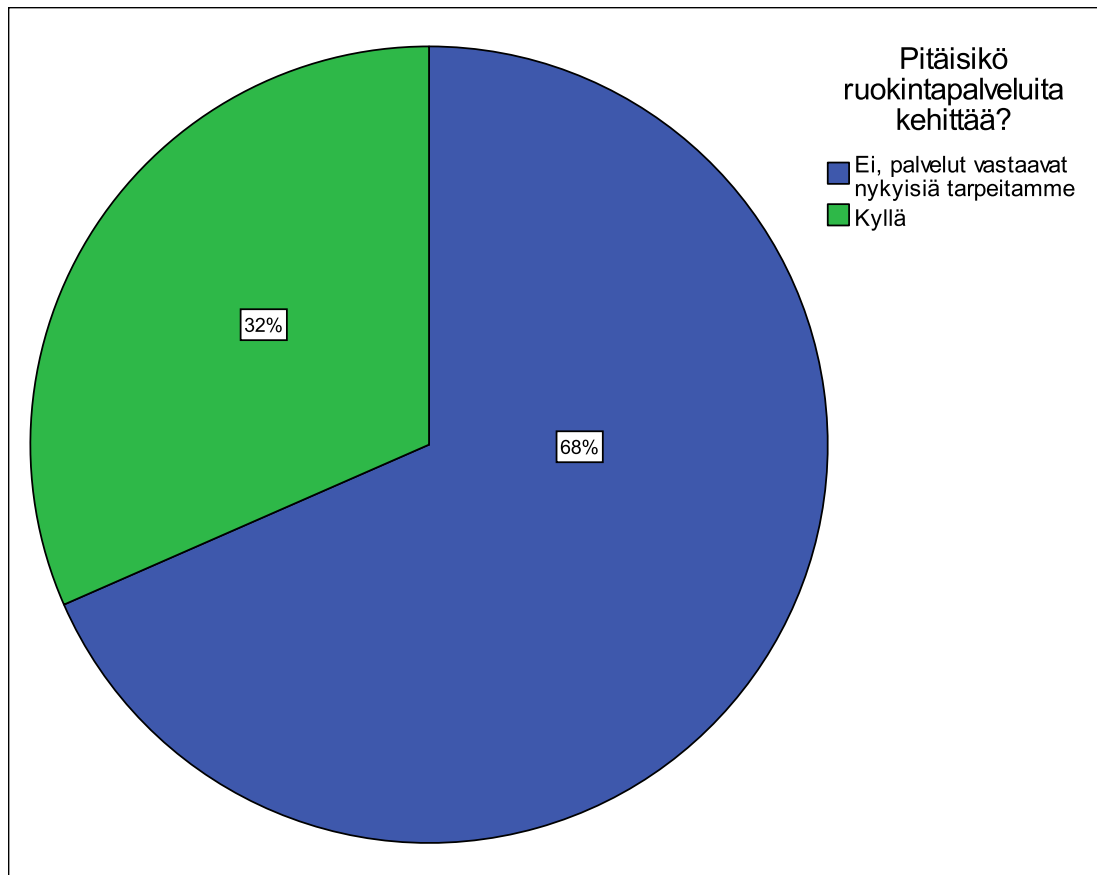
Kuvio 22. Maidontuotannon suppea tuotantokustannuslaskelma.

Maitotilan talousanalyysi (tulosanalyysi) -palvelua ilmoitti käyttäneensä 78 tilaa (kuvio 23). Lukumäärä vaikuttaa melko suurelta ja herättikin epäilystä, että onko se sekoitettu johonkin muuhun palveluun.

Kuvio 23. Maitotilan talousanalyysi.

Suurin osa tiloista kokee ruokintapalvelut tarpeitaan vastaaviksi (kuvio 24). 32 prosentin mielestä ruokintapalvelut tarvitsevat kehitystä.

Kuvio 24. Ruokintapalveluiden kehitystarve.

Lisäkysymyksenä kysyimme kehitysehdotuksia ruokintaan liittyviin palveluihin. Osasta vastauksista huomasimme, että kaikkia ProAgrian palveluita ei tunnettu. Vastauksissa tuli ilmi, että tilat kaipasivat palvelutarjontaan sellaisia palveluita, joita ProAgrialla on jo olemassa. Tämän huomasimme esimerkiksi eräissä kehitysehdotuksissa, jossa toivottiin tarkempaa väkirehujen suunnittelua ja jossa haluttiin tietää, mikä ostorehu olisi paras kotoisten rehujen täydentäjä. Palveluita täytyisikin siis saada tunnetummaksi. Osa vastaajista halusi, että ruokinnan suunnittelussa otettaisiin huomioon lehmien terveys eivätkä pelkästään isot tuotokset. Lisäksi seosrehuruokinnan suunnittelua pitäisi vastaaajien mukaan kehittää tarkemmaksi. Neuvojen tieto/taito-tasoa haluttiin myös

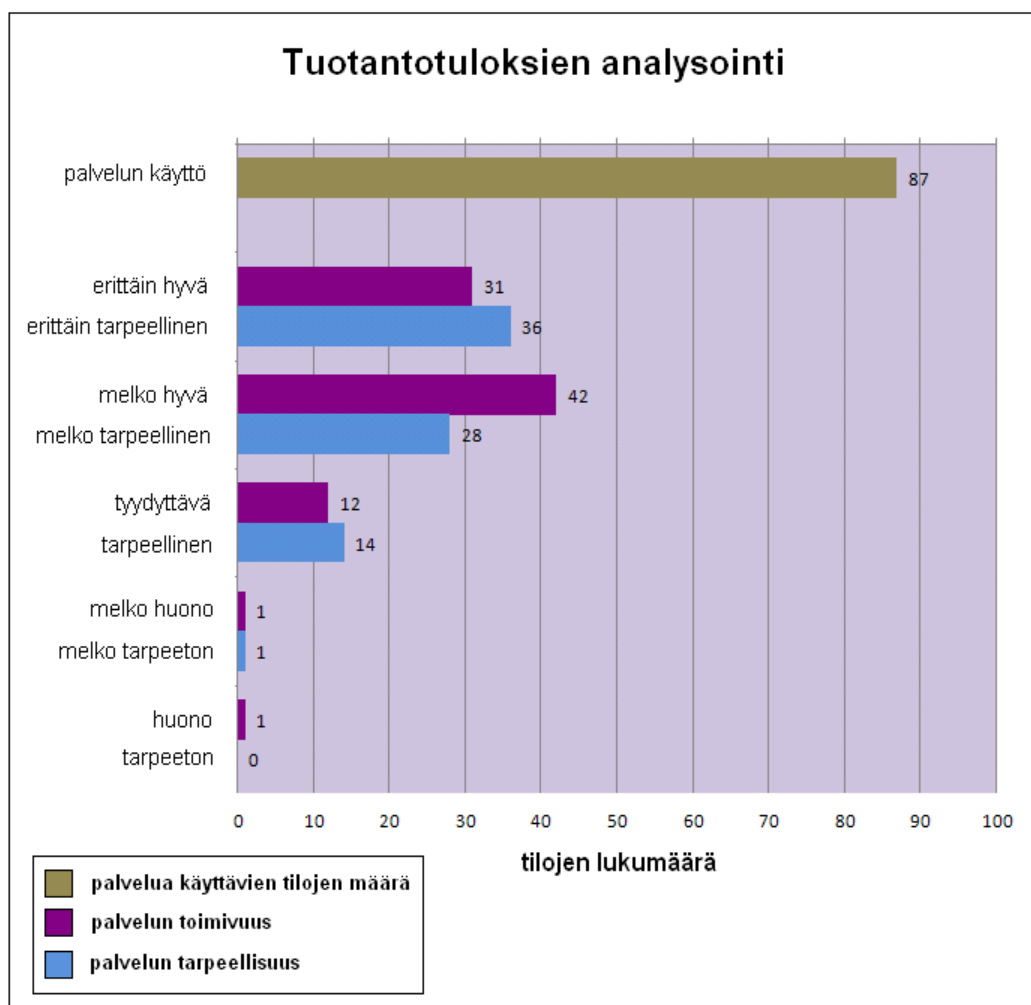
paremmaksi. ProAgria kouluttaa neuvoja säännöllisesti ja tietotaitoa pyritään kehittämään jatkuvasti kaikille neuvojille.

4.4 Tuotosseurantakysymykset

Seuraavissa kuvioissa esitetään kyselyn tuloksia tuotosseurantaan liittyvistä palveluista, joita maitotilaneuvoja tekee tilalla. Kaikissa kohdissa tuli esille, että suurin osa niistä tiloista, jotka käyttävät palveluita, pitävät niitä erittäin tarpeellisina, melko tarpeellisina tai tarpeellisina. Niin ikään suurin osa tiloista kertoo käyttämiensä palveluiden toimivan erittäin hyvin, melko hyvin tai tyydyttävästi. Suurempia eroja onkin palvelua käyttävien tilojen määrässä. Palveluita, joita käytetään vähiten, ovat mittalypsy ja maitonäytteiden ottaminen, korvamerkkien kiinnittäminen ja ilmoitustietojen lähettäminen rekisteriin. Nämä ovatkin monta kertaa sellaisia asioita, joita tiloilla tehdään itse. Ilmoitustiedot on nykyään kätevä ilmoittaa, jos tilalla on käytössä esimerkiksi Ammu-ohjelma. Vastauksista kuitenkin huomaa, että tilat, jotka käyttävät edellä mainittuja palveluita, pitävät niitä tärkeinä.

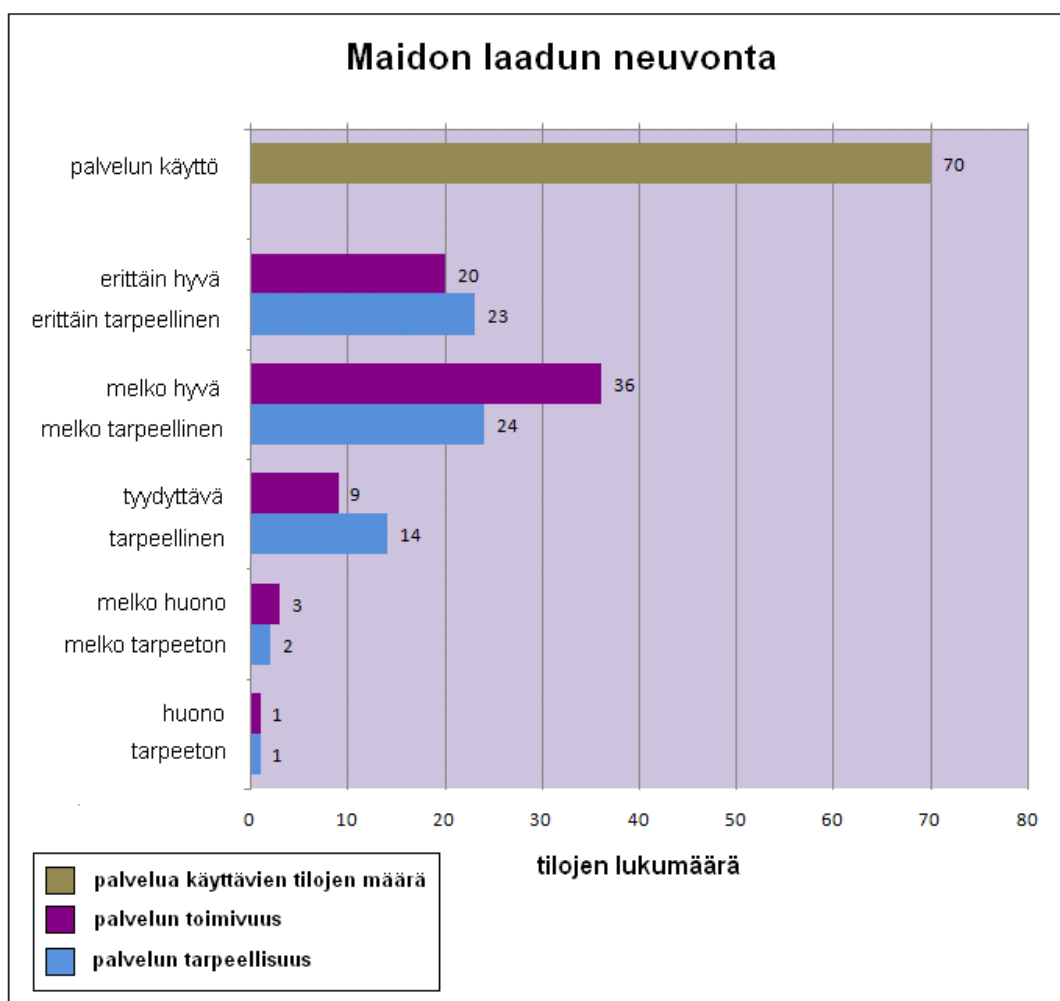
Koska seuraavat kuviot ovat hyvin informatiivisia, emme lähde niitä paljokaan kommentoimaan erikseen. Huomioitavaa on siis palvelua käyttäneiden tilojen määrä.

Tuotantotuloksien analysointipalvelua käyttää 87 tilaa (kuvio 25). Tuloksien analysoinnin kautta nähdään, mihin suuntaan tila on menossa. Tuloksia verrataan edellisten vuosien tuloksiin ja maan muiden tilojen tuloksiin ja pohditaan oman tilan saavutuksia. Tila on voinut asettaa tavoitteita tilansa kehitykseen, ja tuloksia analysoitaessa nähdään, kuinka tavoitteet on saavutettu. Tuotantotuloksia analysoitaessa voidaan tarkastella esimerkiksi maidon koostumusta, kuten rasva- ja valkuaispitoisuuksia, joiden avulla näkee mm. ruokinnan onnistumisen. Käytännössä neuvoja seuraa karjan tunnuslukuja joka tilalla, mutta tilat, jotka eivät ole vastanneet käyttävänsä palvelua, eivät luultavasti ole keskustelleet asiasta neuvojan kanssa.

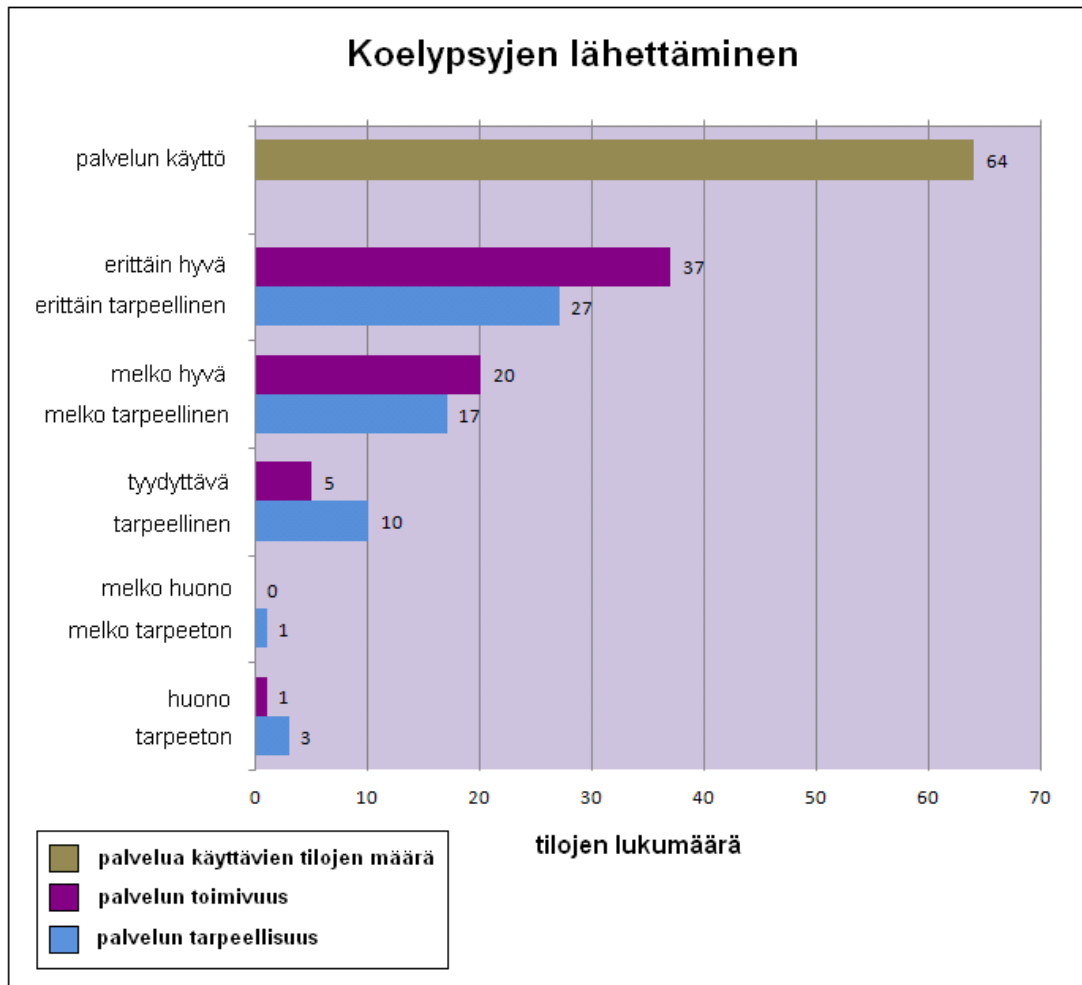
Kuvio 25. Tuotantotuloksien analysointi.

Maidon laadun neuvontaa kertoo käyttävänsä 70 tilaa (kuvio 26). Käytännössä neuvoja seuraa maidon laatuakin joka tilalla, mutta asiasta ei välttämättä ole ollut puhetta neuvontakäynnillä. Jotkut voivat myös kokea, että maidon laadun neuvonta kuluu meijerille. Maito on parhaassa E-luokassa, jos solujen määrä on alle 250 000 ja bakteerien alle 50 000 (keskiarvoisesti tietystä määrästä näytteitä). Meijeri otattaa näytteet meijeriin menevästä maidosta säännöllisesti. Tuotosseurantaan kuuluva tila ottaa lehmäkohtaiset näytteet vähintään viisi kertaa vuodessa. Maidon laatuun vaikuttavat mm. lypsyhygieniä, mahdolliset utaretulehdukset ja koneiden, kuten tankin jäähdyttäjän, toimiminen. Tilatasolla onkin tärkeää seurata maidon lämpötiloja. Neuvoja auttaa tilaa mahdollisissa ongelmatapauksissa, mutta neuvontaa pyritään aina antamaan jo ennaltaehkäisevästi, ettei ongelmatapauksia syntyisi.

Kuvio 26. Maidon laadun neuvonta.

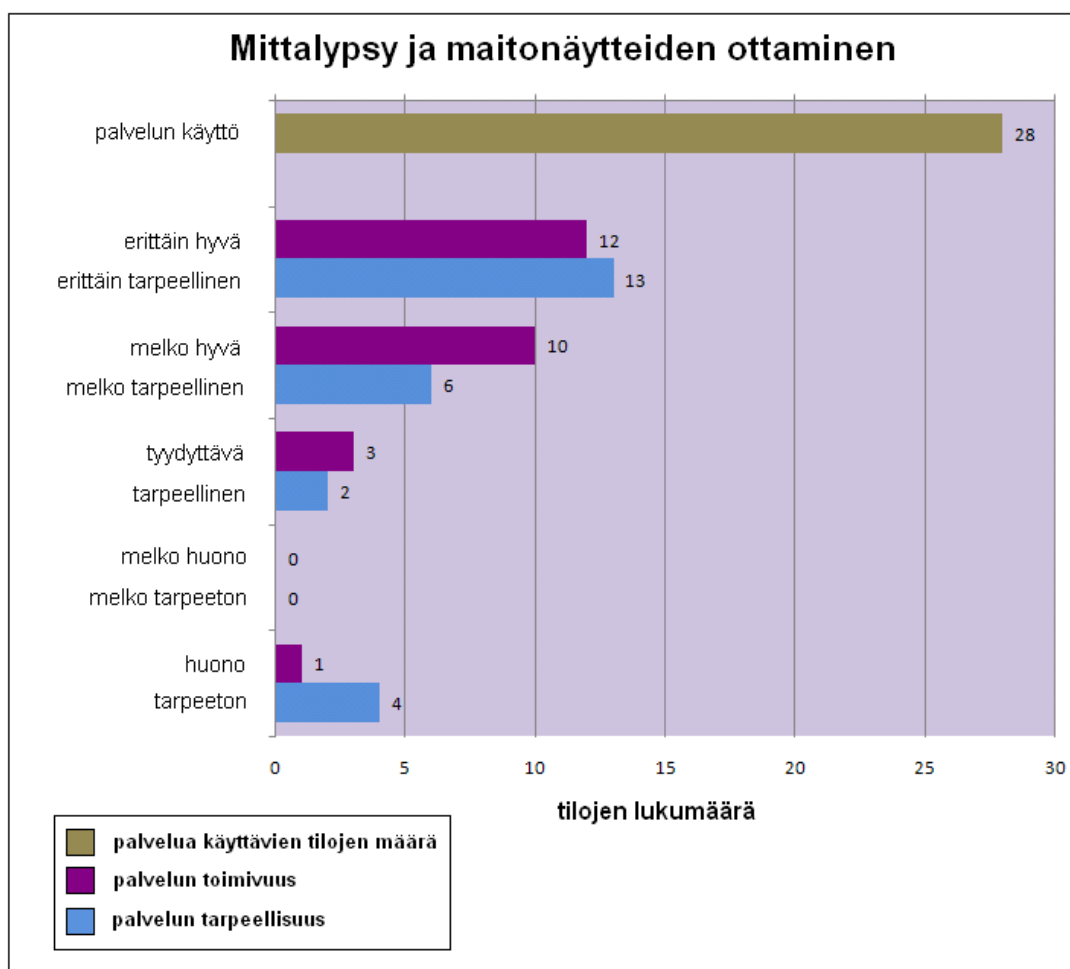
Neuvoja lähettää koelypsyjä 64 tilalle (kuvio 27). Tilat, joilla neuvoja käy useammin, ovat ottaneet monesti sen käytännön, että mittalypsyt tehdään ennen neuvojan tuloa ja neuvoja voi lähettää tiedot samalla kun tulee tilalle. Jotkut tilat lähettävät itse koelypsyt rekisteriin.

Kuvio 27. Koelypsyen lähettäminen.

Maitotilaneuvoja on 28 tilalla mukana mittalypsyllä ja ottamassa maitonäytteitä (kuvio 28). Vaikka palvelu ei ole laajassa käytössä, se on tärkeä niille, jotka sitä käyttävät. Mittalypsyt teettävät lisätöitä, jolloin neuvoja on oiva apu varsinkin maitonäytteiden ottamisessa. Palvelu on hyvä myös silloin, jos itse tehdyiltä mittalypsyiltä saadut tulokset eivät vastaa meijerin ottamia tuloksia tankkimaidosta. Tällaisissa tapauksissa neuvoja voi tulla mukaan mittalypsyille ja selvittää, mistä erot johtuvat.

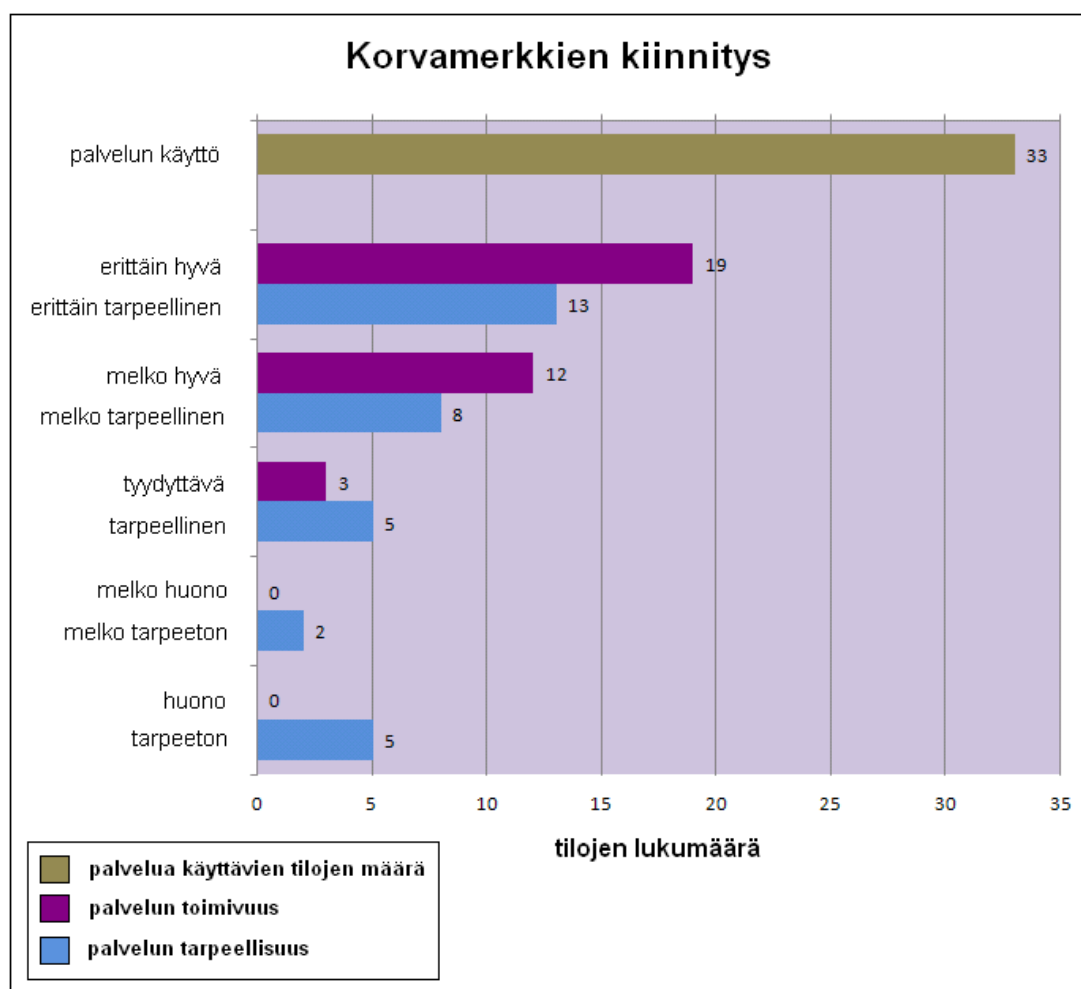
Joissain ProAgria-keskuksissa on otettu käyttöön elektronisia maitomittareita, jotka helpottavat mittalypsyjä huomattavasti etenkin isoilla tiloilla. Myös ProAgria Satakunnassa on pohdittu mahdollisuuksia ottaa elektroniset mittarit käyttöön.

Kuvio 28. Mittalypsy ja maitonäytteiden ottaminen.

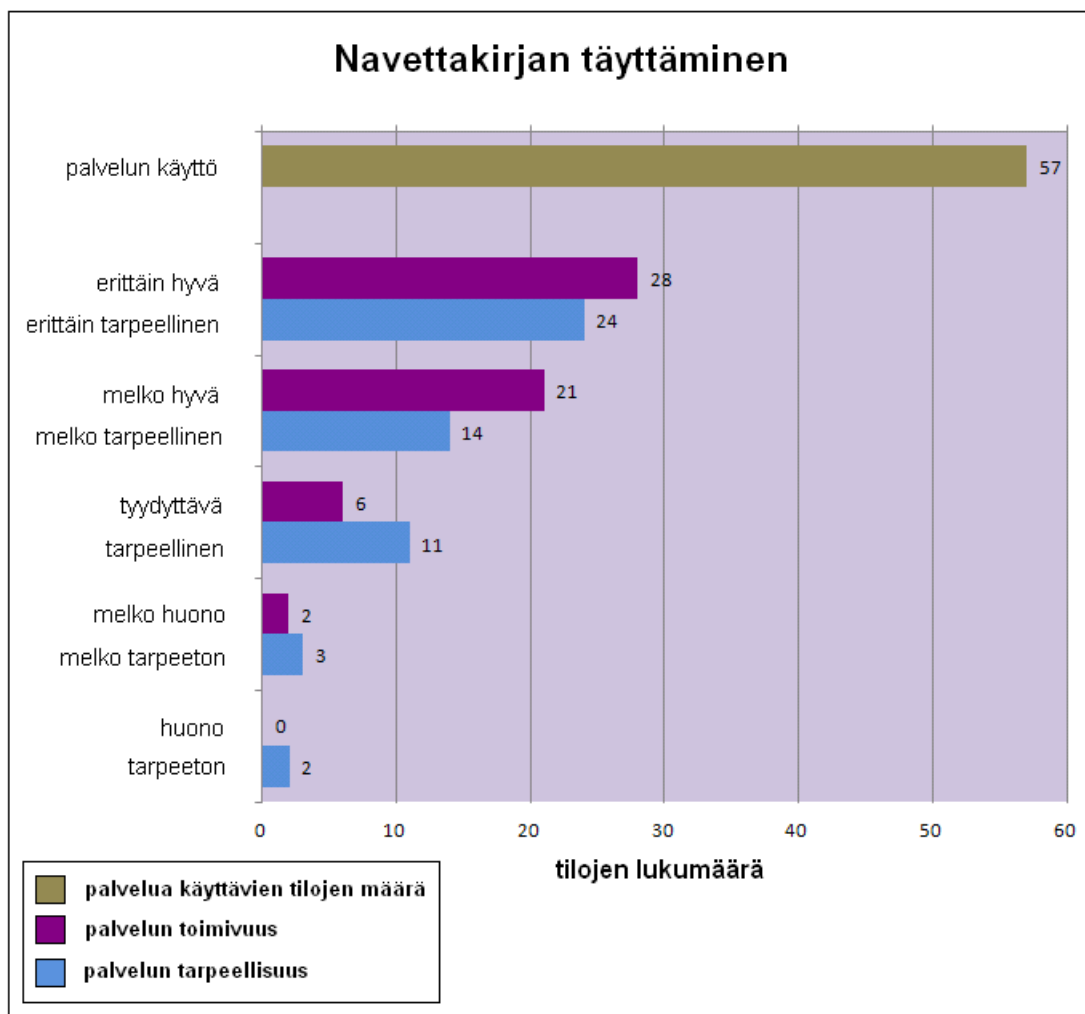
Neuvoja käy kiinnittämässä korvamerkkejä 33 tilalla (kuvio 29). Neuvoja käy kiinnittämässä korvamerkkejä enimmäkseen vasikoille.

Eviran hyväksymät viralliset korvamerkit tulee kiinnittää jokaiselle syntyneelle vasikalle. Merkit tulevat molempiin korviin niin, että oikean puoleiseen korvaan kiinnitetään apumerkki ja vasemman puoleiseen korvaan päämerkki. Merkki pitää kiinnittää viimeistään silloin, kun vasikka on 20 päivän ikäinen. Merkitsemätöntä nautaa ei saa siirtää tai luovuttaa pitopaikasta, ottaa kuljettavaksi tai vastaanottaa. (Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiopas 2010, 6–8.)

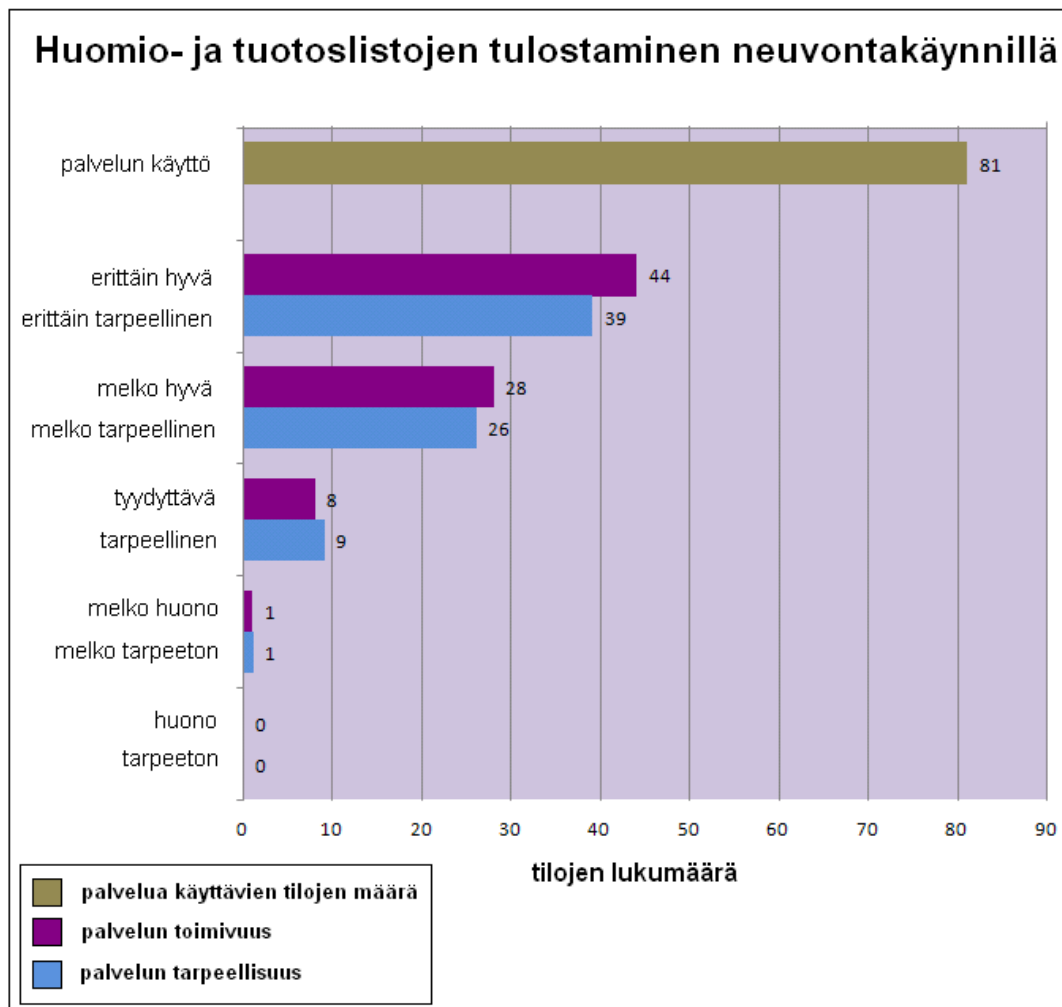
Kuvio 29. Korvamerkkien kiinnitys.

Neuvoja täyttää navettakirjaa vielä 57 tilalla (kuvio 30). Navettakirja on jäänyt kuitenkin pois käytöstä, eikä uusia kirjoja ole enää painettu. Navettakirjaan merkattiin perustietoja, kuten koelypsytiedot, umpeen panot ja poikimiset. Nämä kaikki tiedot ovat saatavilla myös erilaisissa raporteissa, ja jos tilalla on käytössä esimerkiksi Ammu-ohjelma, saa tiedot nopeasti käsiinsä sieltä. Ja koska tiedot on joka tapauksessa lähetettävä rekisteriin, on navettakirjan täyttäminen käytännössä hieman turhaa.

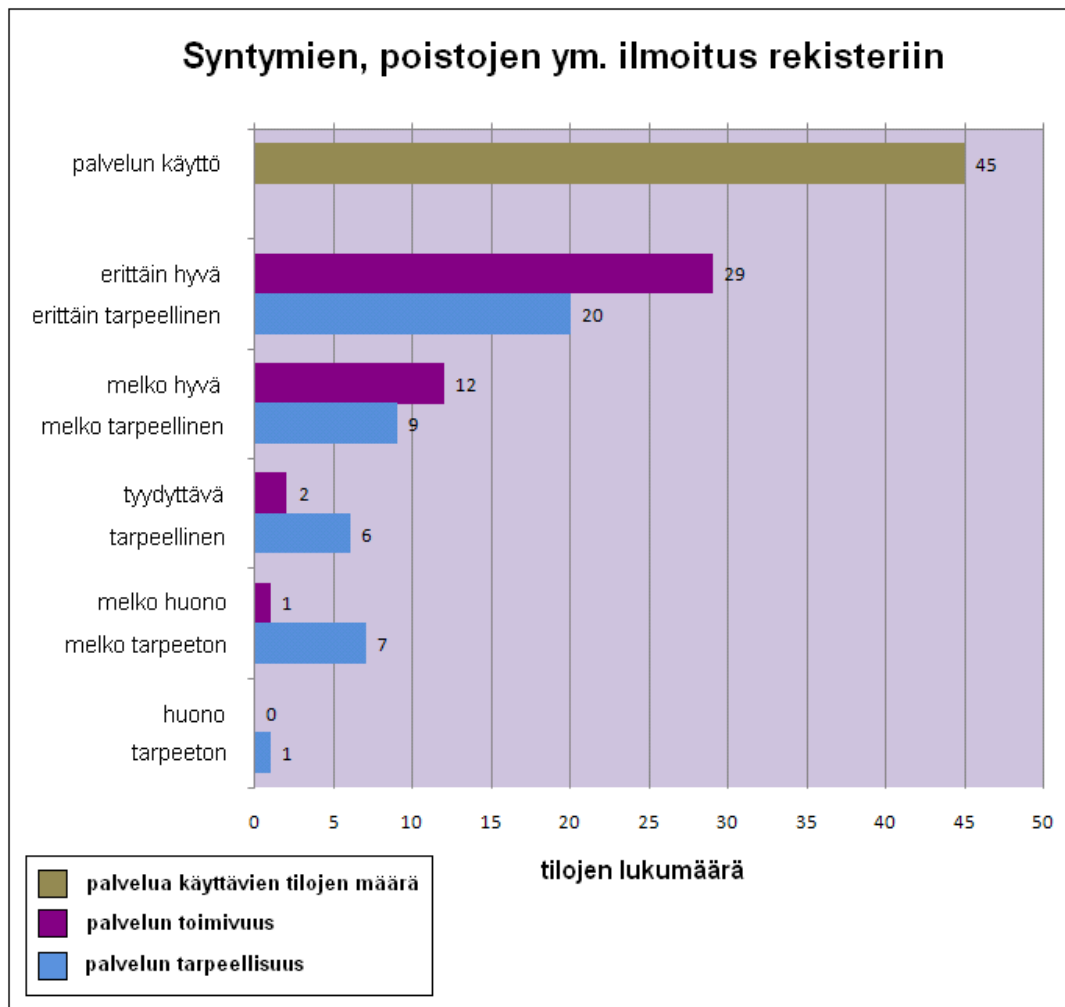
Kuvio 30. Navettakirjan täyttäminen.

Neuvoja tulostaa käyntinsä yhteydessä huomio- ja tuotoslistoja tilan käyttöön. Tällaisia listoja ovat esimerkiksi huomiolista siemennettäville tai siemennetyille, sekä tuotos ja 12 koelypsyä. Erilaiset listat tila voi myös itse tulostaa esimerkiksi Ammu-ohjelman avulla. Käytännössä neuvoja kuitenkin tulostaa tarvittavat listat silloin, kun hän käy tilalla, ja palvelua kertoi käyttävänsäkin 81 tilaa (kuvio 31).

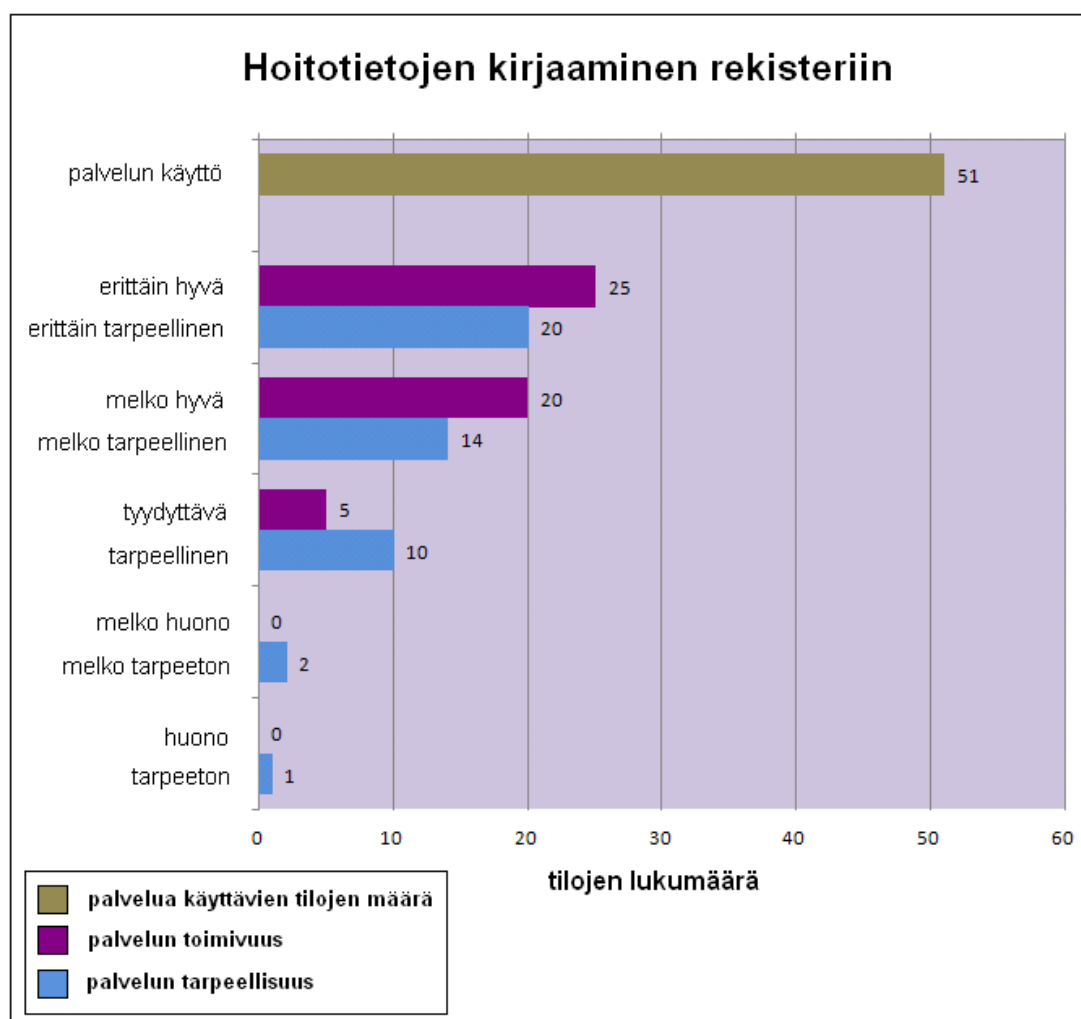
Kuvio 31. Huomio- ja tuotoslistojen tulostaminen neuvontakäynnillä.

Neuvoja lähettää 45 tilalla ilmoitettavia tietoja rekisteriin (kuvio 32). Tällaisia tietoja ovat mm. eläinten syntymät, poistot, myynnit, ostot tai siirrot. Moni tila tekee tämän kuitenkin itse, sillä tiedot on ilmoitettava nautarekisteriin viimeistään 7. päivänä tapahtumapäivästä lukien. Ilmoittaminen onnistuu esimerkiksi nautatiloille tarkoitetuilla maatalousohjelmilla (Elmer, Ammu), soittamalla las-kentakeskukseen tai postittamalla. Jotkut tilat soittavat neuvojalle, kun ilmoitettavia tapahtumia tulee, ja neuvoja ilmoittaa tiedot eteenpäin. Tilakäynnillä maitotilaneuvoja yleensä katsoo, että nautarekisteriasiat ovat kunnossa.

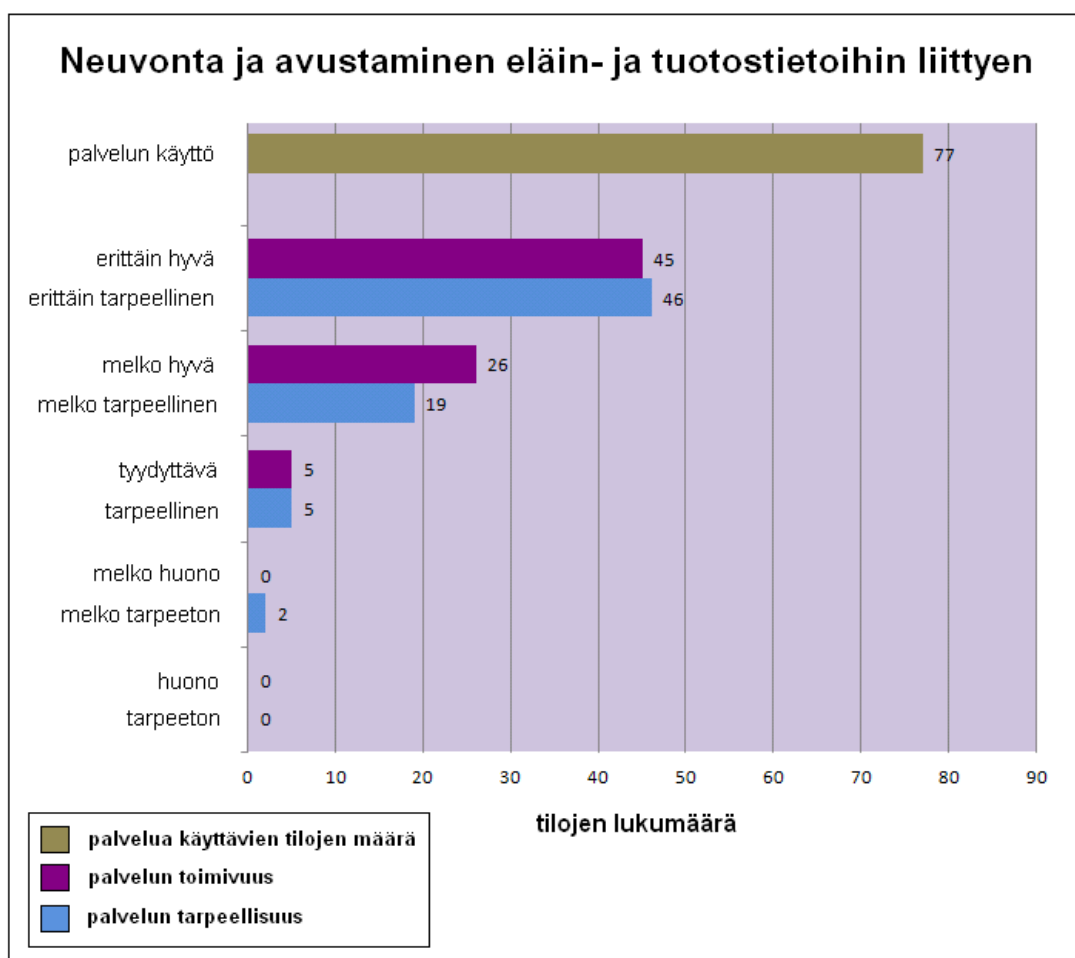
Kuvio 32. Syntymien, poistojen ym. ilmoitus rekisteriin.

Maitotilaneuvoja ilmoittaa hoitotietoja rekisteriin 51 tilalla (kuvio 33). Se, miksi määrä on isompi kuin edellisessä kuviossa, johtuu luultavasti siitä, että hoitotietoja ei tarvitse ilmoittaa seitsemän päivän kuluessa tapahtumista. Käytännöksi onkin muodostunut monella tilalla se, että neuvoja käyntinsä yhteydessä ilmoittaa hoitotiedot rekisteriin. Ilmoittaminen ei ole kuitenkaan yksin neuvojan työtä, vaan luultavastikin suurimman osan tiedoista tiloilta kerää seminologi, sillä se kuuluu hänen työhönsä. Seminologin tulisi siis kerätä lehmien terveystiedoista tiedot käyntinsä yhteydessä ja ilmoittaa ne rekisteriin. Tilalliset voivat ilmoittaa myös itse nautojen hoitotiedot rekisteriin esimerkiksi Ammu-ohjelman kautta.

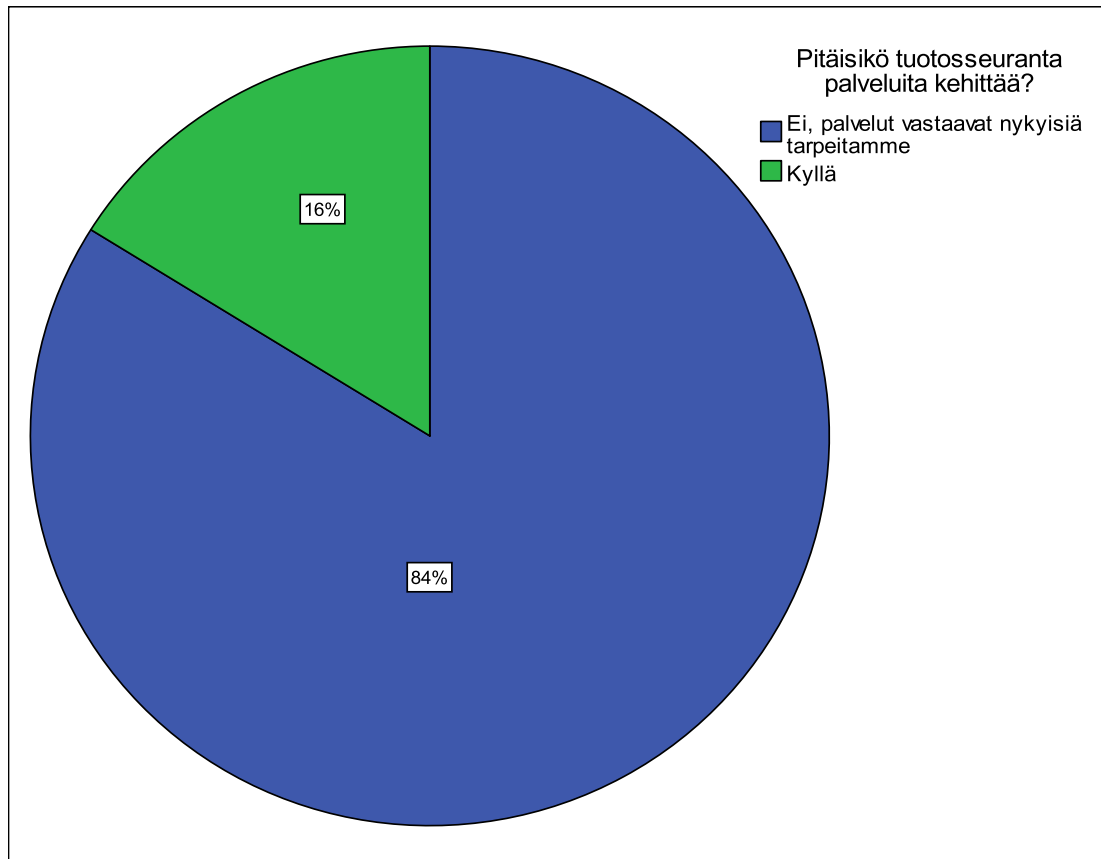
Kuvio 33. Hoitotietojen kirjaaminen rekisteriin.

Maitotilaneuvoja neuvoo käytännössä jokaista tilaa eläin- tai tuotostietoihin liittyvissä asioissa. Palvelua on kyselyn mukaan käyttänyt kuitenkin vain 77 tilaa (kuvio 34). Kysymys olikin ehkä muotoiltu hieman huonosti, sillä siinä annettiin esimerkiksi tuotos- ja eläintietoihin tulleiden virheiden korjaaminen. Tilat olivatkin ehkä ajatelleet kysymyksen liittyvän ainoastaan virheiden korjaamiseen. Tilat, jotka selviytyvät tämänkaltaisista ongelmista itse, eivät luultavastikaan ole vastanneet tähän kysymykseen.

Kuvio 34. Neuvonta ja avustaminen esimerkiksi virheiden korjauksessa eläin- ja tuotostietoihin liittyen.

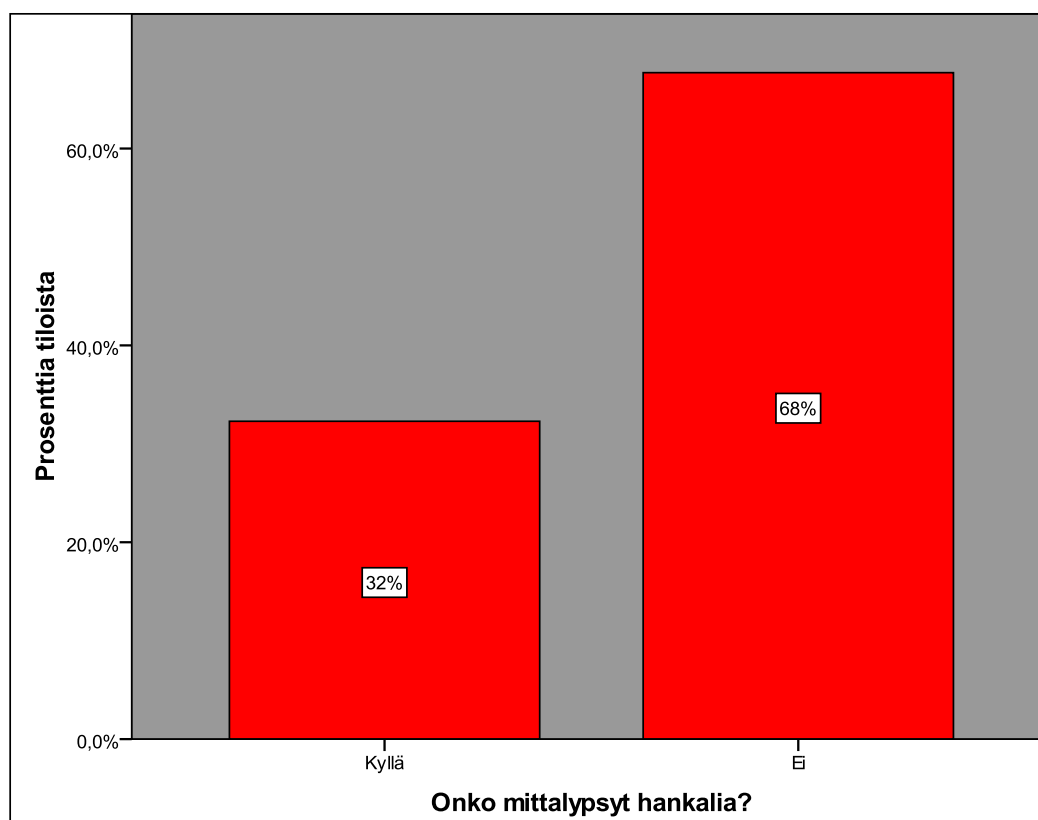
Suurin osa tiloista on sitä mieltä että tuotosseurantapalvelut vastaavat tilojen tarvetta (kuvio 35). 16 prosenttia tiloista on sitä mieltä, että palveluita tulisi kehittää.

Kuvio 35. Tuotosseurantapalveluiden kehitystarve.

Lisäkysymyksenä kysyimme tässäkin osiossa kehitysehdotuksia palveluihin. Kehittämistä haluavat tilat toivoivat enemmän tulosten tulkintaa ja neuvontaa. Myös konkreettista navetassa käymistä, asioiden havainnointia ja syvällistä pohdintaa toivottiin lisää. Jotkut toivoivat asioiden syy-seuraussuhteiden analysointia enemmän. Lähes kaikista kehitysehdotuksista tuli ilmi se, että tiloilla kaivataan asioista keskustelua ja tuloksien läpi käymistä entistä enemmän. Uuden Karjakompassi-palvelun myötä näitä toivottuja keskusteluja tullaan käymään tiloilla enemmän. Karjakompassin idea on, että tilakäynneillä käytettävää aikaa ei mene niinkään perusasioiden tekemiseen, vaan neuvoja tekee perusasioita toimistotunteina, ja tilakäynneillä käydään kehityskeskusteluita ja tehdään sellaisia asioita, joita toimistolta käsin ei voi tehdä.

Jotta tuotosseurantaan kuuluvan tilan tuotostiedot pysyvät virallisina, mittalypsyt tulee tehdä säännöllisesti vähintään viisi kertaa vuodessa. Usein tuotostietojen epäviralliseksi menemiseen vaikuttavat tekemättömät mittalypsyt. Kyselyssä halusimmekin selvittää, kokevatko maitotilat mittalypsyjen tekemisen hankalaksi. 68 prosenttia tiloista kokee, että mittalypsyt eivät ole hankalia tehdä, mutta kolmasosa vastaajista oli eri mieltä (kuvio 36).

Kuvio 36. Ovatko mittalypsyt hankalia?

Kysyimme syitä siihen, miksi mittalypsyt koettiin hankaliksi. Mittalypsyt teettävät suurimman osan mielestä paljon lisää työtä, oli kyseessä sitten parsinavetta tai lypsyasema, ja varsinainen lypsy hidastuu. Lisätyötä tulee varsinkin silloin, jos lypsystä vastaa vain yksi henkilö. Suurena ongelmana tiloilla oli myös mittarit, joiden peseminen, kantaminen ja asettelu koettiin hankaliksi. Mittareiden letkut saattavat irtoilla, kun lehmät nuolevat tai pökkivät laitteita. Hankalia lehmiä täytyy joskus jopa valvoa mitatessa, jotta mittarit eivät ”menisi ympäri” tai niitä ei puskettaisi rikki. Jossain tapauksissa mittanäytteet

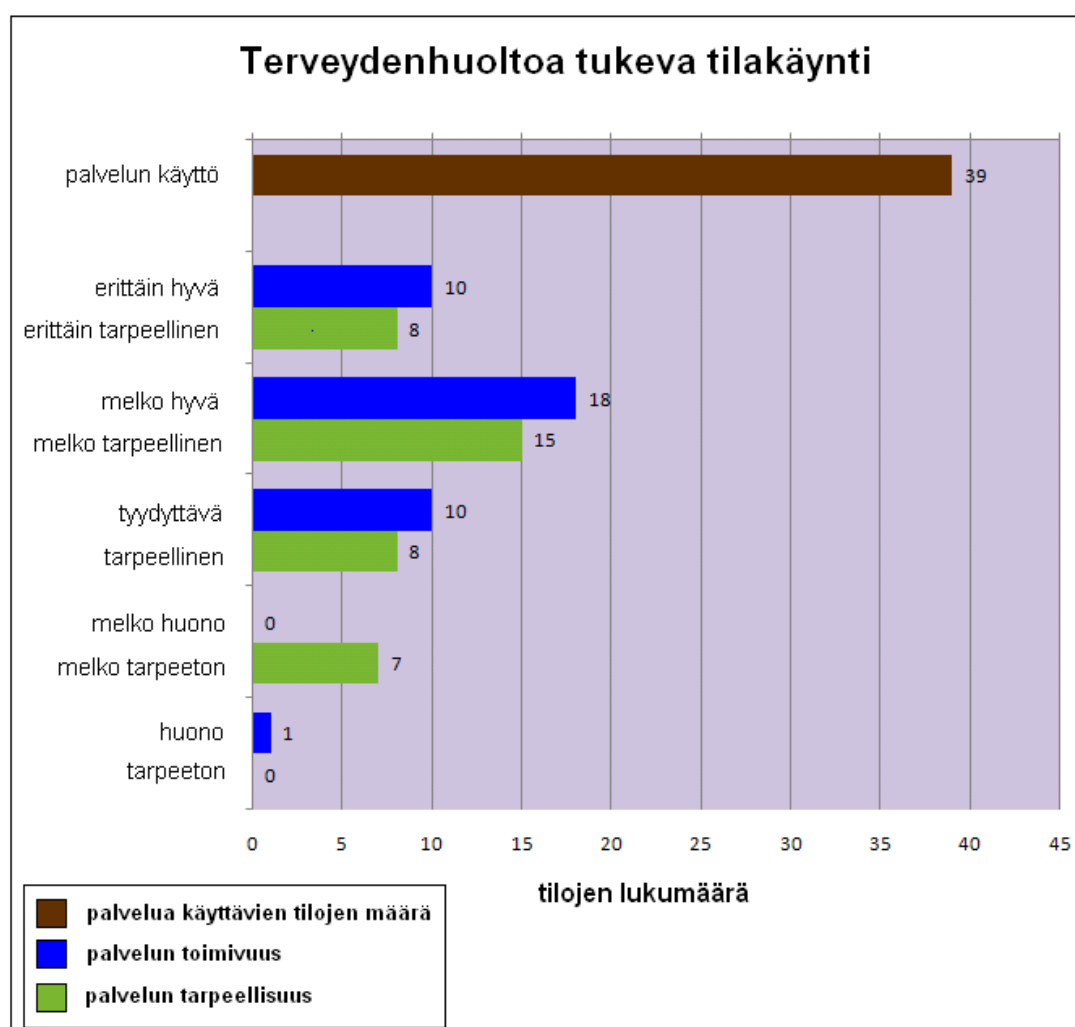
tehdään kannukoneella, mikä lisää työtä huomattavasti. Myös näytteiden ottaminen on monen vastaajan mielestä hankalaa. Näytteiden ottaminen on hankalaa ja lisätyötä aiheuttavaa etenkin isoilla tiloilla.

Jotkut vastaajat toivoivat sitä, että maitomäärät pystyttäisiin lähettämään suoraan navetan ohjelmista laskentakeskukseen. Joskus mittalypsyt vaativat vastaajien mielestä myös erillisiä järjestelyitä, kun pitää hankkia lypsylle lisätyövoimaa. Joissain vastauksissa tuli selville, että mittalypsyillä käytetään ProAgrian mittalypsypalvelua, eli neuvoja on mukana lypsyllä. Tästä palvelusta annettiin hyvää palautetta ja toivottiin, että palvelua ei missään nimessä lopetettaisi.

4.5 Terveysthuollon kysymykset

Terveysthuoltoon liittyviä palveluita oli kyselyn mukaan käytetty vähiten muihin osa-alueisiin verrattuna. Tämä voi johtua siitä, että monella tilalla eläinlääkäri käy säännöllisesti, eivät tilat yleensä ottaen koe terveysthuoltoon liittyvien asioiden ”kuuluvan” ProAgrialle. Useissa vastauslomakkeissa todettiin, että asiat kuuluvat eläinlääkärille. Jos halutaan, että tilat alkaisivat käyttää ProAgrian tarjoamia terveysthuoltoon liittyviä palveluita enemmän, tulisi niistä saada lisää tietoa maitotilallisille. Terveysthuoltoon liittyvät palvelut ovat niitä käyttäville tiloille kuitenkin tarpeellisia, ja tilat ovat arvioineet palveluiden toimivan hyvin.

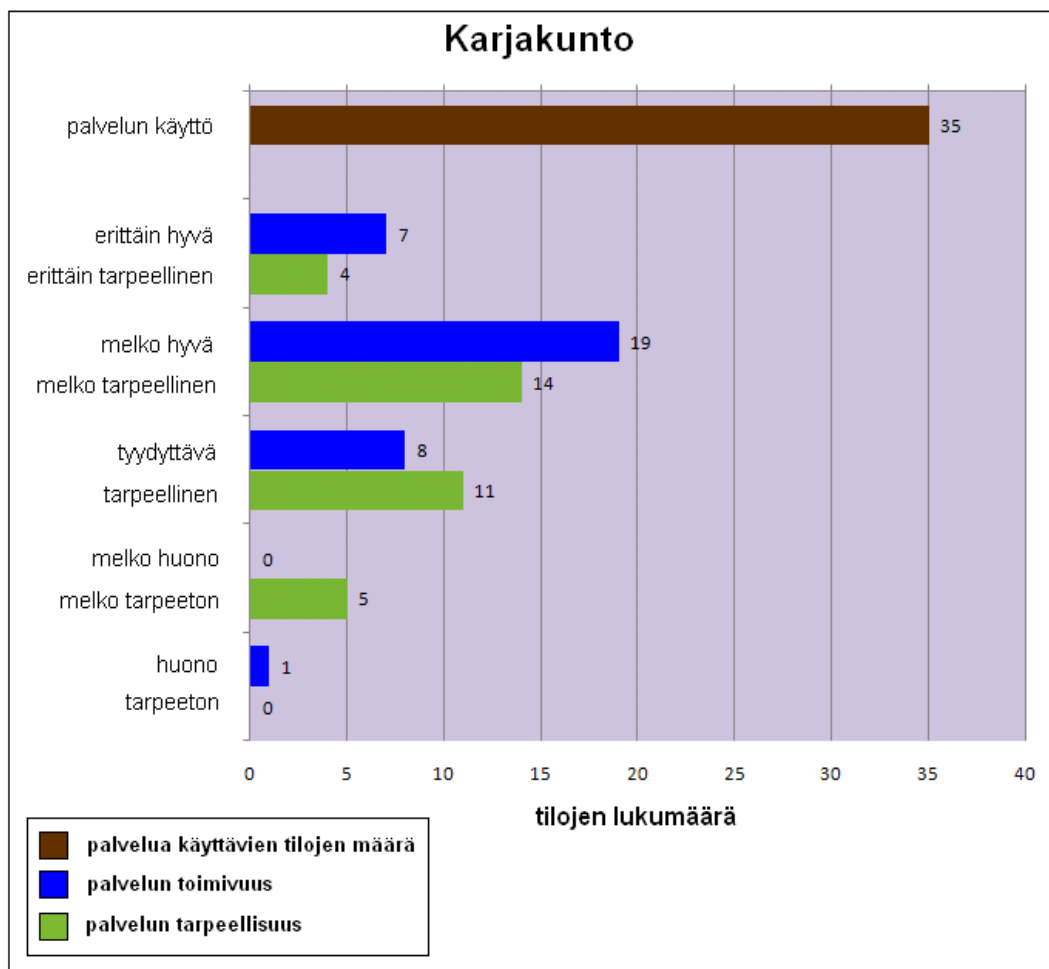
Terveydenhuoltoa tukevaa tilakäyntiä oli käyttänyt 39 tilaa (kuvio 37). Tila voi halutessaan pyytää maitotilaneuvojan tekemään navettakäynnin ennen eläinlääkärin tekemää varsinaista terveydenhuoltokäyntiä. Joskus myös eläinlääkärit toivovat, että maitotilaneuvoja kävisi koostamassa tarvittavat tiedot valmiiksi, jolloin säästyy niin tilanväen kuin eläinlääkärikin aikaa. Verkkopalveluiden kautta on saatavilla ProTerveys-lomake, joka on ajantasainen esitetytty terveydenhuoltosuunnittelulomake.

Kuvio 37. Terveydenhuoltoa tukeva tilakäynti.

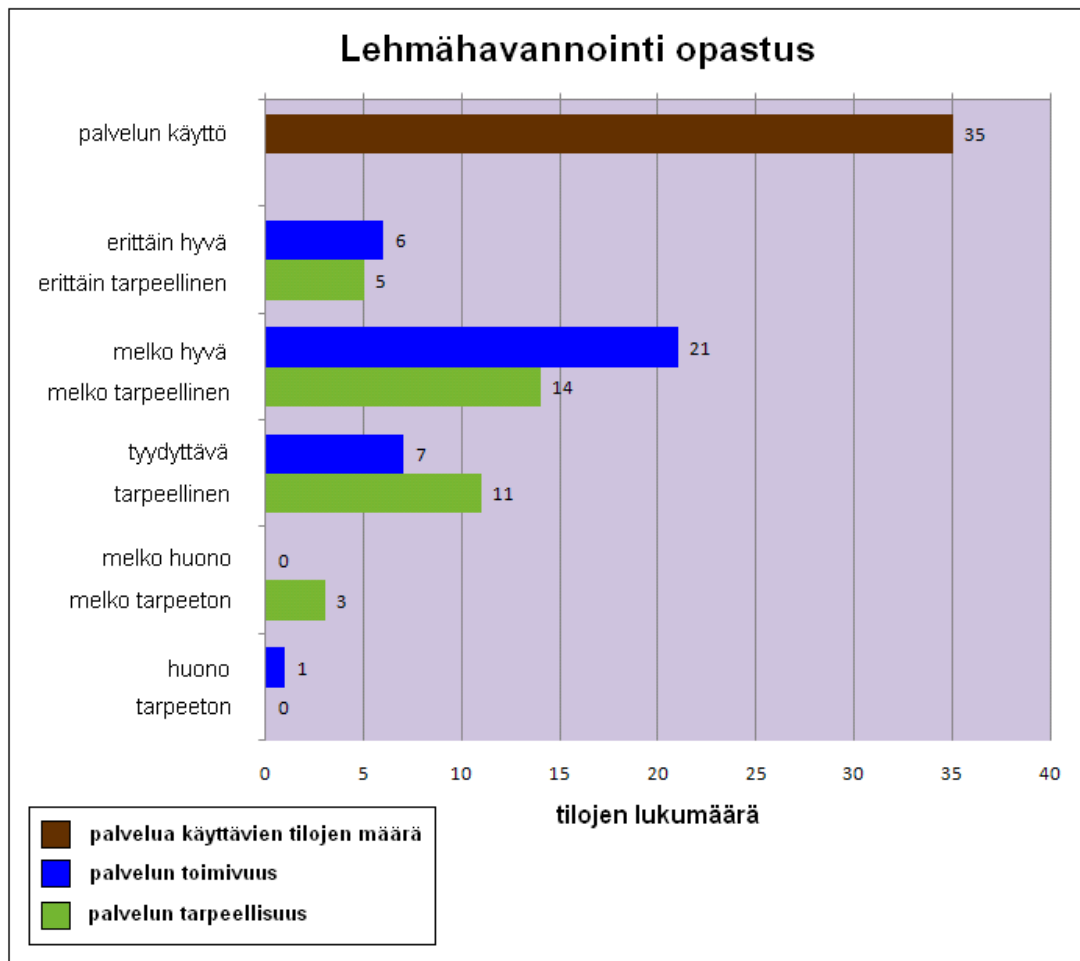
Karjakunto-palvelua on käyttänyt 35 tilaa (kuvio 38). Palvelua käyttäneiden mielestä se on toiminut moitteettomasti, sillä vain yksi käyttäjä on arvioinut palvelun toimivan huonosti. Karjakunnon avulla selvitetään, millaiset tuotanto-olosuhteet tilalla on, ja analysoidaan kehittämiskohteet yhdessä tilan väen

kanssa. Tavoitteena on edistää eläinten hyvinvointia ja sitä kautta saada tuotantoon tehokkuutta. Kun eläin on terve, se tuottaa paremmin.

Kuvio 38. Karjakunto.

Lehmät antavat jatkuvasti merkkejä terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Jos näitä merkkejä osataan tulkita, voidaan puuttua jo varhaisessa vaiheessa ongelmiin. Esimerkiksi seisovat lehmät voivat viestittää epämukavasta parresta. Opastuksen avulla pyritään siihen, että karjanomistaja osaa tulkita eläinten antamia merkkejä ja pystyy puuttumaan ongelmiin ennen kuin ne johtavat sairauksiin tai tapaturmiin ja tätä kautta tuotannon laskuun. Monesti ongelmakohtia ei huomaa, kun karjan kanssa on päivittäin tekemisissä, jolloin on hyvä, jos joku ulkopuolinen, kuten maitotilaneuvoja, tarkkailee tilanetta silloin tällöin. Palvelua on käyttänyt 35 tilaa, ja suurin osa käyttäjistä pitää palvelua tarpeellisena ja toimivana (kuvio 39).

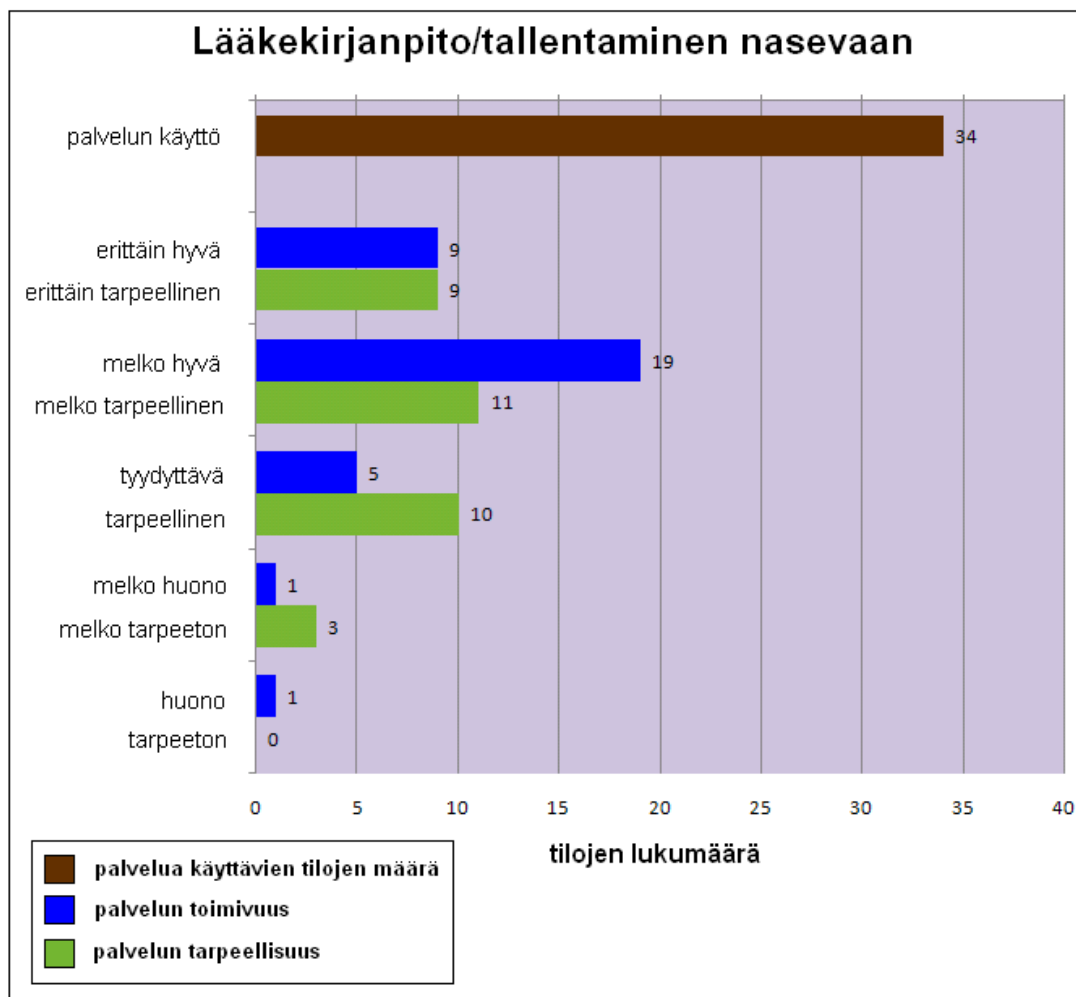
Kuvio 39. Lehmähavainnointiopastus.

Täydentävien ehtojen mukaan nautaeläinten lääkitsemisestä on pidettävä kirjaa, josta selviää eläimelle käytetty lääke, sen määrä, lääkkeen antopäivämäärä, sen varoajat ja lääkkeen myyjän nimi. Lääkekirjanpitoa on säilytettävä vähintään viiden vuoden ajan. (Täydentävät ehdot - lääkekirjanpito 2012.)

Eläintautien torjuntayhdistys eli ETT Ry pitää yllä Nasevaa, joka on nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä. Nasevaan liitytään tekemällä ETU-terveydenhuoltosopimus (ETU = eläinten terveydenhuolto) tilan oman eläinlääkärin kanssa. Sopimus lähetetään Nasevaan, minkä jälkeen tila liitetään rekisteriin. (Nautaterveydenhuolto, [Viitattu 1.4.2012].)

Vuoden 2010 alussa tuli voimaan nautojen ketjuinformaatiovaatimus, joka tarkoittaa sitä, että teurastamolle pitää lähettää teuraaksi tulevien nautojen lääkitystiedot edelliseltä kolmelta kuukaudelta. Tiedot tulee olla teurastamolla 24 tuntia ennen kuin eläin saapuu teurastamolle. Tämän vuoksi moni tila on liittynyt Nasevaan, sillä tilan antamalla valtuutuksella teurastamo näkee tarvittavat lääkitystiedot sieltä ajallaan ilman, että niitä tarvitsisi erikseen lähettää paperiversiona.

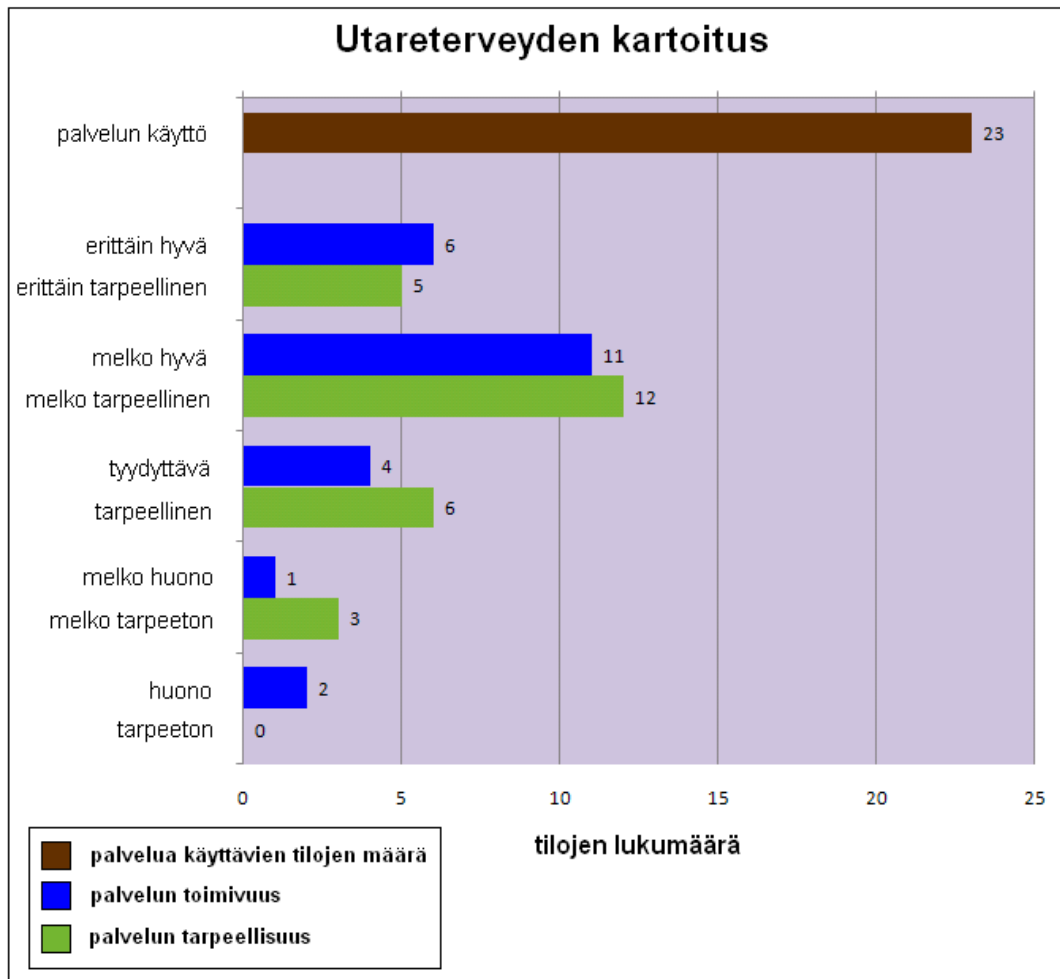
Maitotilaneuvoja hoitaa lääkekirjanpidon ja lääkitysten tallentamisen Nasevaan 34 tilalla (kuvio 40). Suurin osa vastaajista oli jälleen tyytyväinen palvelun toimivuuteen, ja he pitivät palvelua tarpeellisena. Uskomme, että palvelua käyttävien tilojen määrä on tänä päivänä suurempi, sillä kyselyn toteuttamisen jälkeen kesällä 2010 on ilmestynyt uusi NasevaLink. Tämä Maatalouden Laskentakeskuksen toteuttama apuväline mahdollistaa kirjattujen hoitotietojen lähettämisen Nasevaan ja vastaavasti hakee Nasevasta sinne kirjatut tiedot (eri ohjelmien) tilan ohjelmaan. Ja koska tuotosseurannan kysymyksissä selvisi, että maitotilaneuvoja kirjaa hoitotiedot 51 tilalla rekisteriin, voisi ajatella, että NasevaLinkin avulla neuvoja lähettää tiedot samalla Nasevaan. NasevaLink sisältyy TehoElmerin, WinAmmun ja WinPihvin vuosihintaan (Nasevalink, [Viitattu 1.4.2012].)

Kuvio 40. Lääkekirjanpito.

Utareterveys voi olla tai siitä voi tulla ongelma tilalla kuin tilalla. Tässäkin asiassa on syytä panostaa ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja varmistaa, ettei utaretulehduksia tulisi esimerkiksi huonojen olosuhteiden seurauksena. Utareterveyteen vaikuttaa moni asia, mutta karjahoitaja voi ennaltaehkäisevällä hoidolla välttää niitä. On siis syytä pitää huolta mm. lypsykoneiden säännöllisestä huollosta, navetan ilmanvaihdosta ja parsien puhtaudesta. Lypsyjärjestyksessä soluttavat lehmät olisi hyvä jättää viimeiseksi. Maitotilaneuvoja seuraa utareterveystilannetta tiloilla, ja tilan halutessa neuvoja voi analysoida tuloksia ja kartoittaa ongelmakohtia yhdessä tilanväen kanssa. Vetimenpäiden arvioinnin kautta voidaan selvittää, ovatko käytettävät koneet/nännikumit sopivia tilan lehmille ja onko esimerkiksi lypsykoneen alipai-

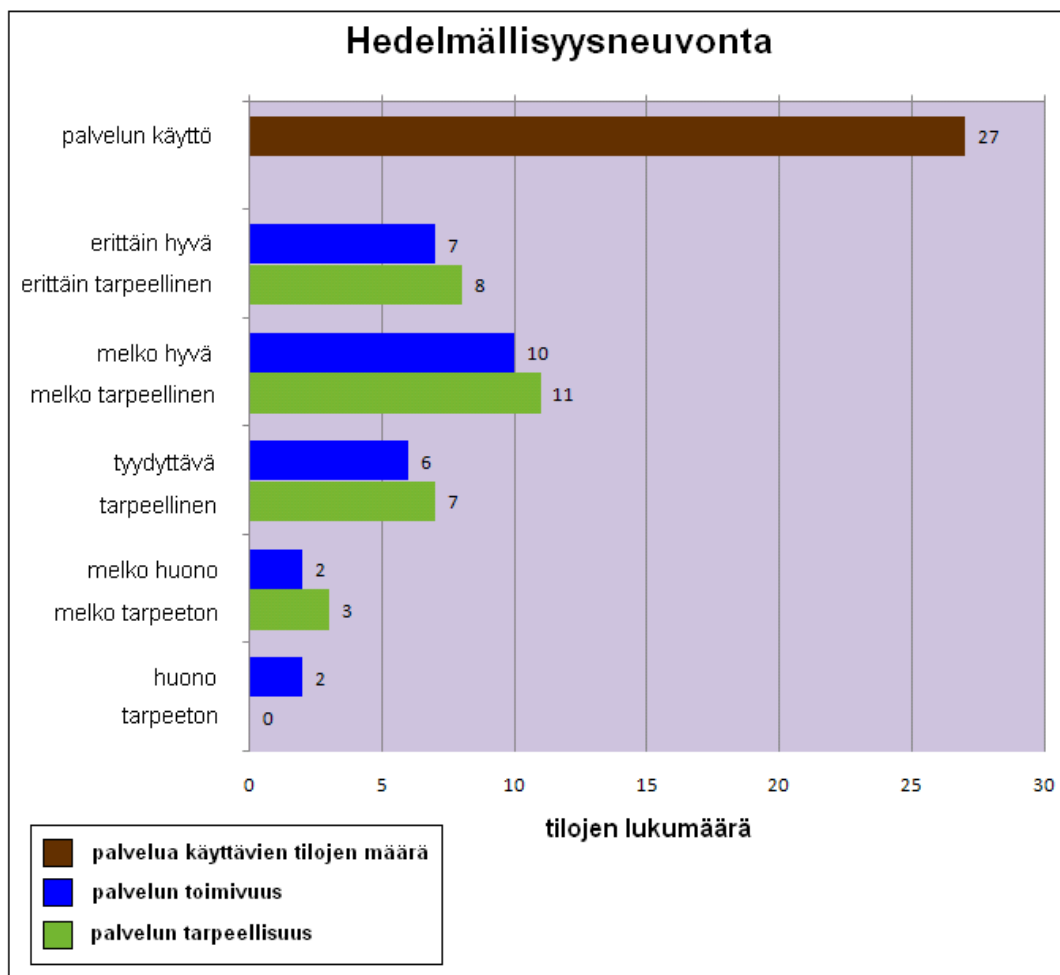
ne oikea. Utareterveyden kartoitusta neuvoja tekee kyselyn mukaan 23 tilalla (kuvio 41).

Kuvio 41. Utareterveyden kartoitus.

Kyselyn vastaajista moni koki, ettei hedelmällisyysneuvonta ole kuulunut maitotilaneuvojan tehtäviin. Tässä ollaan osittain oikeassa, sillä Faba tarjoaa samannimistä palvelua. Maitotilaneuvonnassa tilalla käydään läpi kokonaisuuksia ja tarkkaillaan esimerkiksi tuotantoon liittyviä asioita. Lehmien hedelmällisyys ja tiinehtyminen vaikuttavat oleellisesti maidontuotantoon, jolloin hedelmällisyys kuuluu myös oleellisesti neuvojan huolen aiheisiin. Huono hedelmällisyys voi olla seurausta myös vääränlaisesta ruokinnasta, jolloin on tärkeää saada ruokinta kohdilleen. Ei voida siis sanoa, etteikö hedelmälli-

syysneuvonta kuuluisi myös maitotilaneuvojalle. Kyselyn mukaan hedelmällisyysneuvontapalvelua käyttää 27 tilaa (kuvio 42).

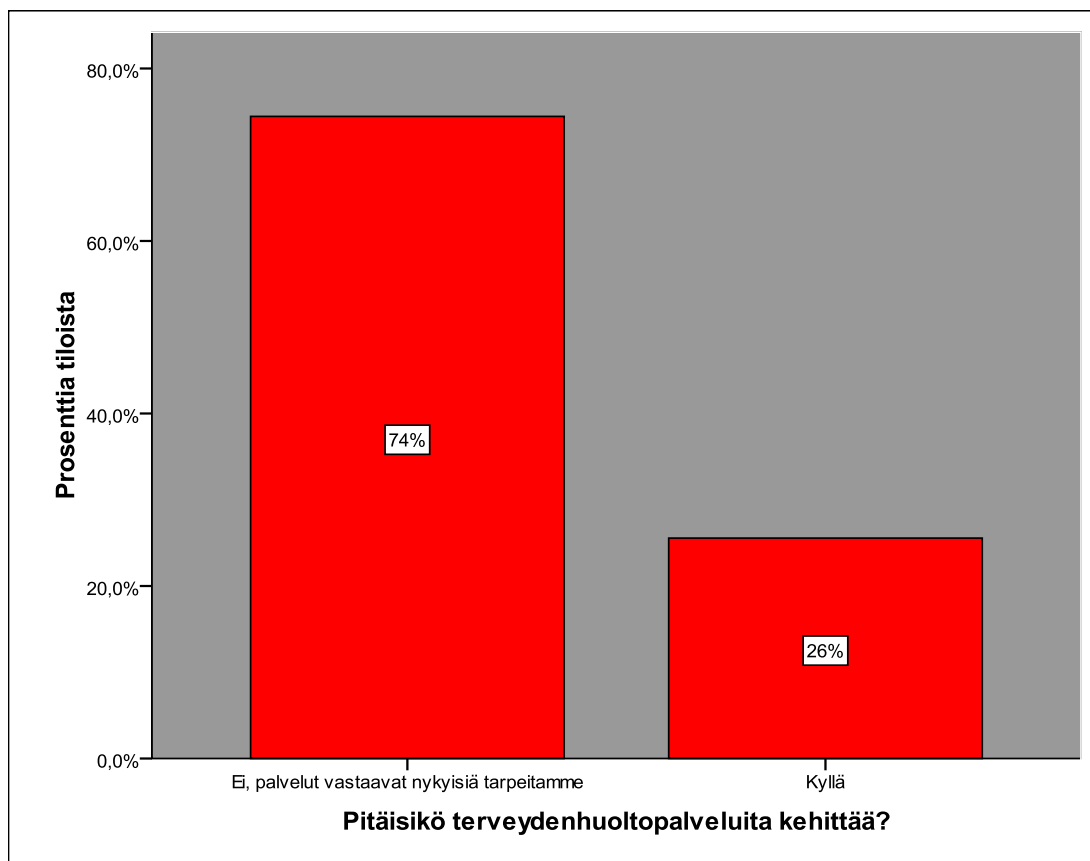

Kuvio 42. Hedelmällisyysneuvonta.

Tiloista 74 prosenttia on sitä mieltä, että terveydenhuoltopalveluita ei tarvitse kehittää, vaan ne vastaavat tilojen nykyisiä tarpeita (kuvio 43). Toiset ovat sitä mieltä, että aina on jotakin kehitettävää, vaikka kehitysehdotuksia kysyttäessä ei ollut annettu mitään ehdotuksia palveluiden kehittämiseksi. Vastaa- jista 26 prosenttia oli sitä mieltä, että terveyspalveluita pitäisi kehittää.

Tässä kohdassa tuli jälleen ilmi, että tiloilla ei tiedetä kaikista ProAgrian tarjoamista palveluista. Hyvin monessa vastauksessa toivottiin, että terveydenhuollon palveluista tiedotettaisiin ja kerrottaisiin enemmän. Meijerin ja seminologi- en kanssa toivottiin yhteistyötä, ettei palveluita tarjottaisi päällekkäin.

Osa tiloista ei edes pitänyt terveydenhuoltopalveluiden tarjoamista ProAgrian tehtävänä. Hedelmällisyysneuvontaa toivottiin paremmaksi, ja sitä tulisi olla enemmän ja laadukkaampana tarjottuna.

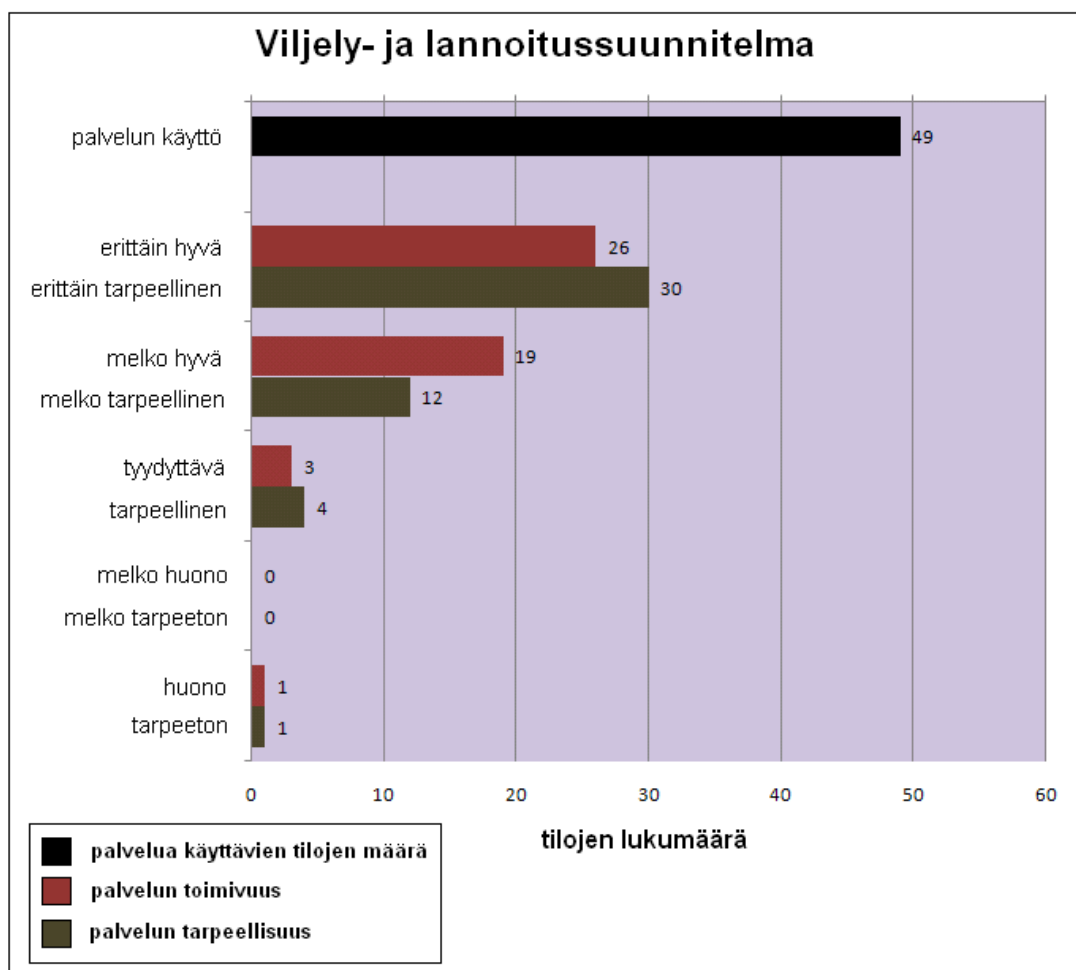
Kuvio 43. Terveydenhuoltopalveluiden kehitystarve.

4.6 Rehuntuotannon ja peltoviljelyn kysymykset

Kun tilakoko ja eläinmäärä kasvavat, entistäkin tärkeämpää on saada pellos- ta kaikki hyöty irti. Nykyään monella tilalla voi olla ongelmana saada lisää peltoa viljelyyn, mikä voi vaikuttaa jopa laajennussuunnitelmiin. Kun käytössä oleva peltokapasiteetti hyödynnetään perusteellisesti ja panostetaan laadukkaaseen säilörehun tekemiseen, pelloista saadaan mahdollisimman paljon hyötyä. Onnistuneen peltoviljelyn lähtökohtana on viljely- ja lannoitesuunnitelman tekeminen, joita myös lähes jokainen ProAgrian maitotilaneuvoja tekee. Seuraavassa kuvioissa selviää, kuinka paljon rehuntuotantoon ja pelto-

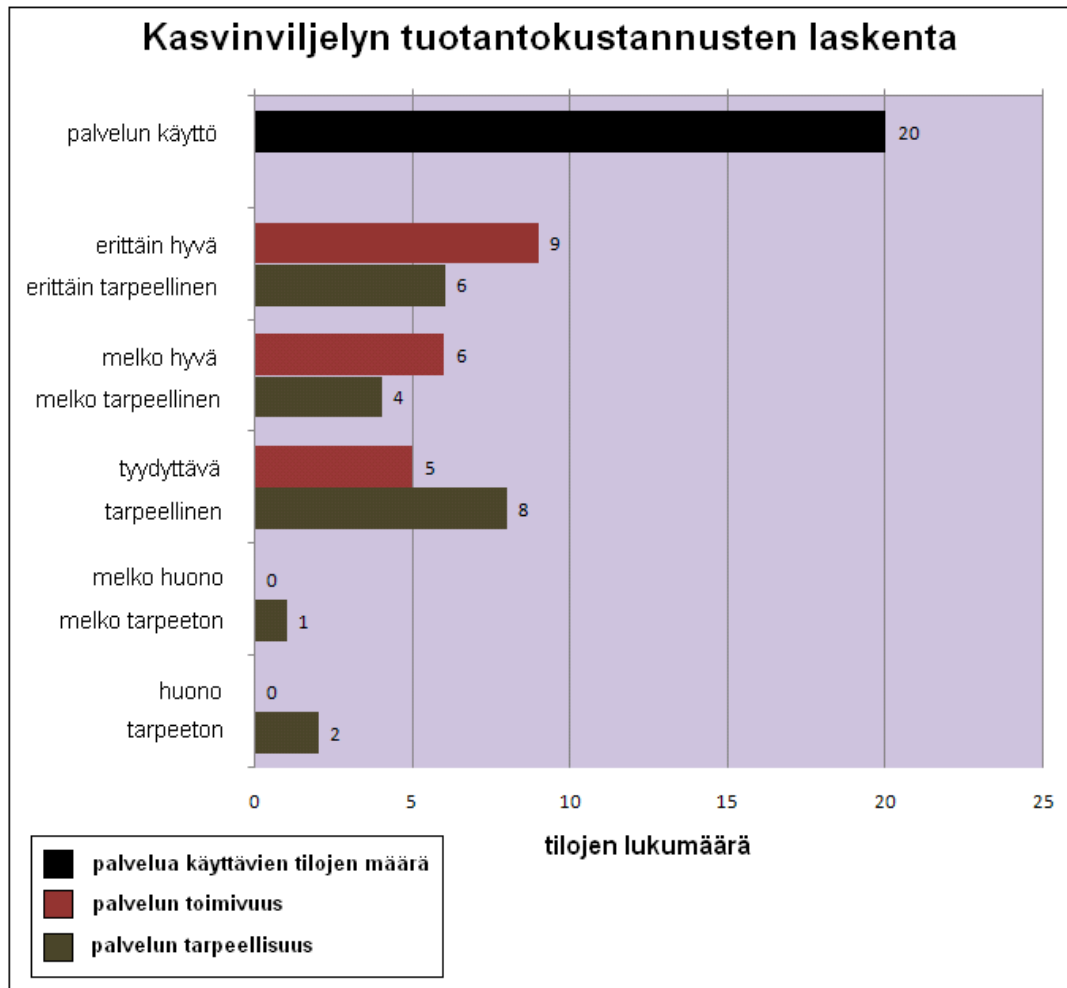
viljelyyn liittyviä palveluita kyselyyn vastanneet tilat käyttävät ja pitävätkö he palveluita tarpeellisina ja toimivina.

Ympäristötuen perustoimenpiteissä viljelijältä vaaditaan viljelysuunnitelman ja lohko kohtaisten muistiinpanojen tekemistä. Vastanneista tiloista 49 käyttää ProAgrian tarjoamaa viljely- ja lannoitus suunnitelma -palvelua, ja näistä suurin osa piti palvelua erittäin toimivana ja tarpeellisena (kuvio 44). Ainoastaan yksi tila arvioi palvelun tarpeettomaksi ja huonosti toimivaksi. Puolelle tiloista suunnitelmat tekee joku muu, tai sitten tila tekee sen itse. Viljelysuunnitelmi- en tekemiseen on nykyisin tarjolla eri ohjelmavaihtoehtoja, mutta ProAgrian neuvojat käyttävät suunnittelussa Wisu-ohjelmaa.

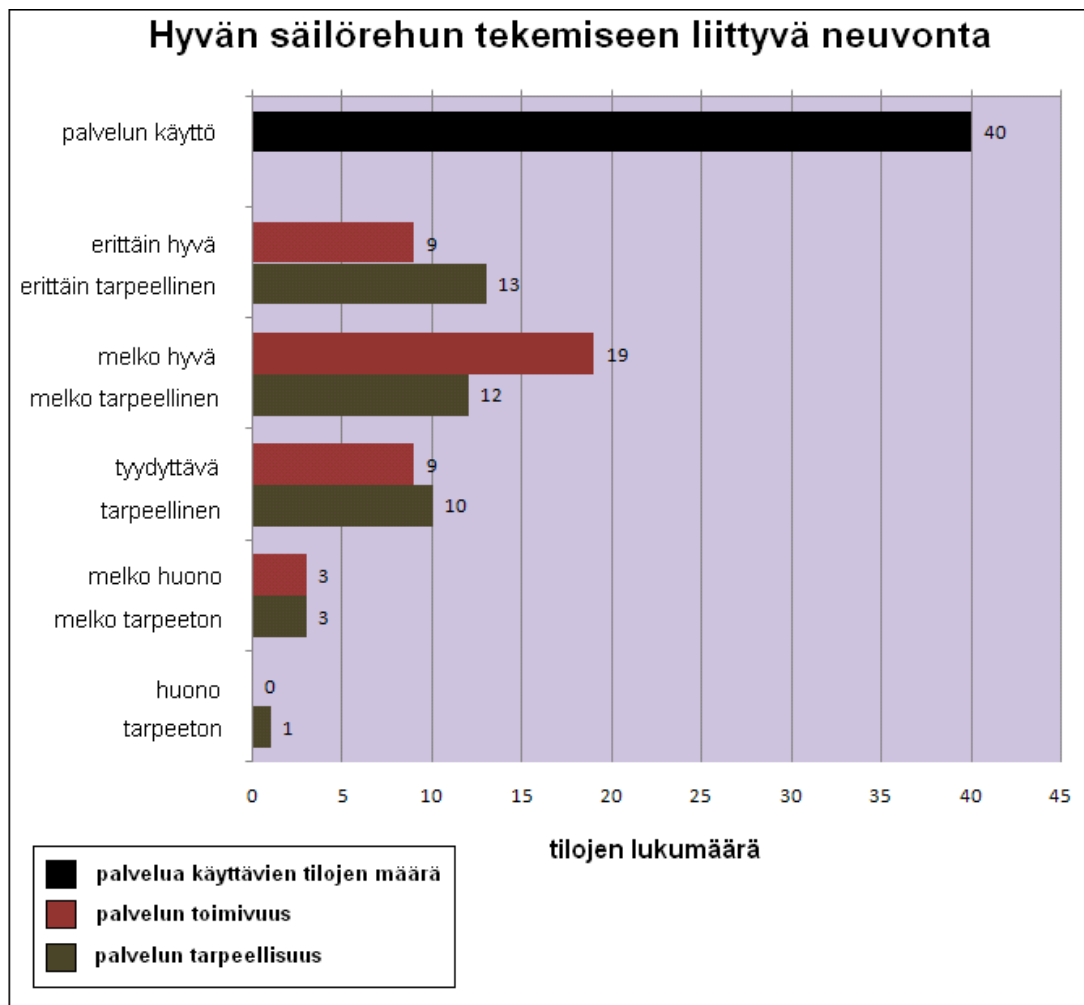
Kuvio 44. Viljely- ja lannoitus suunnitelma.

Kasvinviljelyn tuotantokustannusten laskentapalvelua käytti 20 tilaa (kuvio 45). Palvelun toimivuuteen oltiin tyytyväisiä, sillä melko huonoja tai huonoja arvosanoja ei annettu lainkaan. Vaikka palvelua käyttävien tilojen määrä on melko pieni, on se kyseisille tiloille tarpeellinen. Kasvinviljelyn tuotantokustannusten laskenta helpottaa tilan johtamista ja suunnittelua.

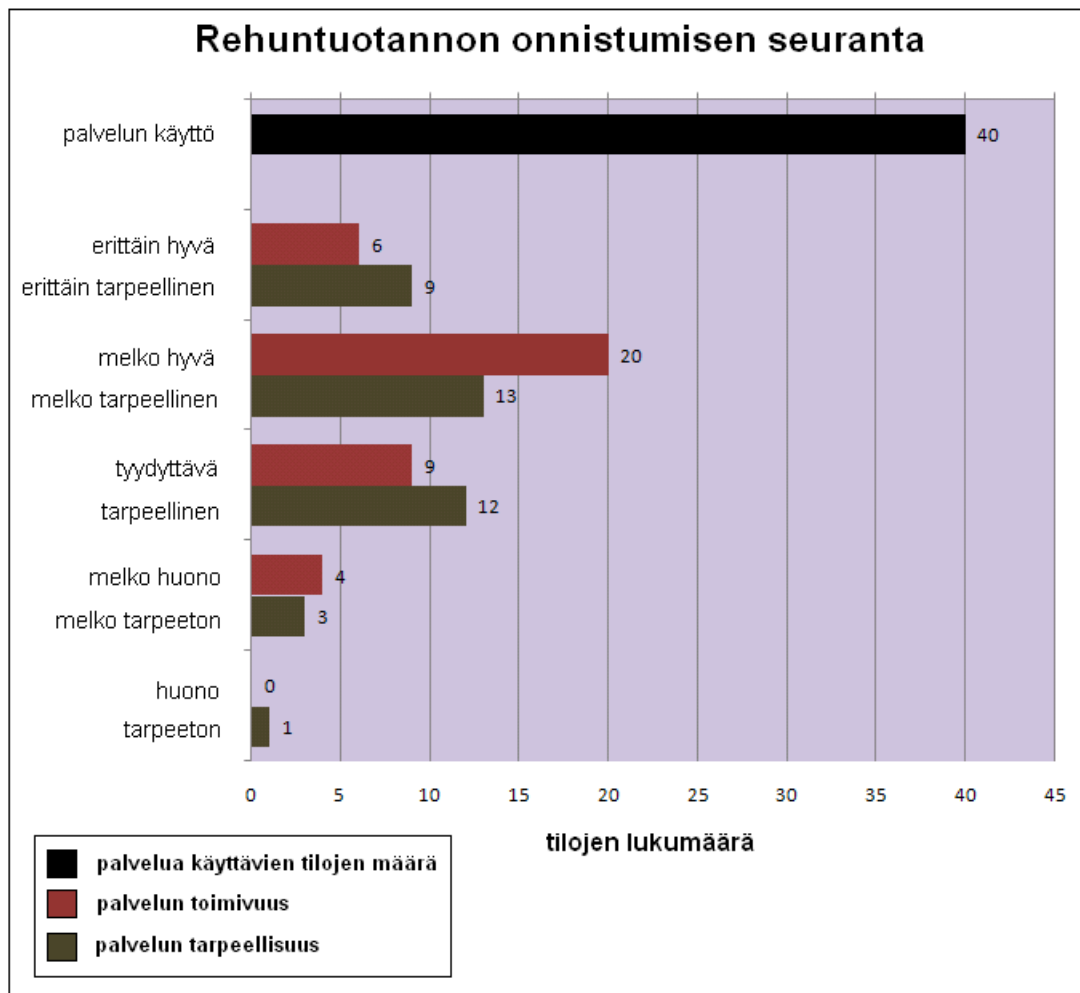
Kuvio 45. Kasvinviljelyn tuotantokustannusten laskenta.

Hyvän säilörehun tekemiseen liittyvää neuvontaa käytti 40 tilaa (kuvio 46). Palvelu arvioitiin pääosin melko hyväksi, ja se koettiin myös tarpeelliseksi. Hyvän säilörehun tekeminen on todella tärkeää. Laadukkaalla säilörehulla voi säästää täydennysrehuissa, mikä näkyy parempana taloudellisena tuloksena.

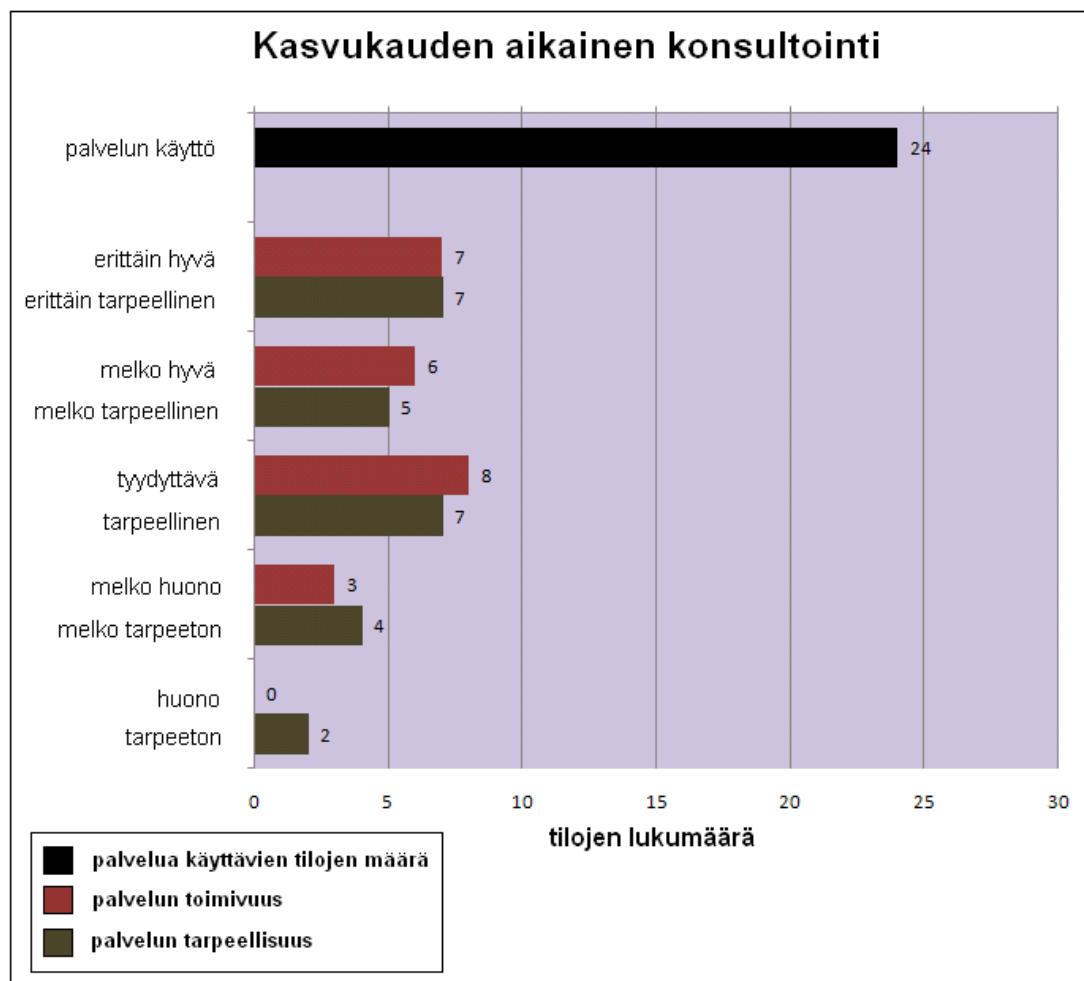
Kuvio 46. Hyvän säilörehun tekemiseen liittyvä neuvonta.

Vastanneista tiloista 40 käytti rehuntuotannon onnistumisen seurantapalvelua (kuvio 47). Puolet vastaajista koki palvelun toimivuuden melko hyväksi. Erittäin hyvänä palvelua piti kuusi tilaa. 13 tilaa piti palvelua melko tarpeellisena. Vain yksi tila piti palvelua tarpeettomana. Hyvä apuväline rehuntuotannon onnistumisen seurantaan on lohkotietopankki. Lohkotietopankin avulla voi selvittää, mitä asioita tilalla tulisi kehittää ja mitkä asiat ovat kunnossa. Lohkotietopankin avulla on myös helppo selvittää, millaisella tuotantopanosten käytöllä pääsee hyviin satoihin tai millä pääsee parhaaseen taloudelliseen tulokseen.

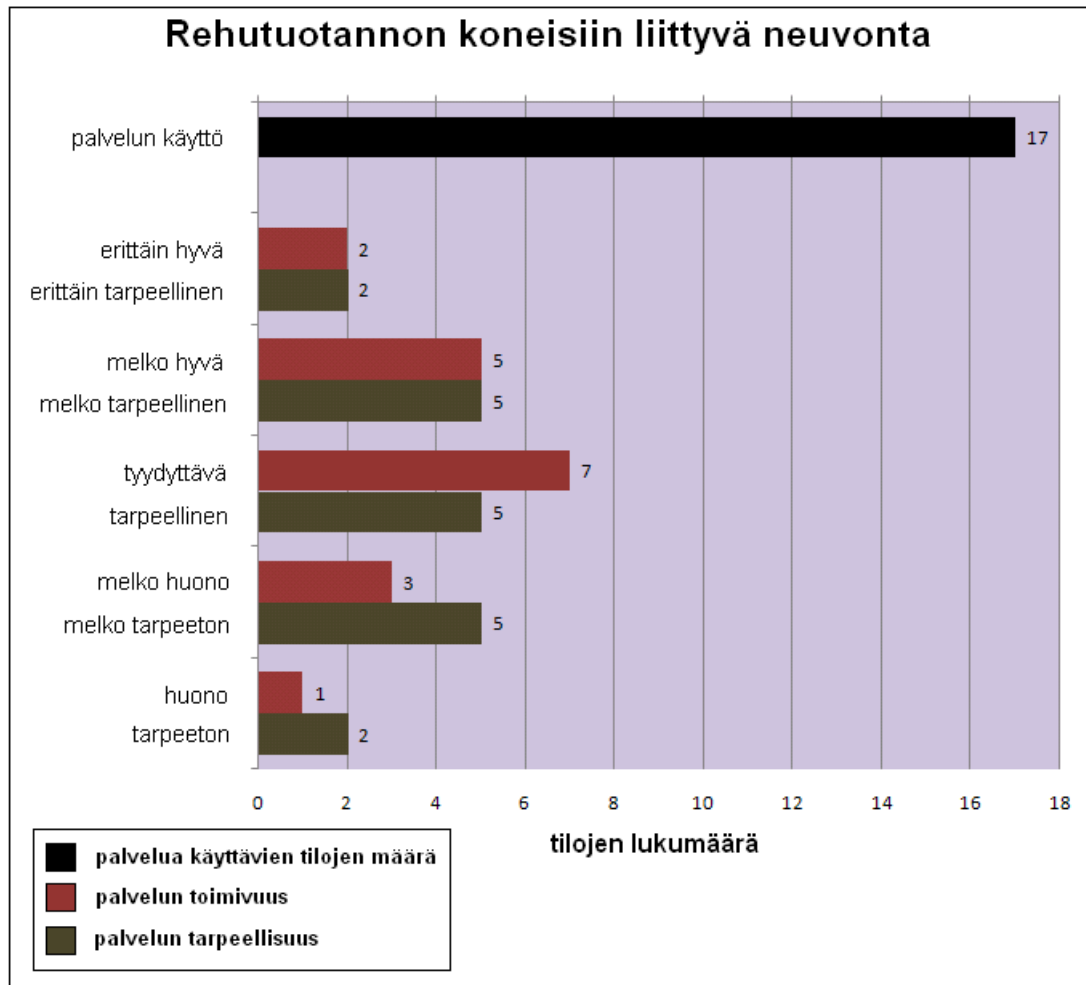
Kuvio 47. Rehuntuotannon onnistumisen seuranta.

Kasvukauden aikaista konsultointia käytti 24 tilaa (kuvio 48). Seitsemän tilaa piti palvelun toimivuutta erittäin hyvänä ja erittäin tarpeellisena. Kasvukauden aikaista konsultointia käyttävät tilat pitivät palvelua yleensä ottaen tarpeellisena ja toimivuutta hyvänä. Kasvukauden aikana tiloilla riittää kiirettä. Joskus voi olla tarvetta kääntyä asiantuntijan puoleen, jos eteen tulee sellaisia asioita, joihin tarvitsee neuvontaa.

Kuvio 48. Kasvukauden aikainen konsultointi.

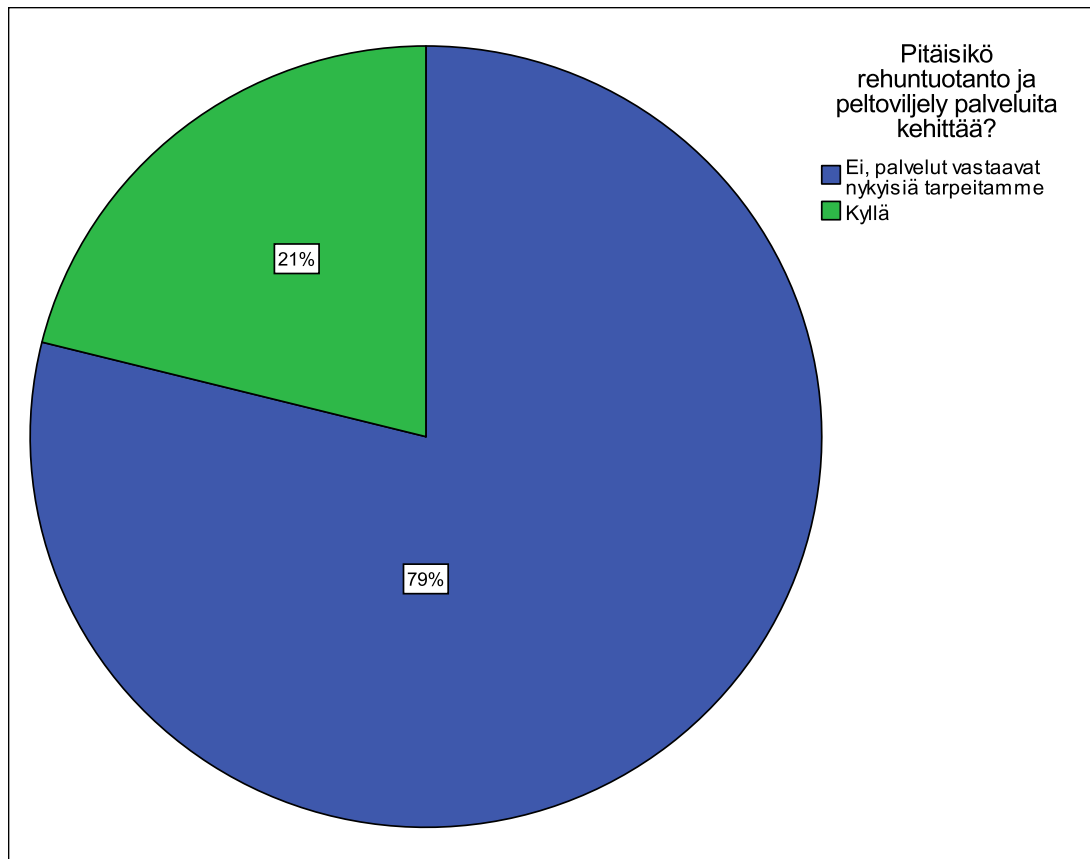
Rehutuotannon koneisiin liittyvää neuvontaa käytti 17 tilaa (kuvio 49). Palvelun käyttö oli siis melko vähäistä. Palvelun tarpeellisuudesta oltiin tasaisesti montaa meiltä. Osa piti palvelua erittäin tarpeellisena, osa tarpeettomana. Todennäköisesti osa vastaajista ei tiedä, että ProAgrialla on olemassa rehutuotannon koneisiin liittyvää neuvontaa.

Kuvio 49. Rehutuotannon koneisiin liittyvä neuvonta.

Tiloista 79 prosenttia kokee, että rehuntuotanto- ja peltoviljelypalvelut vastaavat tilojen nykyistä tarvetta (kuvio 50). Reilu viidesosa on sitä mieltä, että palveluita pitäisi kehittää. Vastauksissa oli huomattavissa, että ProAgrian rehuntuotanto- ja peltoviljelypalveluista ei tiedetty tarpeeksi. Tiedottamista kaivattaisiin siis lisää. Lisäkysymyksenä kysimme kehittämisehdotuksia tämän osion palveluille. Nurmipuolen koulutuksiin toivottiin lisää tietoa eri nur-

milajikkeista ja niiden ominaisuuksista. Lisäksi Wisu- ja Webwisu-ohjelmien käyttöön kaivattiin opastusta.

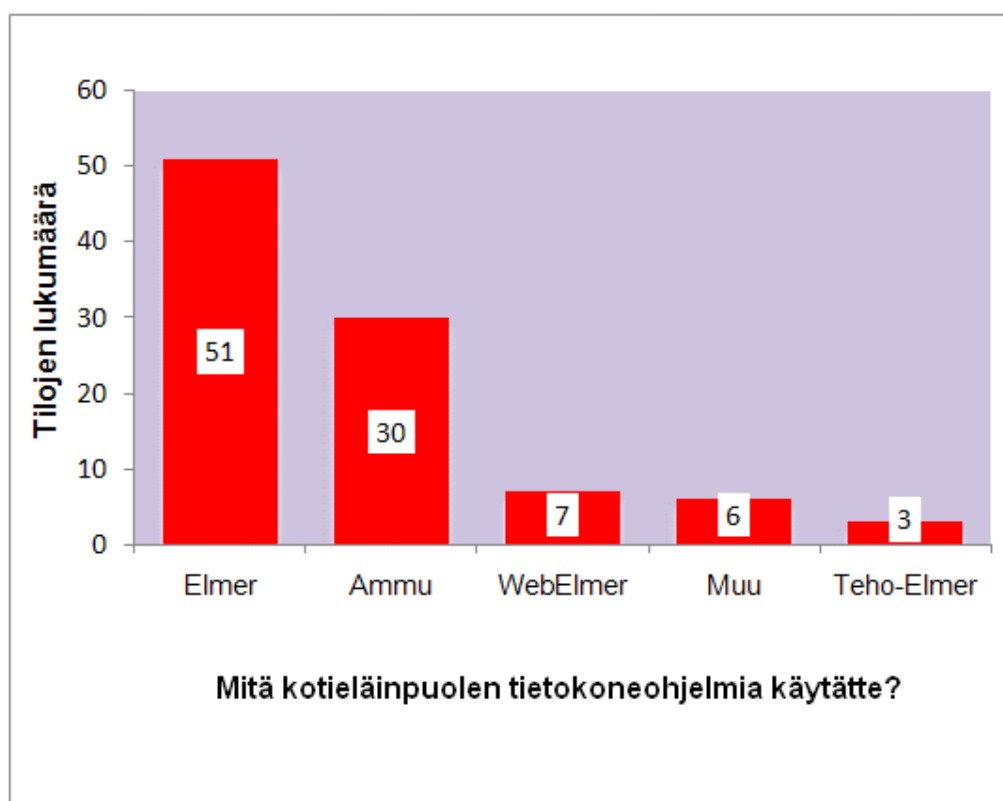
Kuvio 50. Rehuntuotanto- ja peltoviljelypalveluiden kehitystarve.

4.7 Yleisiä kysymyksiä

Yleisissä kysymyksissä kysimme maitotilaneuvojiin ja tilan tietokoneella työskentelyyn liittyviä asioita. Voisi kuvitella, että nykyään Internet-yhteydet ovat hyvät joka puolella, mutta jotkut tilat sijaitsevat edelleen katvealueilla tai valokuidun ulottumattomissa, jolloin tietojen lähettäminen nautarekisteriin ei onnistu Internetin kautta.

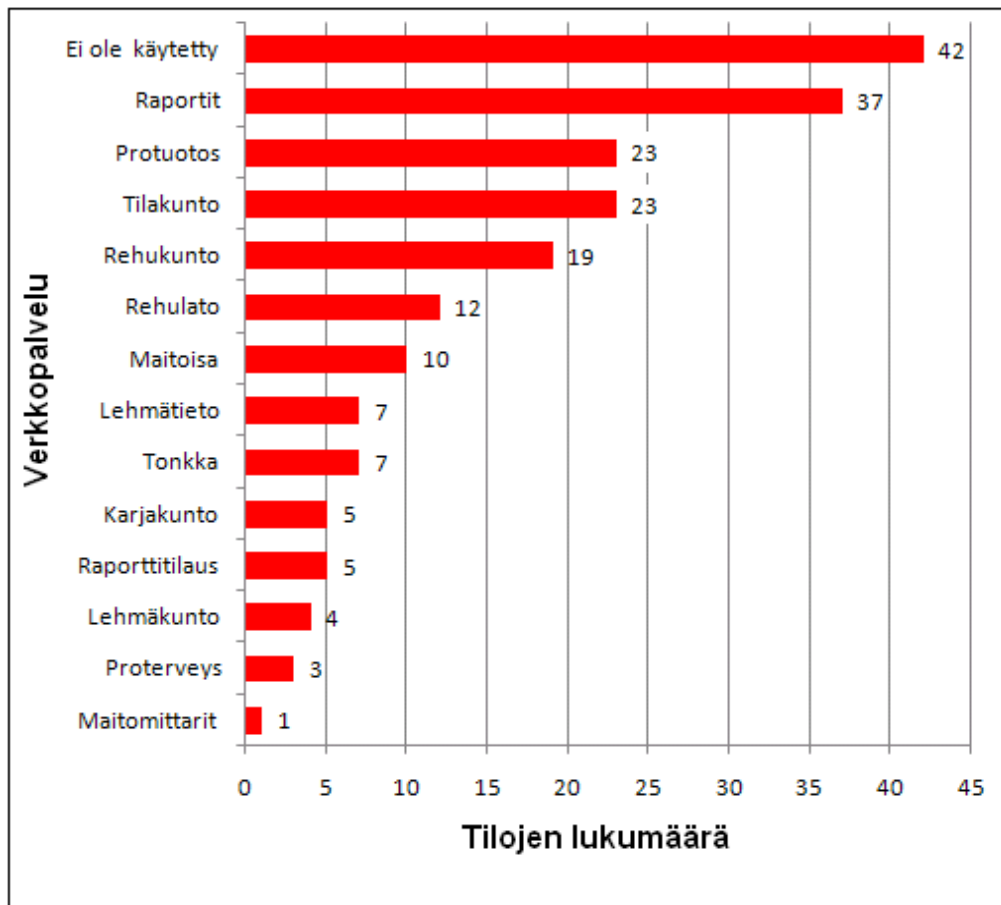
Kotieläinpuolen suosituin tietokoneohjelma oli kyselyn mukaan Elmer ja Ammu (kuvio 51). Kyselyn tiloista 51 tilalla oli käytössä Elmer, ja Ammua käyttää 30 tilaa. Elmer on monipuolinen ohjelma, jolla onnistuu perusilmoitusten te-

keminen. Elmerillä pystyy hyödyntämään myös nautarekisterin tietoja. Ammu on Elmeriä monipuolisempi. Ammu-ohjelmaa käyttävät viljelijöiden lisäksi myös ProAgrian neuvojat. Teho-Elmer oli käytössä kolmella tilalla. Teho-Elmer on perus-Elmeriä monipuolisempi mutta ei kuitenkaan niin monipuolinen kuin Ammu. WebElmer on Internet-pohjainen ohjelma, josta on pyritty tekemään helppokäyttöinen ja nopea. WebElmerillä voi tehdä eläinilmoitukset ja tilata korva- ja korvausmerkkejä. Jokin muu ohjelma oli käytössä kuudella tilalla.

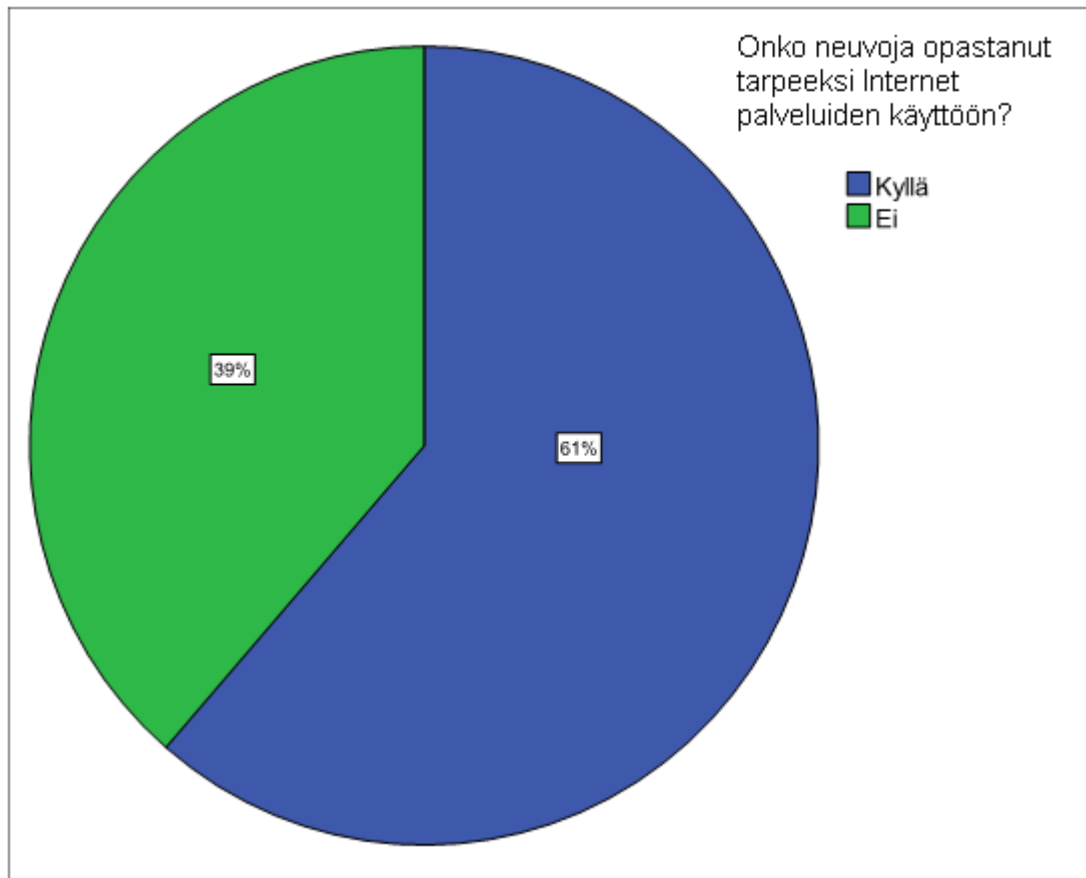
Kuvio 51. Mitä kotieläinpuolen tietokoneohjelmia käytätte?

Seuraavassa kysymyksessä pyydettiin valitsemaan tilojen mielestä neljä hyödyllisintä verkkopalvelua (kuvio 52). Verkkopalveluista Raportit-palvelu oli 37 tilan mielestä hyödyllisin. Seuraavaksi hyödyllisimpinä tilat pitivät Pro-Tuotos-, Tilakunto- ja Rehukunto palveluita. Vastauksissa yllätti se, että verkkopalveluita ei ole käyttänyt laisinkaan 42 tilaa. Kysymys kuuluukin, johtuuko tämä siitä, ettei verkkopalveluiden käyttömahdollisuuksista tiedetä, vai eikö tilallisilla ole tarvetta käyttää kyseisiä palveluita?

Kuvio 52. Verkkopalvelujen arviointi.

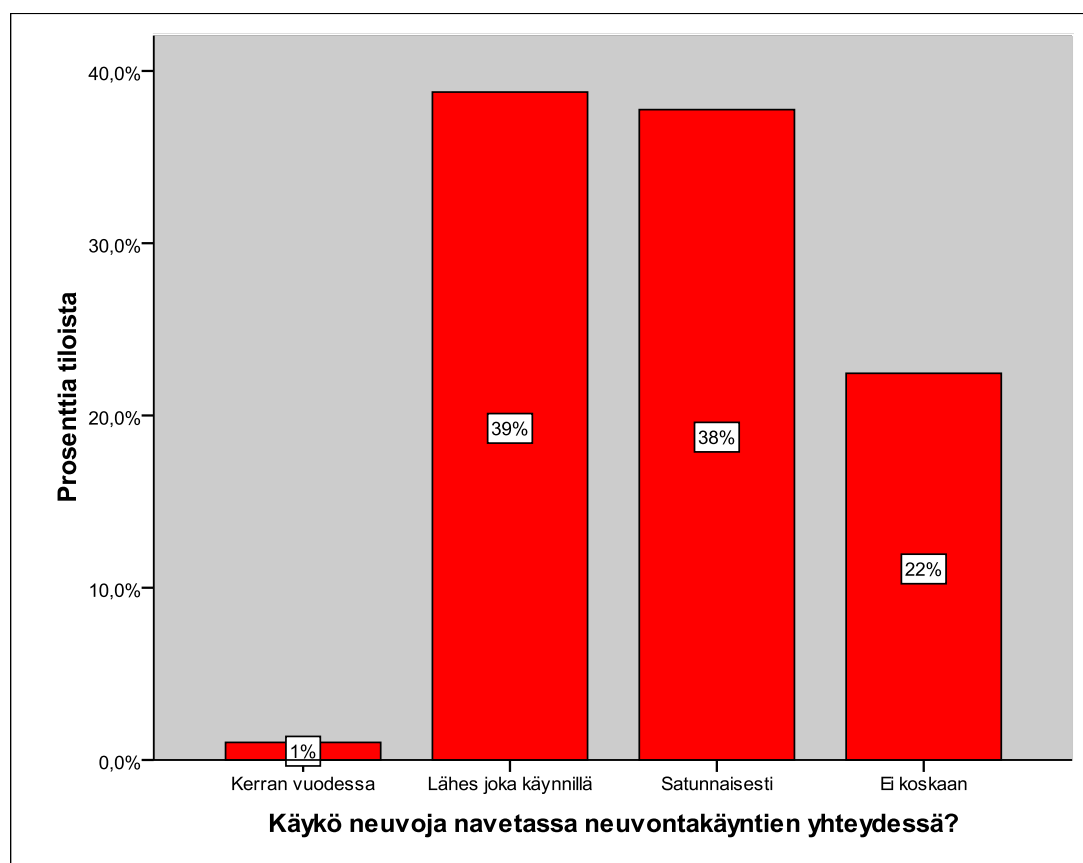
Jos tarkkaillaan kuviota 52, voisi ajatella, ettei palveluista tiedetä tarpeeksi tai niitä ei osata käyttää. Peräti 39 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että maitotilaneuvoja ei opasta tarpeeksi Internet-palveluiden käytössä (kuvio 53). Tiloilla olisikin hyvä käydä neuvojan läpi Internet-palveluiden käyttötarve ja opastaa tiloja, jotka haluavat opastusta asiassa. Verkkopalveluiden kautta tila pystyy helposti katsomaan esimerkiksi viimeisimpiä tuotostietoja raporteista. Moni tila katsookin raportteja pelkästään verkkopalveluiden kautta eikä ole tilannut niitä enää paperiversiona.

Kuvio 53. Onko neuvoja opastanut tarpeeksi Internet-palveluiden käyttöön?

Vastanneista tiloista 22 prosentilla neuvoja ei käy navetassa ollenkaan neuvontakäynnillä (kuvio 54). Luku on mielestämme huolestuttavan suuri. Navetassa pitäisi käydä ja ennen kaikkea nähdä eläimet, jotta pystyy tekemään niille ruokintasuunnitelman. Mistä muuten voi tietää, kuinka paljon eläimet tarvitsevat esimerkiksi energiaa, ellei niitä näe? Kun karjanomistaja näkee eläimensä joka päivä, ei hän välttämättä huomaa eläimissä tapahtuvia muutoksia vaikkapa lihavuuden osalta. Voi olla, että asia huomataan vasta silloin, kun se on jo tapahtunut. Näin voi käydä myös olosuhteita koskevissa asioissa. Navetalla saattaa olla esimerkiksi jonkinlainen olosuhdeongelma, jota itse tilallinen ei välttämättä huomaa vaikka haluaisikin. Puhutaan siis eräänlaisesta "tilasokeudesta". Tällaisen välttämiseksi olisikin hyvä, että joku ulkopuolinen arvioisi silloin tällöin eläimiä ja olosuhteita.

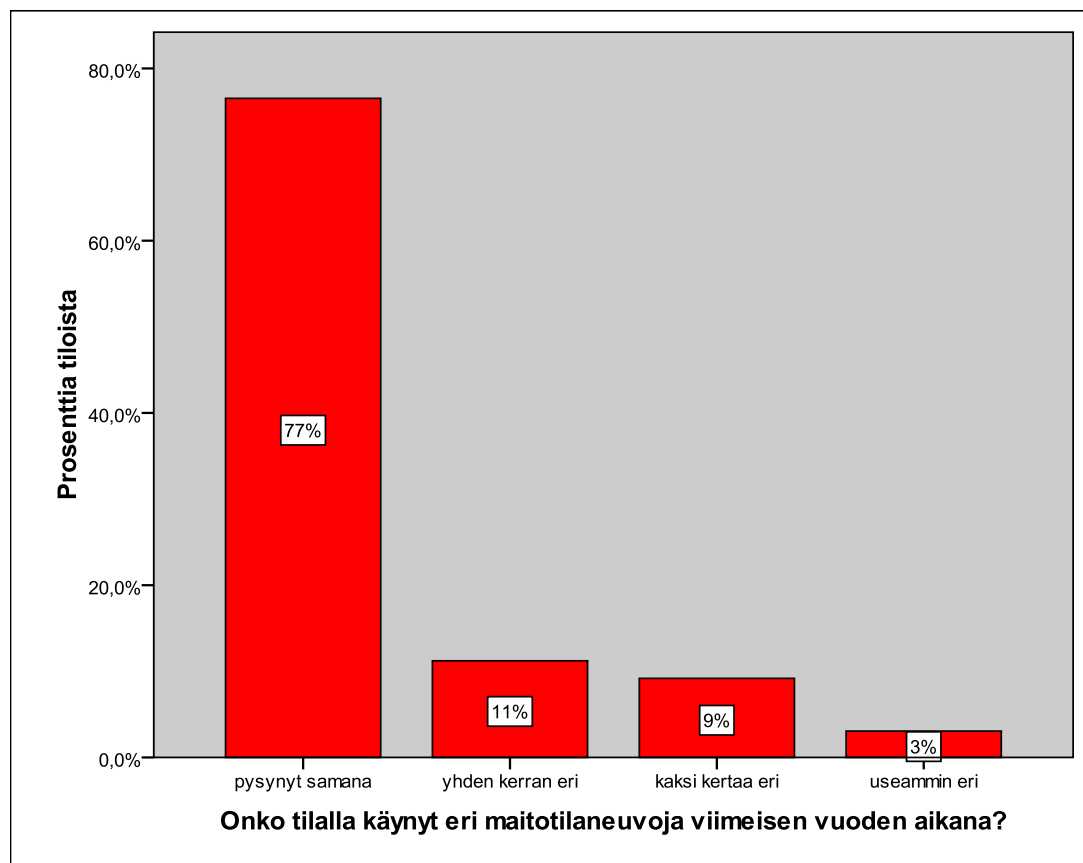
Syy siihen, miksi neuvoja ei käy neuvontakäyntien yhteydessä navetassa voi, johtua myös siitä, ettei tilan väki halua neuvojaa navettaan. Tämä on kuitenkin melko harvinaista. *Ei koskaan*-vastanneiden osuus onkin niin suuri, että syy navetassa käymättömyyteen on myös neuvojissa. Toiset neuvojat käyvät navetassa joka kerta, kun taas toiset eivät välttämättä mene sinne ellei tilan väki pyydä. Ja kokemusta on, ettei tilan väki välttämättä tajua erikseen pyytää neuvojaa navettaan. Navetassa käymättömyyden syy voi olla myös esimerkiksi se, että neuvojan tilalla on sijainen, tai se, että neuvoja vaihtuu. Joillekin tiloille navettakäynti on luottamuksellinen, jolloin ”uusia tulokkaita” ei heti toivotakaan navettaan.

Kuvio 54. Käykö neuvoja navetassa neuvontakäyntien yhteydessä?

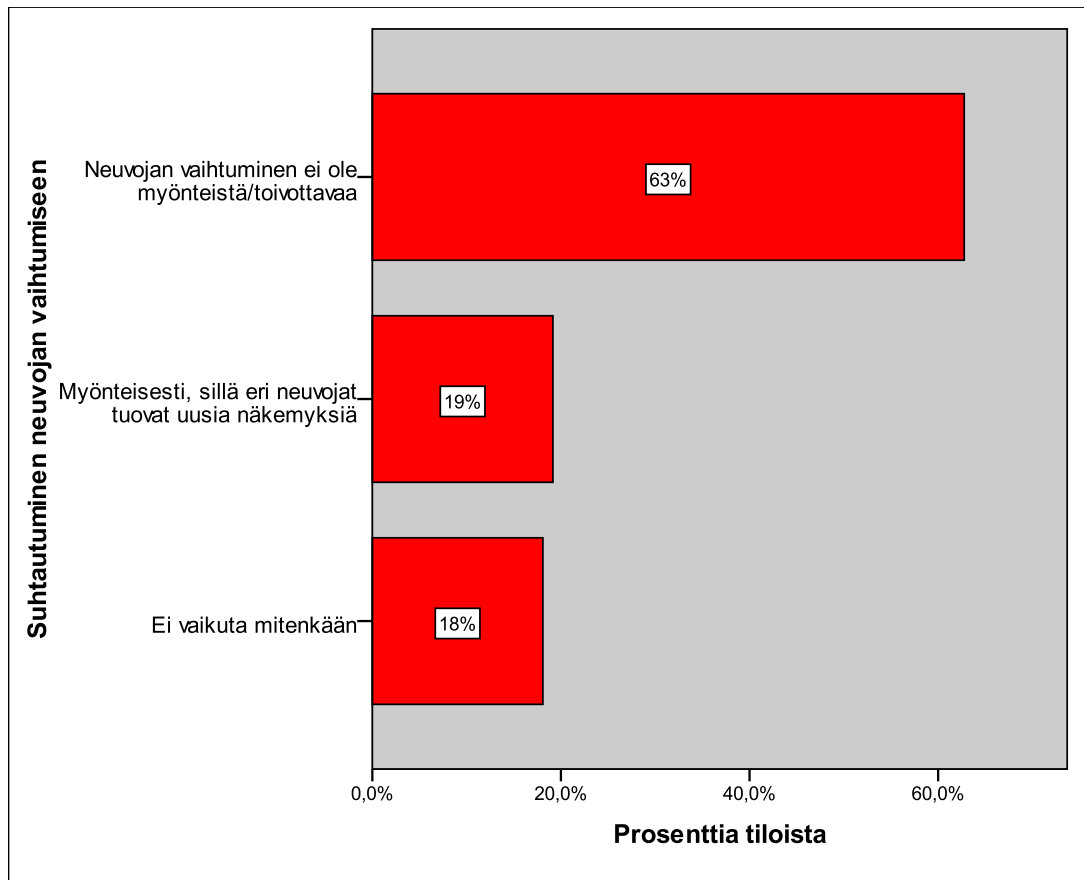
Maitotilaneuvojan vaihtuminen on melko harvinaista, sillä kysymykseen vastanneista tiloista 77 prosentilla on käynyt sama maitotilaneuvoja viimeisen vuoden aikana (kuvio 55). Tiloista 11 prosentilla on käynyt yhden kerran eri maitotilaneuvoja ja yhdeksällä prosentilla kaksi kertaa eri. Vapaa sana -

osiossa monet tilat olivat esittäneet kiitokset omalla tilalla käyvälle tutulle neuvojalle. Monissa kommenteissa myös toivottiin, että tuttu ja turvallinen neuvoja ei vaihtuisi uuteen.

Kuvio 55. Onko tilalla käynyt eri maitotilaneuvoja viimeisen vuoden aikana?

Suurin osa (63 %) vastaajista (kuvio 56) ei pitänyt neuvojan vaihtumista toivottavana, mikä ei ollut yllätys, kun vertaa lukua edelliseen kysymykseen (kuvio 55) ja kommentteihin. Voisi olettaa, että näillä tiloilla ollaan hyvin tyytyväisiä tilalla käyvään neuvojaan. Tuttu neuvoja tuntee tilan paremmin ja tutun neuvojan kanssa on mukavaa pohtia tilan tapahtumia. Vastaajista 19 prosenttia piti neuvojan vaihtumista myönteisenä, koska eri neuvot tuovat uusia näkemyksiä asioihin. 18 prosentille neuvojan vaihtuminen ei vaikuta mitenkään. Positiivista oli, että yksikään vastaaja ei ollut valinnut vaihtoehtoa *haluaisin tilallani käyvän eri maitotilaneuvojan kuin joka nyt käy*, mikä oli siis yhtenä vastausvaihtoehtona. Tämän perusteella voisikin ajatella, että maitotilaneuvonnan asiakkaat ovat tyytyväisiä heillä käyviin neuvojiin.

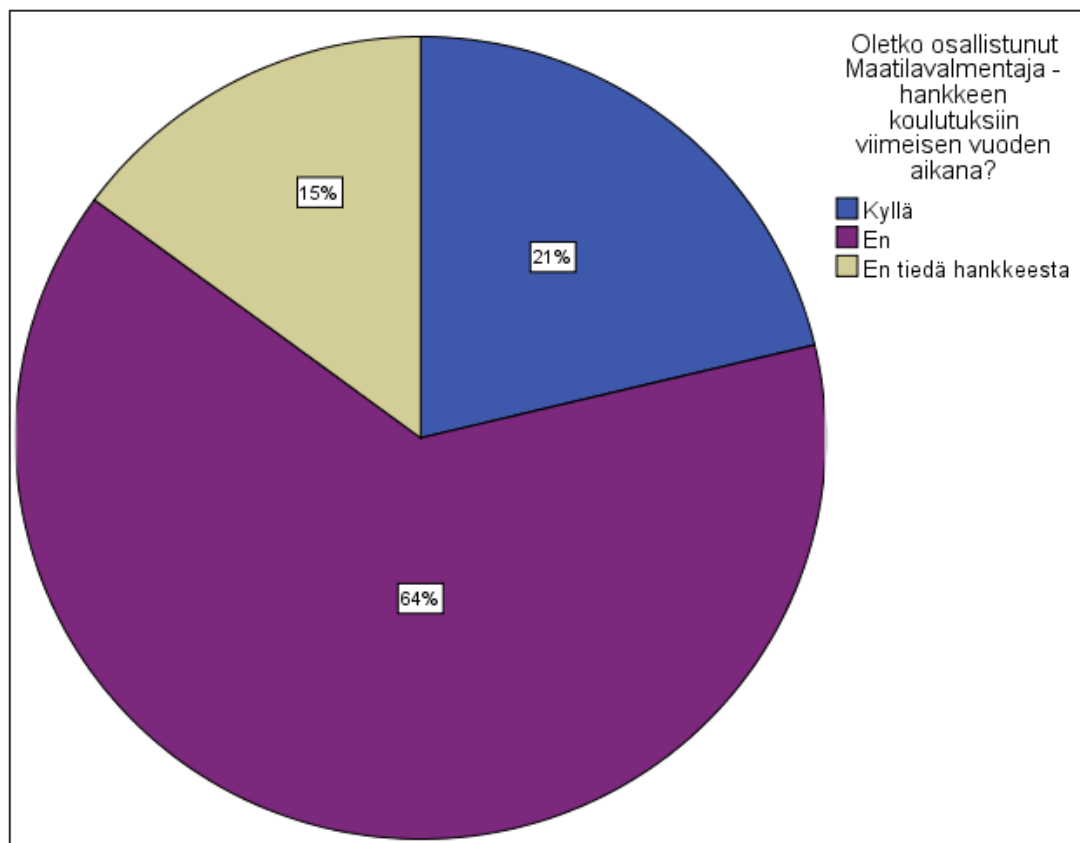

Kuvio 56. Miten suhtaudutte maitotilaneuvojan vaihtumiseen?

4.8 Hankekoulutuskysymykset

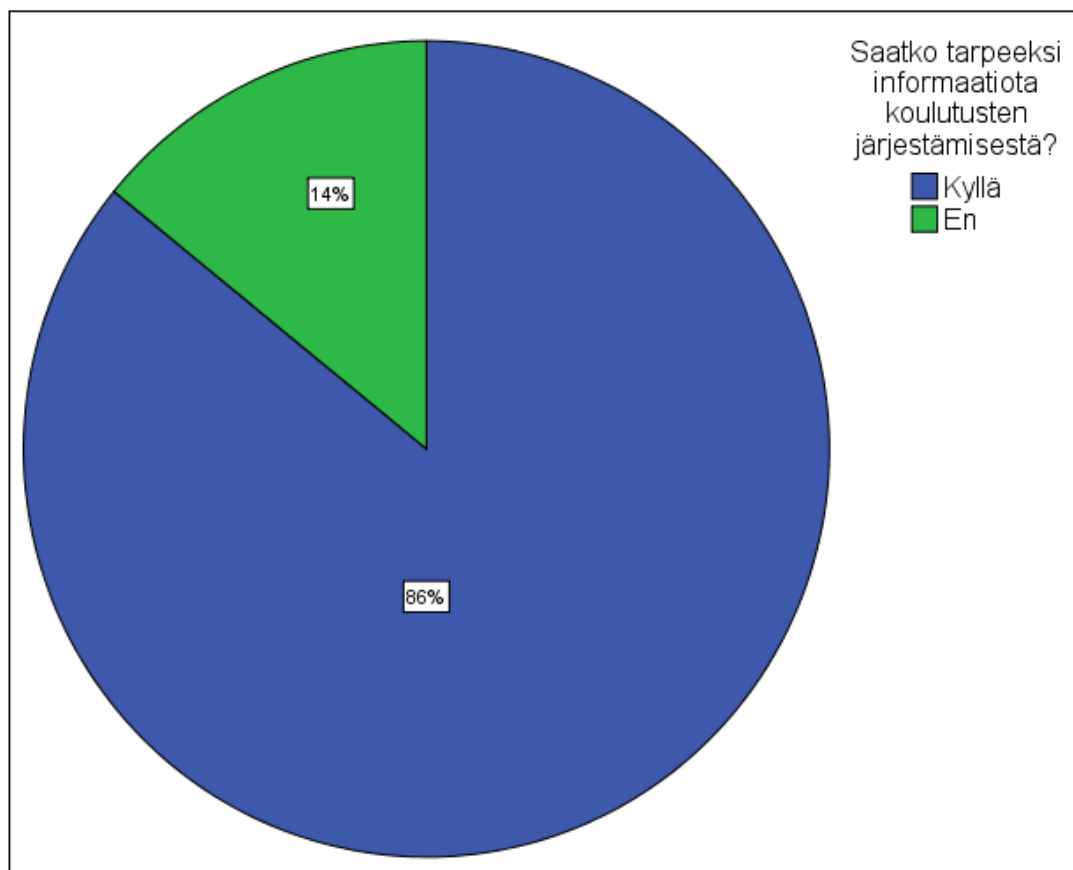
Tässä osiossa kysimme ProAgrian järjestämiin koulutuksiin liittyviä kysymyksiä. Vapaa sana -osiossa oli kommentoitu paljon koulutuksiin liittyviä asioita ja annettu palautetta niiden sisällöstä.

Ensimmäisenä kysymyksenä tässä osiossa kysyimme tilojen osallistumista koulutuksiin. Vastaajista vain 21 % on osallistunut Maatilavalmentaja-hankkeen koulutuksiin (kuvio 57). Maatilavalmentaja-hanke on ProAgrian järjestämä. Hankkeessa on perusmaatalouden eri tuotantosuunnille koulutusjaksoja, joita toteutetaan teemapäivinä, pienryhmätilaisuuksina ja retkinä. ProAgrian asiantuntijat toimivat pienryhmien vetäjinä. Myös ulkopuolisia asiantuntijoita on mukana. Hanketta rahoittavat maakunnan kaikki kunnat, sekä EU:n maaseudun kehittämisen maatalousrahasto.

Kuvio 57. Oletko osallistunut Maatilavalmentaja-hankkeen koulutuksiin?

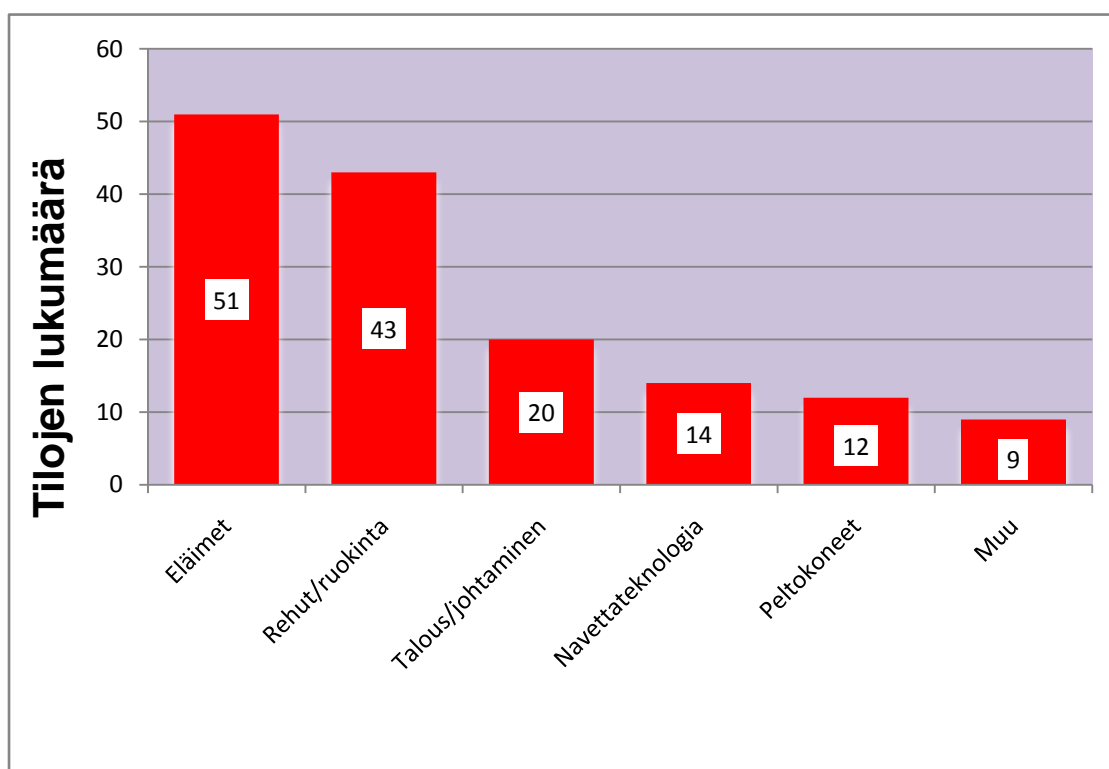
Vastaajista 86 % saa tarpeeksi informaatiota koulutusten järjestämisestä (kuvio 58). Loput 14 % on asiasta eri mieltä, mikä oli havaittavissa jo edellisessä kysymyksessä. Siinä 15 % kertoi, ettei tiedä hankekoulutuksista. Koulutuksista tiedotetaan yrittäjiä tuottajakirjeellä, sähköpostitse ja Sato-asiakaslehdellä. Tietoa koulutuksista saa lisäksi neuvojilta ja ProAgrian nettisivuilta. Tiloja, jotka eivät saa tarpeeksi tietoa koulutuksista, oli yllättävänkin paljon. Tätä voi vain ihmetellä, sillä koulutuksista infotaan niin laajasti. Vaikka tila ei käyttäisi Internetiä, pitäisi viimeistään tuottajakirjeen tavoittaa jokaisen tilan.

Kuvio 58. Saatko tarpeeksi informaatiota koulutusten järjestämisestä?

Selvitimme, millaiset aiheet koulutuksissa kiinnostavat tiloja. Kysymykseen sai valita useammankin vaihtoehdon. Hankekoulutuksien kiinnostavimmat aiheet olivat eläimet ja rehut/ruokinta (kuvio 59). Taloudesta/johtamisesta oli kiinnostunut 20 tilaa. Loput kolme vaihtoehtoa keräsivät hyvin tasaväkisesti

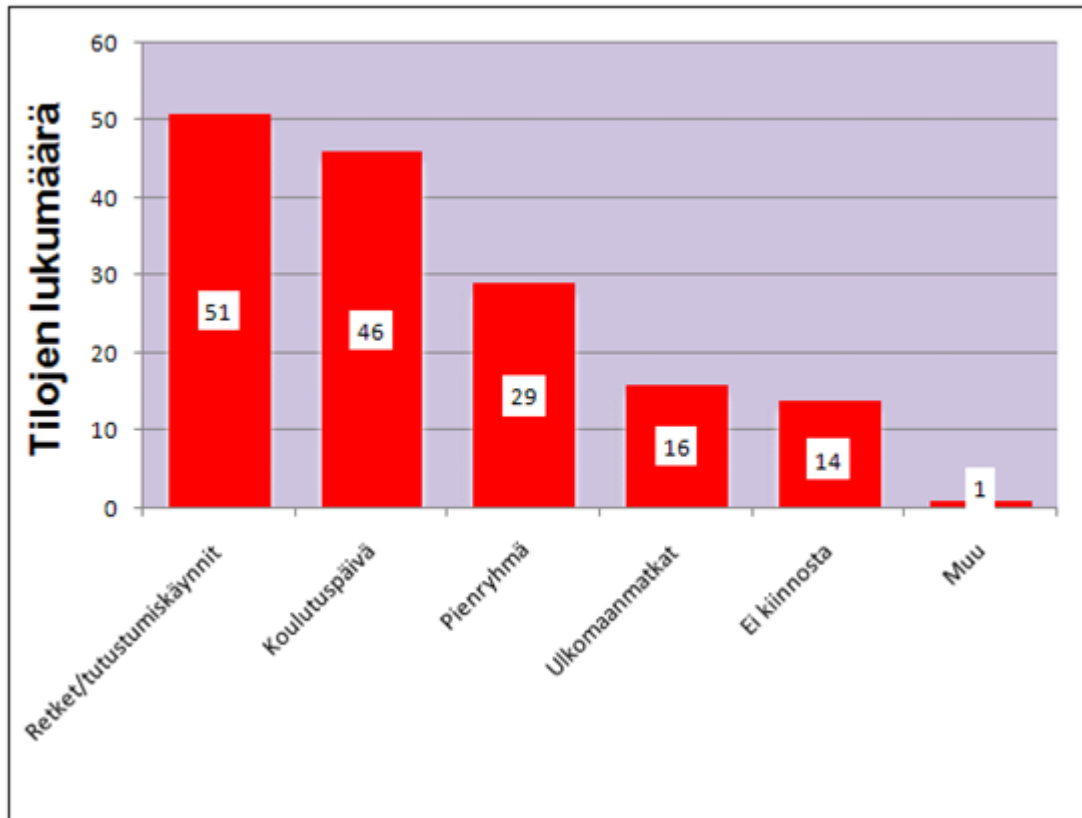
kiinnostusta. Hankekoulutustarjonta on hyvä pitää laajana, jotta kaikille olisi tarjottavaa. Kuten vastauksista huomaa, kaikki koulutustyytit saivat kannatusta. Kohtaan *Muu, mikä?* vastanneet olivat kiinnostuneet seuraavista hankekoulutuksista: työssä jaksaminen, eläinten ja hoitajien terveystuennot, lomailu, hyvinvointi, jaksaminen ja masennus. Vastaajilla olisi siis selvästi halua osallistua työssä jaksamiseen liittyviin koulutuksiin.

Kuvio 59. Minkä aiheen hankekoulutus kiinnostaa?

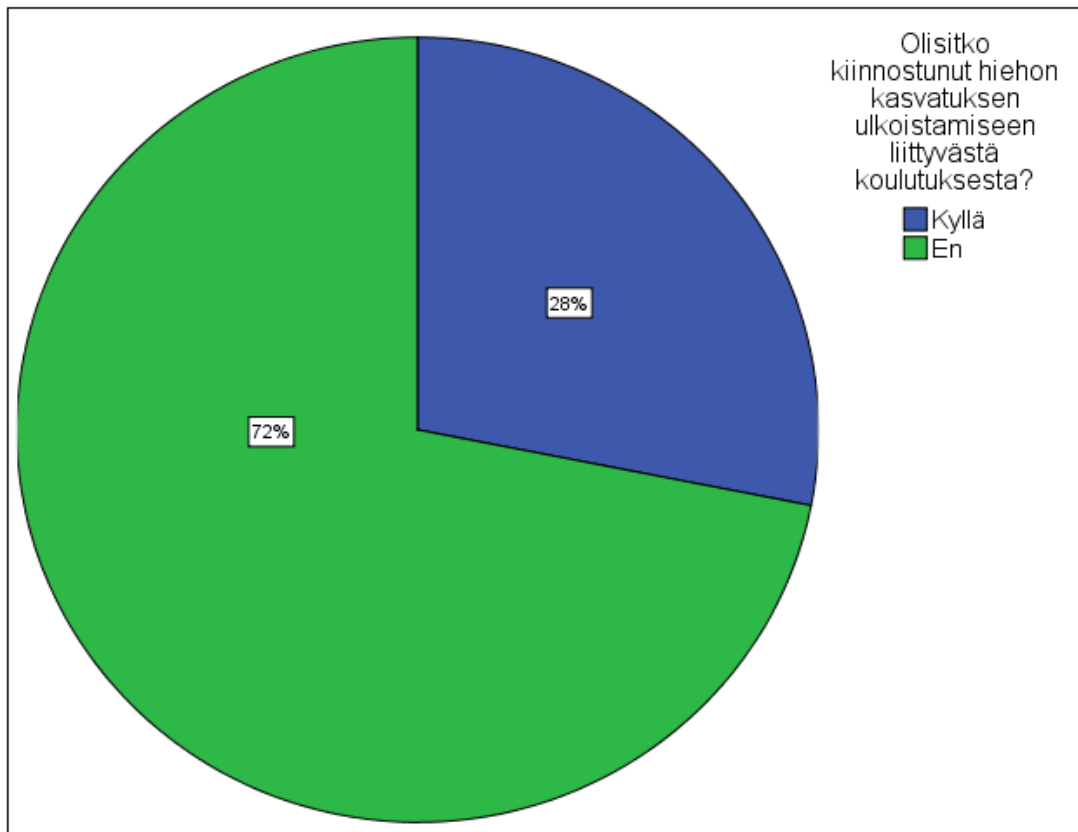
Halusimme myös selvittää, minkä tyyppiset koulutusmuodot kiinnostavat maatalollisia. Tähänkin kysymykseen sai valita useamman vaihtoehdon. Kyselyn mukaan suosituimpia hankekoulutuksia ovat retket/tutustumiskäynnit sekä koulutuspäivät (kuvio 60). Pienryhmätoiminnasta oli kiinnostunut 29 tilaa ja ulkomaanmatkoista 16 tilaa. 14 tilaa ei kiinnosta hankekoulutus. Kohtaan *Muu* vastannut tila oli kiinnostunut kolme päivää kestävästä koulutuspäivästä kylpylässä. Vaikka 64 prosenttia vastaajista ei ollut osallistunut viimeisen vuoden aikana Maatilavalmentaja-hankkeen koulutuksiin (kuvio 53), saa yllä olevasta kuviosta sellaisen käsityksen, että kiinnostusta kuitenkin olisi. Syyt

osallistumattomuuteen voivat tiloilla olla esimerkiksi henkilökohtaiset syyt, perhe tai ajan puute.

Kuvio 60. Millaiseen hankekoulutukseen haluat osallistua?

Hiehon kasvatuksen ulkoistaminen on ajankohtainen aihe. Tästä syystä halusimme tietää, kiinnostaisiko kyseinen aihe tilallisia. 28 % vastaajista oli kyselyn mukaan kiinnostunut aiheesta (kuvio 61). Lypsykarjatiloiilla hiehot kasvatetaan usein samassa tuotantorakennuksessa lypsyylehmien kanssa. Hiehon kasvatuksen ulkoistaminen vapauttaa tilaa ja työpanosta. Vapautuneita resursseja voi käyttää suuremman lehmämäärän hoitamiseen. Tuotantoa on mahdollista laajentaa olemassa olevalla tuotantorakennuksella muuttamalla hiehopaikat lehmäpaikoiksi. (Kauppinen ym. 2010.)

Kuvio 61. Olisitko kiinnostunut hiehon kasvatuksen ulkoistamiseen liittyvästä koulutuksesta?

4.9 Vapaa sana -osion vastausten analysointi

Useassa lomakkeessa pidettiin ProAgrian palveluita liian kalliina, eivätkä jotkut tilat koe saavansa neuvontakäynneiltä rahoilleen vastinetta tarpeeksi. Jossain lomakkeessa ehdotettiin neuvojen ”kierrättämistä”, sillä vaihtuvat neuvojat voisivat tuoda uusia näkemyksiä asioihin. Toisaalta monet eivät halunneet neuvojan vaihtuvan missään nimessä. Useat kiittelivät omalla tilalla käyvää neuvojaa ja totesivat heidän olevan kiinnostuneita ja motivoituneita töihinsä.

Useissa vastauksissa oli havaittavissa yleistä turhautumista tukipolitiikkaan ja EU:n byrokraattiaan. Näissä kommentteissa oli usein yleistä pohdintaa maataloudesta ja sen tilanteesta. Varsinaista palautetta ProAgrialle niissä ei ollut.

Myös koulutukset saivat paljon palautetta. Palautetta oli tullut esimerkiksi koulutuspäivien aloitusajasta. Koulutusten toivottiin alkavan myöhemmin, jotta sivukyliltäkin kerkiäisi koulutuksiin. Aikatauluja on hyvä pohtia etenkin silloin, kun koulutukseen odotetaan saapuvaksi toisiltakin paikkakunnilta väkeä. Tiloilla on kuitenkin suurestikin vaihtelevia aikatauluja, joten on vaikea saada alkamisajat kaikille sopiviksi. Jos aloitusaikoja myöhennetään, saattaa päivä mennä toisesta päästä liian pitkälle. Toisena asiana esiin tuli koulutusten maksaminen. Maksamista paikanpäällä pidettiin vanhanaikaisena ja jopa koulutusta häiritsevänä, kun maksuja on kerätty luentojenkin aikana. Ehdotuksena oli annettu siirtymistä pankkisiirtolappuihin tai laskutukseen. Joissain lapuissa oli annettu palautetta myös koulutusten sisällöstä, jota jotkut pitivät vanhentuneena. Koulutuksista saatu hyöty on kuitenkin hyvin tilakohtaista. Toisen vanha tieto on toiselle uutta. Koulutuksia järjestäessä onkin hyvä pyrkiä siihen, että asioita käsitellään monipuolisesti ja aihealueet ovat ajankohdaisia.

Yhdessä lomakkeessa toivottiin, että ProAgria markkinoisi palveluitaan enemmän. Vastaajan mielestä maitotilaneuvojalla menee niin paljon aikaa normaaleissa töissä, että palveluiden esittelemiselle ei jää tarpeeksi aikaa. Muutamit vastaajat harmittelivat, kun omat tietokoneen käyttötaidot ovat huonot ja palvelut menevät koko ajan enemmän Internetiin. Sähköpostilla lähetettävistä informaatiosta kuitenkin kiiteltiin. Kiitosta tuli myös hyvästä neuvonnasta ja yhteistyöstä.

5 POHDINTA

Kyselyn tarkoituksena oli saada palautetta maitotiloille tarkoitettujen palveluiden toimivuudesta ja tarpeellisuudesta. Vastausprosentiksi saimme 30,5. Olisimme toivoneet enemmän vastauksia. Heikko vastausprosentti oli kuitenkin odotettavissa, sillä kyselyn ajankohta oli vuoden 2010 kevät, tarkalleen ottaen huhti- ja toukokuu. Tällöin tiloilla alkaa olla jo kevätkiireitä, jolloin tällaiset kyselyt jäävät monesti huomioimatta. Mielestämme heikkoon vastausprosenttiin vaikuttaa myös yleensä ottaen kyselyjen paljous, sillä maanviljelijöille tipahtaa tämän tästä erilaisia kyselyitä postilaatikkoon. Olemme itses-tämmekin huomanneet, että paperiversioihin tulee vastattua huonosti. Sen sijaan sähköpostiin tulleisiin kyselyihin olemme osallistuneet melko usein, sillä suora linkki kyselyyn ja muutama klikkaus, ei vie kauaa aikaa. Vaikka kyselyymme pystyi vastaamaan myös Internetin kautta, ei sitä ollut tehnyt kuin vain kaksi tilaa. Moni ei siis lähde naputtelemaan pitkää ja monimutkais-ta nettiosoitetta paperilta koneelle. Olisikin ollut hyvä, jos olisimme lähettä-neet tiloille sähköpostia, jossa olisi ollut suora linkki kyselyyn.

Kyselymme oli melko laaja, ja palveluita käytiin yksityiskohtaisesti läpi. Tämä tehtiin myös siksi, että kysely toimi samalla ikään kuin infopakettina tiloille, ja vastaajat näkisivät, mitä palveluita maitotiloille on tarjolla. Palveluiden esille tuomiseen onkin syytä, sillä todella monissa vastauksissa tuli ilmi, ettei palveluita tunnettu.

Maitotilaneuvonnan palvelut ovat muuttumassa vuoden 2013 aikana, jolloin Satakunnassakin otetaan käyttöön Karjakompassi-palvelukokonaisuus. Karjakompassi yhtenäistää maitotiloille tarjottavia palveluita, joiden toteuttaminen on ollut ennen tätä melko kirjavaa eri ProAgria-keskuksissa. Jotkut tässäkin kyselyssä mukana olevista palveluista jäävät uudistuksen myötä historiaan, kun taas toiset hioutuvat ja muuttuvat.

Satakunnan keskimääräinen lypsylehmien lukumäärä/karja on pienempi kuin valtakunnallisesti. Kyseessä oleva luku kuitenkin kasvaa Satakunnassa sa-

maa vauhtia kuin muuallakin Suomessa, kun tilat laajentavat ja karjakoko kasvaa. Täytyy kuitenkin muistaa, että samaan aikaan on paljon sellaisia tiloja, joilla karjakoko on pienempi eikä laajentamistarvetta ole. Kehittyvän tilan edellytys ei aina välttämättä tarkoita lehmien lisäämistä. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi vanhan navetan modernisoimista ja koneellistamista, jolloin käsillä tehtävä työn määrä vähenee. Monet tilat saattavat myös erikoistua tai monipuolistaa toimintaansa. Laajentaminen on aina tilakohtainen asia, ja sen lähtökohtana on käytössä olevat resurssit. Viime aikoina on tullut luettua uutisista liian usein laajentaneista tiloista, joiden uusi navettaprojekti on päätynyt konkurssiin ennen kuin tuotanto on päässyt edes kunnolla käyntiin. Laajentaminen ei aina olekaan se paras vaihtoehto, jos tilan lähtökohdat eivät ole kunnossa.

Tiloja on laidasta laitaan, ja tämä tuo mielestämme ProAgrialle paljon haastetta. Palveluita tulee kehittää, mutta kehittämistä ei saisi viedä siihen suuntaan, että uudet ratkaisut olisi katsottu vain isojen tilojen tarpeiden mukaan. Maito tuotetaan kuitenkin tällä hetkellä vielä suurimmaksi osaksi 20–30 lehmän karjoissa. ProAgrian tulisikin ottaa palveluita kehittäessään kaikenlaiset tilat huomioon ja pitää näin palvelut kaikkien saatavilla. Kyselymme avulla voidaan nähdä, mitä palveluita tilat pitävät tarpeellisena ja kuinka paljon palveluita käytetään. Kyselyä voidaankin pitää palveluiden kehittämisessä apuvälineenä. Haasteita asiaan tuo kuitenkin myös neuvonnan valtion osuuksien huomattava pienentyminen. Rahaa on siis entistä vähemmän käytettävissä, vaikka kustannukset nousevat. Samaan aikaan palveluita pitäisi kehittää ja monipuolistaa niin, etteivät viljelijät joutuisi uudistusten maksumiehiksi. Tämän myötä ProAgria-keskuksissa ollaan tekemässä muutoksia niin, että eri keskuksia yhdistetään. Yhdistymisten ansiosta maakunnissa säilytetään laaja osaaminen ja neuvontapalvelut pysyvät monipuolisina. Näillä näkymin ProAgria Satakunta ja ProAgriaFarma ovat yhdistymässä ja uusi ProAgria Länsi-Suomi aloittaisi toimintansa 1.1.2013.

LÄHTEET

Aho, P., Ala-Risku, V., Harmoinen, T., Herva, T., Kortnesniemi, P., Kyntäjä, J., Lampinen, K., Mäkinen, I., Nousiainen, J., Peltoniemi, O., Tirkkonen, M. & Yliaho, M. 2003. Nauta- ja sikatilan terveydenhuolto. ProAgria Maaseutukeskusten Liitto. Tieto tuottamaan 103.

Alkutuotannon kirjanpitovaatimukset. 28.9.2010. [Verkkosivu]. Helsinki: Elin-
tarviketurvallisuusvirasto Evira. [Viitattu 1.3.2012]. Saatavana:
[http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/alkutuotanto/kirjanpitovaatimukse
t/](http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/alkutuotanto/kirjanpitovaatimukset/)

Enroth, A., Jokipii, P., Korhonen, T., Koskivainio, H., Kyntäjä, J., Lampinen, K., Rautala, H. & Savela, P. 2003. Kannattava maidontuotanto. ProAgria Maaseutukeskusten Liitto.

Enroth, A. 2008. Maatilan tulosanalyysi ja taloustietopankki maatilan kehittä-
misessä. Käytännön maamies 12/2008, 34–36.

Hallivuori, V., Huhtamäki, T., Rinne, M., Lidauer, M., Kokkonen, T. & Nousi-
ainen, J. 2012. KarjaKompassi käyttöön karjatilojen tuotannonohjaukses-
sa. Julkaisussa: Maataloustieteen Päivät 2012 [Verkojulkaisu]. Suomen
Maataloustieteellisen Seuran julkaisuja no 28. Toim. Nina Schulman ja
Heini Kauppinen. [Viitattu 6.3.2012]. Julkaistu 15.1.2012. Saatavilla Inter-
netissä: www.smts.fi KarjaKompassi käyttöön karjatilojen tuotannonohja-
uksessa. ISBN 978-951-9041-56-8.

Huhtamäki, T. 2012. Karjakompassilla suunta maitotiloille. [Verkojulkaisu].
ProAgria Keskusten Liitto. [Viitattu 6.3.2012]. Saatavana:
[https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/Artturi/Artturikirjasto/Artturikoulutus/p
oh-
jois_suomen_nurmipaivat_2012/B65124861332B8E6E040A8C0023C07B
D](https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/Artturi/Artturikirjasto/Artturikoulutus/poh-
jois_suomen_nurmipaivat_2012/B65124861332B8E6E040A8C0023C07B
D)

Karjakunto. 2011. [Verkkosivusto]. ProAgria Keskusten Liitto. [Viitattu
1.4.2012]. Saatavana:
[http://portal.mtt.fi/portal/page/portal/ProAgria/Palvelut/ProAgria_Maito/Elai
ntenhyvinvointi/KarjaKunto1](http://portal.mtt.fi/portal/page/portal/ProAgria/Palvelut/ProAgria_Maito/Elai-
ntenhyvinvointi/KarjaKunto1)

Katse vasikkaan -teemavuosi. 2011. [Verkkosivusto]. ProAgria Keskusten
Liitto. [Viitattu 5.2.2012]. Saatavana:
https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/ProAgria/Palvelut/ProAgria_Maito/Katse%20vasikkaan%20-teemavuosi

- Kaukamaa, L. I. & Lähdeoja, V. 1961. Satakunnan Maanviljelysseura. Pori: Satakunnan Kirjateollisuus Osakeyhtiö.
- Kauppinen, R., Partanen, K., Viitala, H., Remes, K., Mönkkönen, S., Tuure, V-M., Palva, R., Lätti, M., Kaila, E., Kivinen, T. & Huuskonen, A. 2010. Hiehohotelli – hiehoikasvatuksen ulkoistaminen. Julkaisussa: Maataloustieteen Päivät 2010 [Verkkójulkaisu]. Suomen Maataloustieteellisen Seuran julkaisuja no 26. Toim. Anneli Hopponen. [Viitattu: 17.1.2012]. Julkaisu 11.1.2010. Saatavilla Internetissä: <http://www.smts.fi> Hiehohotelli – hiehoikasvatuksen ulkoistaminen. ISBN 978-951-9041-54-4.
- Koskela, S. 2012. Viljelykustannukset selville TalousWisulla. ProAgria Keski-Pohjanmaa 1, 8.
- Kyntäjä, J. Ei päiväystä. KarjaKompassi - Uutta puhtia maitotilan kehittämiseen. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.3.2009]. Saatavana: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/maaseudunpuolesta/verkkovieras/81FB6525290081D7E040A8C0023C038E>
- Lypsylehmien kuntoluokitus. Ei päiväystä. [Ppt-esitys]. Lohja: Suomen eläin-terveydenhuolto. [Viitattu 1.4.2012]. Saatavana: http://www.seth.fi/user_files/files2/Luennot/SETH,%20Lypsylehmien%20kuntoluokitus.ppt#257
- Maatalouden ympäristötuen sitomusehdot 2011. 2011. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Maaseutuvirasto. [Viitattu 2.2.2012]. Saatavana: http://www.mavi.fi/attachments/mavi/ymparistotuki/5xQHBic3n/Ymparistotuen_sitomusehdot_2011.pdf
- Maatilojen keskimääräinen pelto-ala alueittain vuonna 2010. 2010. [Excel-taulukko]. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. [Viitattu 9.4.2012]. Saatavana: http://www.maataloustilastot.fi/sites/default/modules/pubdlcnt/pubdlcnt.php?file=http://www.maataloustilastot.fi/sites/default/files/maatilojen_keskipeitoala_vuonna_2010_alueittain.xls&nid=1968
- Mäkinen, I. 27.8.2009. Rehuvasteen käyttö lehmien ruokintastrategian valinnassa. [Verkkójulkaisu]. ProAgria Keski-Suomi. [Viitattu 7.3.2012]. Saatavana: https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/ProAgria/Palvelut/ProAgria_Maito/Maitovalmennus%202009/932ED24727D279B3E040A8C0023C0EF8
- Nasevalink. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Vantaa: ProAgria Maatalouden Laskentakeskus. [Viitattu 1.4.2012]. Saatavana: <http://www.mloy.fi/MLWeb/FI/tuotteet/nasevalink.html>

- Nautaeläinten merkitsemis- ja rekisteröintiopas. 4.2.2010. [Verkkajulkaisu]. Elintarviketurvallisuusviraston Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö. [Viitattu 16.1.2012]. Saatavana: http://www.evira.fi/attachments/elaimet_ja_terveys/merkitseminen/nautapas_2010_tammikuu.pdf
- Nautaterveydenhuolto. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Seinäjoki: Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry. [Viitattu 1.4.2012]. Saatavana: <http://www.ett.fi/terveydenhuolto/nautaterveydenhuolto>
- Nokka, S. 29.8.2008. [Verkkajulkaisu]. ProAgriaFarma ry. [Viitattu 1.4.2012]. Saatavana: http://portal.mtt.fi/portal/page/portal/Artturi/Artturikirjasto/Artturikoulutus/ProAgriaMaito_valmennus_2008_koulutusmateriaali/5610AE655643B5B5E040A8C0033C49F0
- Nokka, S. 13.1.2009. [Verkkosivu]. ProTuotos palvelukäsikirjoitus. Helsinki: ProAgria Keskusten Liitto. [Viitattu 14.12.2011]. Saatavana ProAgrian intranetistä: Vaatii käyttöoikeuden.
- Pietilä, R. 2011.Kotieläinneuvonnan toimialavastaava. ProAgria Satakunta. Puhelinkeskustelu 25.10.2011.
- Pietilä, R. 2012.Kotieläinneuvonnan toimialavastaava. ProAgria Satakunta. Haastattelu 27.4.2012.
- ProRehustus palvelut maitotiloille. 20.2.2009. [Verkkosivu]. Helsinki: ProAgria Keskusten Liitto. [Viitattu 23.1.2012]. Saatavana ProAgrian intranetistä: Vaatii käyttöoikeuden.
- Rinne, M., Huhtanen, P., Nousiainen, J., Kyntäjä, J. & Rinta-Kiikka, S. 2009. Karjakompassi näyttää ruokinnan suunnan. Maaseudun tiede 9.3.2009, 16.
- Saastamoinen, N. 2006. Terveystuontosuunnitelmaa ennakoiva tilakäynti. [Verkkajulkaisu]. Mikkeli: ProAgria Etelä-Savo. [Viitattu 1.4.2012]. Saatavana: http://portal.mtt.fi/portal/page/portal/ProAgria/ProAgriaEtelä_Savo/Esittely/Asiakaslehdet/234C78403D1621BAE040A8C0033C0297
- Säynäjärvi, M. 2012. Jäsenyys kannattaa!. Faba Maaliskuu, 3.

Tukineuvonta. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. ProAgria Keskusten Liitto. [Viitattu 6.3.2012]. Saatavana: <https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/ProAgria/Palvelut/Talouspalvelut/Tukineuvonta>

Tuotosseurannan ja maitotilojen sopimusneuvonnan ohjesääntö. 2007. [WWW-dokumentti]. Vantaa: ProAgria Maaseutukeskusten Liiton hallitus. [viitattu 24.2.2012]. Saatavana: www.proagria.fi/palvelut/maito/tiedostot/tuotosseurannan_ohjesaanto.doc

Täydentävät ehdot ja niiden neuvontatuki 2011. Hakuopas 2011. Helsinki: Maaseutuvirasto.

Täydentävät ehdot - Lääkekirjanpito. 23.1.2012. [Verkkosivu]. Helsinki: Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. [Viitattu 1.4.2012]. Saatavana: http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet/elainten_terveys_ja_elaintaudit/laakitsemisen/taydentavat_ehdot/

Viljelijöiden lukumäärä ja keski-ikä yksityishenkilöiden omistamilla maataloilla sukupuolen mukaan tuotantosuunnittain vuonna 2010. Ei päiväystä. [Excel-tilulukko]. Maa- ja Metsätalousministeriön Tietopalvelukeskus. [Viitattu 17.3.2012]. Saatavana: http://www.maataloustilastot.fi/sites/default/modules/pubdlnet/pubdlnet.php?file=http://www.maataloustilastot.fi/sites/default/files/viljelijoiden_keski-ika_vuonna_2010.xls&nid=1968

Vuosikertomus 2010. [Verkkajulkaisu]. Vantaa: ProAgria Keskusten Liitto. [Viitattu 9.3.2012]. Saatavana: http://www.proagria.fi/vuosikertomus/Liitto_Vuosikertomus_2010.pdf

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

A. LÄHTÖTIEDOT

(Ympyröi oikea vaihtoehto)

1. Vastaajan ikä

a. alle 20 vuotta	d. 40 – 59 vuotta
b. 20 – 29 vuotta	e. yli 60 vuotta
c. 30 – 39 vuotta	

2. Koulutus

a. kansakoulu/peruskoulu	d. AMK/yliopisto
b. toinen aste	e. muu, mikä? _____
c. opisto AMK	

3. Karjanhoidosta vastaavien työntekijöiden lukumäärä (Laske myös itsesi mukaan.)

a. 1	d. 4
b. 2	e. 5 tai enemmän
c. 3	

4. Keskimääräinen lypsylehmien määrä

a. 10 – 19 lehmää	d. 60 – 99 lehmää
b. 20 – 39 lehmää	e. 100 - 149 lehmää
c. 40 – 59 lehmää	f. yli 150 lehmää

5. Käytössä olevien lehmäpaikkojen määrä
_____ paikkaa

6. Käytössä oleva peltoala (vuokra + oma)
_____ hehtaaria

7. Navettatyyppi

a. parsinavetta	d. combi
b. pihatto lypsyasemalla	e. karuselli
c. pihatto ja robottilypsy	f. muu, mikä? _____

8. Tilan maidontuotantoon liittyvät suunnitelmat seuraavan 5 vuoden sisällä?
 - a. Jatketaan nykytuotannolla
 - b. Laajennetaan tuotantoa
 - c. Vähennetään tai lopetetaan kokonaan
 - d. Tehdään sukupolvenvaihdos
 - e. Vaihdetaan tuotantosuuntaa
 - f. Muuta, mitä _____

9. Jos olette laajentamassa tuotantoa, niin millä tavalla ja kuinka paljon? (esim. lehmien lukumäärä)

10. Kuinka usein ProAgrian maitotilaneuvoja käy tilallanne vuodessa?
- 1 kertaa
 - 2 kertaa
 - 3 kertaa
 - 4 kertaa
 - 5 kertaa tai useammin

B. RUOKINTA

11. Tilan pääasiallinen säilörehun korjuumenetelmä on?
- pyöröpaali
 - auma
 - torni
 - muu, mikä _____
12. Montako kertaa vuodessa tilan säilörehusta tehdään analyysjä? (esim. Valio Artturi)
- ei koskaan
 - kerran vuodessa
 - 2 – 3 kertaa vuodessa
 - yli 4 kertaa vuodessa
13. Kuka tilalle tekee ruokintasuunnitelman?
- maitotilaneuvoja
 - rehuedustaja
 - itse
 - ei tehdä ollenkaan
 - muu, mikä? _____
14. Alla olevassa taulukossa on listattuna **ruokinnan** suunnitteluun, seurantaan ja talouteen liittyviä palveluita. Arvioi käyttämienne palveluiden toimivuus ja tarpeellisuus. (Rasti ruutuun molempien osalta)

Ruokintaan liittyviä palveluita	on oire kyt- tänyt palve- luta	PALVELUN TOIMIVUUS					PALVELUN TARPEELLI- SUUS				
		erittäin hyvä	melko hyvä	tydyttävä	melko huono	huono	erittäin tar- peellinen	melko tar- peellinen	tarpeellinen	melko tar- peeton	tarpeeton
Ostorehujen vertailu ja valinta		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rehumäärien budjetointi		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ruokinnan suunnittelu		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seosrehusuunnittelu		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rehu – ja varastokirjanpito		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorkarjan ja vasikoiden ruokinnan suunnittelu		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maidontuotannon suppea tuotanto- kustannuslaskelma / päivälaskelma		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kuntoluokitus ja/tai elopainojen mit- taus		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maitotilan talousanalyysi (tulosanalyysi)		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Pitäisikö ruokintaan liittyviä palveluita kehittää?
- Ei, palvelut vastaavat nykyisiä tarpeitamme
 - Kyllä

16. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, niin millä tavalla palveluita pitäisi kehittää, jotta ne vastaisivat paremmin tarpeitanne tulevaisuudessa?

C. TUOTOSSEURANTA

17. Alla olevassa taulukossa on listattuna **tuotosseurantaan** liittyviä palveluita, joita maitotilaneuvoja tekee tilallanne. Arvioikaa käyttämienne palveluiden toimivuus ja tarpeellisuus. (Rasti ruutuun molempien osalta)

Tuotosseurantaan liittyviä palveluita, joita maitotilaneuvoja tekee tilalla	En ole käyttänyt palvelua	PALVELUN TOIMIVUUS					PALVELUN TARPEELLISUUS				
		erittäin hyvä	melko hyvä	tyyydyttävä	melko huono	huono	erittäin tarpeellinen	melko tarpeellinen	tarpeellinen	melko tarpeeton	tarpeeton
Tuotantotuloksien analysointi		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maidon laadun neuvonta		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koelypsyjen lähettäminen		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mittalypsy ja maitonäytteiden ottaminen		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Korvamerkkien kiinnitys		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Navettakirjan täyttäminen		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erialaisten huomio- ja tuotoslistojen tulostaminen neuvontakäynnillä		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Syntymien, poistojen ym. ilmoitus rekisteriin		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Siemennys-, terveys- ja sorkka-hoitotietojen kirjaaminen rekisteriin		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Neuvonta ja avustaminen esim. virheiden korjauksessa eläin- ja tuotostietoihin liittyen		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. Pitäisikö tuotosseurantaan liittyviä palveluita kehittää?

- Ei, palvelut vastaavat nykyisiä tarpeitamme
- Kyllä

19. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, niin millä tavalla palveluita pitäisi kehittää, jotta ne vastaisivat paremmin tarpeitanne tulevaisuudessa?

20. Mittalypsyt ovat oleellinen osa tuotosseurantaa. Koetteko mittalypsyt hankalina?

- a. kyllä
b. ei

21. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, niin miksi?

D. TERVEYDENHUOLTO

22. Alla olevassa taulukossa on listattuna **terveydenhuoltoon** liittyviä palveluita. Arvioi käyttämienne palveluiden toimivuus ja tarpeellisuus. (Rasti ruutuun molempien osalta)

Terveystuottoon liittyviä palveluita	on oire käyttänyt palvelua	PALVELUN TOIMIVUUS					PALVELUN TARPEELLISSUUS				
		erittäin hyvä	melko hyvä	tydyttävä	melko huono	huono	erittäin tarpeellinen	melko tarpeellinen	tarpeellinen	melko tarpeeton	tarpeeton
Terveystuottoa tukeva tiläkäynti (kuntoluokitus, eläinten painon seuranta ym.)		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Karjakunto (navetan toiminnallisuuden arviointi, pisteytys 1-5)		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lehmähavainnointi opastus		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lääkekirjanpito / tallentaminen nasevaan tai sen opastaminen		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utareterveyden kartoitus (bakteerinäytteenä, vetimenpäiden arviointi)		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hedelmällisyysneuvonta		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. Pitäisikö terveydenhuoltoon liittyviä palveluita kehittää?

- a. Ei, palvelut vastaavat nykyisiä tarpeitamme b. Kyllä

24. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, niin millä tavalla palveluita pitäisi kehittää, jotta ne vastaisivat paremmin tarpeitanne tulevaisuudessa?

E. REHUNTUOTANTO JA PELTOVILJELY

25. Alla olevassa taulukossa on listattuna **rehuntuotantoon ja peltoviljelyyn** liittyviä palveluita. Arvioikaa käyttämienne palveluiden toimivuus ja tarpeellisuus. (Rasti ruutuun molempien osalta)

Rehuntuotannon ja peltoviljelyn neuvontapalveluita	en ole käyttänyt palvelua	PALVELUN TOIMIVUUS					PALVELUN TARPEELLISUUS				
		erittäin hyvä	melko hyvä	tydyttävä	melko huono	huono	erittäin tarpeellinen	melko tarpeellinen	tarpeellinen	melko tarpeeton	tarpeeton
Viljely- ja lannoitus suunnitelma (wisu)		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvinviljelyn tuotantokustannusten laskenta (TalousWisuu)		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hyvän säilörehun tekemiseen liittyvä neuvonta		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rehuntuotannon onnistumisen seuranta		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kasvukauden aikainen konsultointi		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rehuntuotannon koneisiin liittyvä neuvonta		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. Pitäisikö rehuntuotantoon ja peltoviljelyyn liittyviä palveluita kehittää?

- Ei, palvelut vastaavat nykyisiä tarpeitamme
- Kyllä

27. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen kyllä, niin millä tavalla palveluita pitäisi kehittää, jotta ne vastaisivat paremmin tarpeitanne tulevaisuudessa?

F. YLEISTÄ

28. Mitä kotieläinpuolen tietokoneohjelmia käytätte?

- AMMU (Pystyt lähettämään esim. koelypsyt)
- Elmer (Voit ilmoittaa esim. syntymät ja poistot)
- Teho-Elmer
- WebElmer
- Muu(t), mikä? _____

29. Ympyröi mielestäsi 4 hyödyllisintä verkkopalvelua alla olevasta listasta.

- a. Raportit (kausi ja vuosi)
- b. ProTuotos netti (koelypsyjien lähettäminen)
- c. Maitoisa (lehmien maitopoikkeamat)
- d. Tonkka (tilan perustiedot)
- e. Maitomittarit (tiedot tilan maitomittareista)
- f. Raporttitilaus (esim. ylimääräiset tarrat)
- g. Rehukunto – hintaseuranta (ostorehujen hintavertailua)
- h. Karjakunto (eläinten hoidon ja olosuhteiden arviointi)
- i. Tilakunto (vertailutietoa muista tiloista)
- j. ProTerveys (terveydenhuoltosuunnitelma pohja)
- k. Rehulato (rehujen analyysitiedot)
- l. Lehmäkunto (kuntoluokitus)
- m. Lehmätieto (ostoeläinten polveutumistiedot)
- n. en ole käyttänyt mitään palvelua

30. Onko neuvoja opastanut riittävästi internet palveluiden käyttöön?

- a. kyllä
- b. ei

31. Käykö maitotilaneuvoja navetassa neuvontakäyntien yhteydessä?

- a. kerran vuodessa
- b. lähes joka käynnillä
- c. satunnaisesti
- d. ei koskaan

32. Onko tilalla käynyt eri maitotilaneuvoja viimeisen vuoden aikana?

- a. pysynyt samana
- b. yhden kerran eri
- c. kaksi kertaa eri
- d. useammin eri

33. Miten suhtaudutte maitotilaneuvojan vaihtumiseen?

- a. ei vaikuta mitenkään
- b. myönteisesti, sillä eri neuvojat tuovat uusia näkemyksiä
- c. neuvojan vaihtuminen ei ole myönteistä/toivottavaa
- d. Haluaisin tilallani käyvän eri maitotilaneuvojan, kun mikä nyt käy.

G. HANKEKOULUTUS

34. Oletko osallistunut Maatilavalmentaja – hankkeen koulutukseen viimeisen vuoden aikana?

- a. kyllä
- b. en
- c. en tiedä hankkeesta

35. Saatko tarpeeksi informaatiota koulutusten järjestämisestä?

- a. kyllä
- b. en

36. Minkä aihealueen hankekoulutus kiinnostaa? (Voit ympyröidä useammankin vaihtoehdon)
- Talous/johtaminen
 - Rehut/ruokinta
 - Navettateknologia
 - Eläimet (esim. jalostus, terveys)
 - Peltokoneet
 - Muu, mikä? _____
37. Millaiseen hankekoulutukseen haluat osallistua? (Voit ympyröidä useammankin vaihtoehdon)
- Pienryhmä (3 – 10 hlö)
 - Koulutuspäivä (luennot)
 - Retket ja tutustumiskäynnit
 - Ulkomaanmatkat
 - Muu, mikä? _____
 - Minua ei kiinnosta hankekoulutus
38. Olisitko kiinnostunut hiehon kasvatuksen ulkoistamiseen liittyvästä koulutuksesta jos sitä järjestettäisiin Satakunnassa?
- kyllä
 - en

Vapaa sana! Tähän voitte antaa ruusuja ja risuja ProAgria Satakunnan palveluista.

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

ARVONTALIPUKE Jos haluatte osallistua arvontaan, täyttäkää tämä arvontalipuke ja lähettkää se kyselyn mukana (ARVONTA kirjekuori). Tietoja EI KÄYTETÄ kyselyn vastausten analysointiin!

Nimi _____
Osoite _____
Puhelinnumero _____

(Vastanneiden kesken arvotaan yksi ProAgria Satakunnan maitotilaneuvonnan puolen päivän tilakäynti, Lehmävaintoja – kirja, sekä 3 x 2 kpl lippupaketteja Karvian kesäteatteriin!)